

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BİTLİS GELENEKSEL KONUTLARININ ZEYDAN MAHALLESİ
ÖLÇEĞİNDE MEKÂNSAL DİZİM VE GÖRÜNÜR ALAN
BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

Ender ŞEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

DIYARBAKIR

Aralık 2014

T.C. DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
DİYARBAKIR

Ender ŞEN tarafından yapılan “Bitlis Geleneksel Konutlarının Zeydan Mahallesi Ölçeğinde Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Bağlamında İncelenmesi” konulu bu çalışma, jürimiz tarafından Mimarlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan : Doç. Dr. Mine BARAN

Üye : Doç. Dr. F. Demet AYKAL

Üye : Prof. Dr. S. Özgür DEĞERTEKİN

Yedek Üye : Doç. Dr. D. Türkan KEJANLI

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 30 / 12 / 2014

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

23/01/2015

Doç. Dr. Mehmet YILDIRIM

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimim boyunca ilminden faydalandığım, insani ve ahlâki değerlerini örnek edindiğim, beraber çalışmaktan onur duyduğum, ayrıca tecrübelerinden faydalanırken şahsıma göstermiş olduğu hoşgörü ve sabırdan dolayı değerli danışmanım Sayın Doç. Dr. Mine BARAN'a,

Bana sağladıkları önemli katkı ve destekleri için Dicle Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyeleri Doç. Dr. F. Demet AYKAL, Doç. Dr. Türkân KEJANLI ve Öğr. Gör. Aysel YILMAZ'a,

Çalışmamı oluşturmam esnasında bana gerekli bilgi ve belgelerin temini konusunda yardımları dokunan Bitlis Belediye Başkanlığı, Bitlis İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Bitlis Vakıflar Bölge Müdürlüğü çalışan ve yetkilileri ile Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Öğretim Görevlisi M. Törehan SERDAR'a,

Teknik destek ve yardımlarını çalışmam boyunca benden esirgemeyen Bitlis Eren Üniversitesi, Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanı M. Hamidullah ÖZLÜK ve Araştırma Görevlisi Veda Seven BİÇEN'e,

Akademisyen olmam için beni teşvik eden, çalışmalarım esnasında bana her türlü desteği ve katkısı sağlayan eşim Semra ŞEN'e sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEŞEKKÜR.....	I
İÇİNDEKİLER.....	II
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
ÇİZELGE LİSTESİ.....	VII
ŞEKİL LİSTESİ.....	XI
EK LİSTESİ.....	XV
KISALTMA VE SİMGELER.....	XVI
1. GİRİŞ.....	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ.....	3
3. MATERYAL ve METOT.....	5
3.1. Tezin Amacı.....	5
3.2. Tezin Kapsamı ve Metodu.....	5
4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA.....	7
4.1. Mekânsal Dizim Analizi.....	7
4.2. Mekânsal Dizim Analizi Amacı.....	8
4.3. Mekânsal Dizim Analizi Uygulama Alanları.....	9
4.4. Mekânsal Dizim Analizi Parametreleri.....	9
4.4.1. Mekânsal Derinlik Hesabı.....	9
4.4.2. Rölatif Asimetri Değeri.....	10
4.4.3. Gerçek Rölatif Asimetri Değeri.....	11
4.4.4. Dışlı ve Dışsız Entegrasyon Değeri.....	12
4.4.5. Temel Farklılık Faktörü Değeri.....	12
4.5. Agraph Programı ile Mekânsal Dizim Analizi.....	13

4.6.	Görünür Alan Yöntemi İle Mekân Analizi.....	16
4.6.1.	Görünür Alan Yöntemi.....	16
4.6.2.	Görünür Alan Yöntemi Uygulama Alanları.....	18
4.6.3.	Görünür Alan Analizi Kavramları.....	18
4.6.3.1.	Görünür Alan Grafiği.....	19
4.6.3.2.	Kümelenme Katsayısı.....	19
4.6.3.3.	Nokta Derinlik Entropisi.....	20
4.6.3.4.	Kontrol Edilebilirlik.....	20
4.6.3.5.	Çevre Ölçüsü.....	21
4.7.	Depthmap Programı.....	21
4.7.1.	Görünür Alan Analizi.....	22
4.7.2.	Dışbükey Mekân Analizi.....	24
4.7.3.	Eksensel Hat Analizi.....	25
4.8.	Çalışma Alanı: Bitlis, Zeydan Mahallesi ve Bitlis Geleneksel Konutları.....	27
4.8.1.	Bitlis'in Tarihsel Gelişimi.....	28
4.8.2.	Kent Dokusu.....	29
4.8.3.	Zeydan Mahallesi.....	30
4.8.4.	Bitlis Geleneksel Konutları.....	31
4.9.	Bitlis Geleneksel Konutlarının Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Analizleri....	32
4.9.1.	Alan Çalışmasının Amacı.....	32
4.9.2.	Alan Çalışmasının Kapsamı.....	32
4.9.3.	Alan Çalışmasının Metodu.....	33
4.9.4.	Bitlis Geleneksel Konutlarının Mekânsal Dizim Analizleri.....	34
4.9.5.	Bitlis Geleneksel Konutlarının Mekânsal Dizim Analizi Bulguları.....	92
4.9.6.	Bitlis Geleneksel Konutlarının Görünür Alan Analizleri.....	97
4.9.7.	Bitlis Geleneksel Konutlarının Görünür Alan Analiz Bulguları.....	115

4.9.8.	Bitlis Geleneksel Konutlarının Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Analiz Bulgularının Karşılaştırılması.....	122
5.	SONUÇLAR	133
6.	KAYNAKLAR	135
	EKLER	139
	ÖZGEÇMİŞ	145

ÖZET

BİTLİS GELENEKSEL KONUTLARININ ZEYDAN MAHALLESİ ÖLÇEĞİNDE MEKÂNSAL DİZİM VE GÖRÜNÜR ALAN BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

Ender ŞEN

2014

Bitlis, kent merkezinden geçen, tarihte stratejik öneme sahip İpekyolu sebebiyle tarih boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış, bu durum kente önemli arkeolojik ve kentsel sit alanları kazandırmıştır. Bu sit alanları içerisinde kent dokusunu oluşturan en önemli yapılar Bitlis geleneksel konutlarıdır. Bu konutların konumlanmasında Bitlis'in coğrafi yapısı ve iklim koşulları oldukça etkilidir. Tezde, bu etkilerin yanında birtakım sosyal ve kültürel etkiler program analizleri kullanılarak araştırılmıştır.

Tez, beş bölümden oluşmaktadır. Tezin ilk bölümünde teze kısaca giriş yapılmış, ikinci bölümünde ise tezde faydalanan çalışmalardan oluşan literatür özeti yapılmıştır. Materyal ve metot bölümünde tezin amacı, kapsamı ve metodu açıklanmıştır.

Tezin dördüncü bölümünde, mekânsal dizim kuramı tanımlanarak mekânsal dizim analizinin amacı, uygulama alanları ve parametreleri anlatılmıştır. Ayrıca, analizde kullanılan Agraph programına dair bilgilere yer verilmiştir. Görünür alan yöntemine değinilerek, görünür alan analizinin amacı, uygulama alanları ve görünür alan grafikleri anlatılmıştır. Görünür alan analizinin yapıldığı Depthmap programı ve bu programla yapılacak birtakım analizler anlatılmaktadır. Çalışmanın yapıldığı kent olan Bitlis'in tarih boyunca nasıl bir gelişim kaydettiğinin anlatıldığı bu bölümde, araştırılan geleneksel konutların bulunduğu Zeydan Mahallesi, Bitlis kent dokusu ve Bitlis geleneksel konutlarının özelliklerine değinilmiştir. Geleneksel konutların programlar vasıtasıyla yapılan mekânsal dizim ve görünür alan analizleri ve bu analizlerin bulgularına değinilmiştir.

Sonuç olarak, bu çalışmayla Bitlis geleneksel konut oluşumunda çevresel etmenlerin yanında çeşitli sosyal ve kültürel etmenlerin aktif rol oynadığı, yapılan iki farklı analizin ayrı ayrı ve karşılaştırmalı sonuçları ile birlikte anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bitlis, Zeydan Mahallesi, Mekânsal Analiz, Geleneksel Konut, Kültür

ABSTRACT

IN SCALE OF ZEYDAN NEIGHBORHOOD BİTLİS TRADITIONAL HOUSES IN CONTEX OF SPACE SYNTAX AND VISIBILITY GRAPH ANALYSIS

M.Sc. THESIS

Ender ŞEN

**DICLE UNIVERSITY
INSTITUTE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES
DEPARTMENT OF ARCHITECTURE**

2014

Throughout history, Bitlis has hosted many civilizations due to the Silk Road passing through the city and strategically important. This situation has brought the city significant archaeological and urban sites. In these sites, the most important buildings which form urban fabric are Bitlis traditional houses. Geographical and climatic conditions are quite effective for positioning of Bitlis traditional houses. In the study besides these effects, a number of social and cultural effects were investigated by using programme analyses.

The study consists of five parts. In the first part of the study a brief introduction to the thesis was made and in the second part summaries of the literature of utilized studies were explained. In the material and method part the objective, the scope and the method of the thesis were described.

In the fourth part, by defining the space syntax theory objective, application fields and parameters of space syntax analysis were explained. In addition, this part includes information about programme ‘Agraph’ which is used for analysis. By defining visible area method, purpose and application fields of visibility graph analysis were explained. ‘Depthmap’ programme and a number of analyses which made by it were also explained in this part. In the fourth part which explains how the study area -Bitlis- developed throughout history, Zeydan Neighborhood where there are investigated traditional houses, Bitlis urban fabric and Bitlis traditional houses’ characteristics were mentioned. Visibility graph and space syntax analyses made through programmes ‘Agraph’ and ‘Depthmap’ and results of analyses were mentioned.

Consequently, with this study it is explained by the results of two different analyses made one by one and comperative that in the formation of Bitlis traditional housing, various social and cultural factors play active role in addition to environmental factors.

Keywords: Bitlis, Zeydan Neighborhood, Space Syntax, Traditional House, Culture

ÇİZELGE LİSTESİ

<u>Çizelge No</u>		<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.1.	‘K’ Sayıdaki Mekân İçin D Değerleri Çizelgesi	11
Çizelge 4.2.	Konut 1’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	36
Çizelge 4.3.	Konut 1’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	36
Çizelge 4.4.	Konut 1’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	37
Çizelge 4.5.	Konut 1’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	37
Çizelge 4.6.	Konut 2’ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	39
Çizelge 4.7.	Konut 2’ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	40
Çizelge 4.8.	Konut 2’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	40
Çizelge 4.9.	Konut 2’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	41
Çizelge 4.10.	Konut 3a’ya Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	43
Çizelge 4.11.	Konut 3a’ya Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	43
Çizelge 4.12.	Konut 3a’ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	44
Çizelge 4.13.	Konut 3a’ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	44
Çizelge 4.14.	Konut 3b’ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	45
Çizelge 4.15.	Konut 3b’ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	46
Çizelge 4.16.	Konut 3b’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	46
Çizelge 4.17.	Konut 3b’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	47
Çizelge 4.18.	Konut 4’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	49
Çizelge 4.19.	Konut 4’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	49
Çizelge 4.20.	Konut 4’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	50
Çizelge 4.21.	Konut 4’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	50
Çizelge 4.22.	Konut 5’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	52

Çizelge 4.23.	Konut 5'e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	53
Çizelge 4.24.	Konut 5'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	53
Çizelge 4.25.	Konut 5'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	54
Çizelge 4.26.	Konut 6'ya Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	56
Çizelge 4.27.	Konut 6'ya Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	56
Çizelge 4.28.	Konut 6'ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	57
Çizelge 4.29.	Konut 6'ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	57
Çizelge 4.30.	Konut 7'ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	59
Çizelge 4.31.	Konut 7'ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	60
Çizelge 4.32.	Konut 7'ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	60
Çizelge 4.33.	Konut 7'ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	61
Çizelge 4.34.	Konut 8'e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	63
Çizelge 4.35.	Konut 8'e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	63
Çizelge 4.36.	Konut 8'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	64
Çizelge 4.37.	Konut 8'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	64
Çizelge 4.38.	Konut 9'a Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	66
Çizelge 4.39.	Konut 9'a Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	67
Çizelge 4.40.	Konut 9'a Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	67
Çizelge 4.41.	Konut 9'a Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	68
Çizelge 4.42.	Konut 10'a Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	70
Çizelge 4.43.	Konut 10'a Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	70
Çizelge 4.44.	Konut 10'a Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	71
Çizelge 4.45.	Konut 10'a Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	71
Çizelge 4.46.	Konut 11'e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	73

Çizelge 4.47.	Konut 11'e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	74
Çizelge 4.48.	Konut 11'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	74
Çizelge 4.49.	Konut 11'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	75
Çizelge 4.50.	Konut 12'ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	77
Çizelge 4.51.	Konut 12'ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	77
Çizelge 4.52.	Konut 12'ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	78
Çizelge 4.53.	Konut 12'ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	78
Çizelge 4.54.	Konut 13'e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	80
Çizelge 4.55.	Konut 13'e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	81
Çizelge 4.56.	Konut 13'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	81
Çizelge 4.57.	Konut 13'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	82
Çizelge 4.58.	Konut 14a'ya Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	84
Çizelge 4.59.	Konut 14a'ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	84
Çizelge 4.60.	Konut 14a'ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	85
Çizelge 4.61.	Konut 14a'ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	85
Çizelge 4.62.	Konut 14b'ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	86
Çizelge 4.63.	Konut 14b'ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	87
Çizelge 4.64.	Konut 14b'ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	87
Çizelge 4.65.	Konut 14b'ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	88
Çizelge 4.66.	Konut 15'e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	90
Çizelge 4.67.	Konut 15'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	90
Çizelge 4.68.	Konut 15'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri	91
Çizelge 4.69.	Konut 15'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri	91

Çizelge 4.70.	Konut 1'e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	122
Çizelge 4.71.	Konut 2'ye Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	123
Çizelge 4.72.	Konut 3a'ya Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	124
Çizelge 4.73.	Konut 3b'ye Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	124
Çizelge 4.74.	Konut 4'e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	125
Çizelge 4.75.	Konut 5'e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	125
Çizelge 4.76.	Konut 6'ya Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	126
Çizelge 4.77.	Konut 7'ye Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	126
Çizelge 4.78.	Konut 8'e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	127
Çizelge 4.79.	Konut 9'a Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	128
Çizelge 4.80.	Konut 10'a Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	128
Çizelge 4.81.	Konut 11'e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	129
Çizelge 4.82.	Konut 12'ye Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	129
Çizelge 4.83.	Konut 13'e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	130
Çizelge 4.84.	Konut 14a'ya Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	130
Çizelge 4.85.	Konut 14b'ye Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	131
Çizelge 4.86.	Konut 15'e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	131

ŞEKİL LİSTESİ

<u>Sekil No</u>		<u>Sayfa</u>
Şekil 4.1.	Mekânsal Düzenleyim Örneği	8
Şekil 4.2.	Bir Yapı ile Bu Yapıya Ait Dış Mekâna Göre Oluşturulmuş Erişim Grafiği	9
Şekil 4.3.	Agraph Programı Ana Çalışma Ekranı	13
Şekil 4.4.	Agraph Programı Halka ve Renk Gösterimi	14
Şekil 4.5.	Agraph Programı ile Plan Üzerinde Analiz	15
Şekil 4.6.	Agraph Programı Analiz Parametreleri	15
Şekil 4.7.	Görünür Alan Üretimi	16
Şekil 4.8.	E Tarafından Oluşturulan D'deki Görünür Alanlar	17
Şekil 4.9.	Görünür Alan Bileşenleri	17
Şekil 4.10.	Qx Değerinin Görünür Alan Ölçüsüne Göre Değerlendirilmesi	18
Şekil 4.11.	Depthmap Programı Ana Çalışma Ekranı	21
Şekil 4.12.	Depthmap Programının İçerisine 2 Boyutlu Çizim Dosyasının Alınması	23
Şekil 4.13.	Agraph Yazılımında Grid ve Grid Doldurma Aşamaları	23
Şekil 4.14.	Depthmap Programıyla Oluşturulan Görünürlük Grafiği	24
Şekil 4.15.	Depthmap Programıyla Oluşturulan Bütünleşme Grafiği	25
Şekil 4.16.	Bitlis'in Ülkemizdeki Konumu	27
Şekil 4.17.	Bitlis Geleneksel Konutları	29
Şekil 4.18.	Bitlis Merkez Yerleşimi İçinde Zeydan Mahallesi Konumu	30
Şekil 4.19.	Bitlis Kalesi Eteğinde Yayılan Zeydan Mahallesi ve Tescilli Geleneksel Konutlar	31
Şekil 4.20.	Konut 1 Vaziyet Planı	34
Şekil 4.21.	Konut 1 Kat Planı	35
Şekil 4.22.	Konut 1'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	35
Şekil 4.23.	Konut 2 Vaziyet Planı	38
Şekil 4.24.	Konut 2 Kat Planları	38
Şekil 4.25.	Konut 2'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	39

Şekil 4.26.	Konut 3 Vaziyet Planı	41
Şekil 4.27.	Konut 3 Kat Planları	42
Şekil 4.28.	Konut 3a'ya Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	42
Şekil 4.29.	Konut 3b'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	45
Şekil 4.30.	Konut 4 Vaziyet Planı	47
Şekil 4.31.	Konut 4 Kat Planları	48
Şekil 4.32.	Konut 4'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	48
Şekil 4.33.	Konut 5 Vaziyet Planı	51
Şekil 4.34.	Konut 5 Kat Planları	51
Şekil 4.35.	Konut 5'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	52
Şekil 4.36.	Konut 6 Vaziyet Planı	54
Şekil 4.37.	Konut 6 Kat Planları	55
Şekil 4.38.	Konut 6'ya Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	55
Şekil 4.39.	Konut 7 Vaziyet Planı	58
Şekil 4.40.	Konut 7 Kat Planları	58
Şekil 4.41.	Konut 7'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	59
Şekil 4.42.	Konut 8 Vaziyet Planı	61
Şekil 4.43.	Konut 8 Kat Planları	62
Şekil 4.44.	Konut 8'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	62
Şekil 4.45.	Konut 9 Vaziyet Planı	65
Şekil 4.46.	Konut 9 Kat Planları	65
Şekil 4.47.	Konut 9'a Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	66
Şekil 4.48.	Konut 10 Vaziyet Planı	68
Şekil 4.49.	Konut 10 Kat Planları	69
Şekil 4.50.	Konut 10'a Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	69
Şekil 4.51.	Konut 11 Vaziyet Planı	72
Şekil 4.52.	Konut 11 Kat Planları	72

Şekil 4.53.	Konut 11'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	73
Şekil 4.54.	Konut 12 Vaziyet Planı	75
Şekil 4.55.	Konut 12 Üst Kat Planı	76
Şekil 4.56.	Konut 12'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	76
Şekil 4.57.	Konut 13 Vaziyet Planı	79
Şekil 4.58.	Konut 13 Üst Kat Planı	79
Şekil 4.59.	Konut 13'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	80
Şekil 4.60.	Konut 14 Vaziyet Planı	82
Şekil 4.61.	Konut 14 Kat Planları	83
Şekil 4.62.	Konut 14a'ya Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	83
Şekil 4.63.	Konut 14b'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	86
Şekil 4.64.	Konut 15 Vaziyet Planı	88
Şekil 4.65.	Konut 15 Kat Planları	89
Şekil 4.66.	Konut 15'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri	89
Şekil 4.67.	Konut 1'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	98
Şekil 4.68.	Konut 1'e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritası	98
Şekil 4.69.	Konut 2'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	99
Şekil 4.70.	Konut 2'ye Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	99
Şekil 4.71.	Konut 3a'ya Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	100
Şekil 4.72.	Konut 3a'ya Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	100
Şekil 4.73.	Konut 3b'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	101
Şekil 4.74.	Konut 3a'ya Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	102
Şekil 4.75.	Konut 4'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	102
Şekil 4.76.	Konut 4'e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	103
Şekil 4.77.	Konut 5'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	103

Şekil 4.78.	Konut 5'e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritası	104
Şekil 4.79.	Konut 6'ya Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	104
Şekil 4.80.	Konut 6'ya Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	105
Şekil 4.81.	Konut 7'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	105
Şekil 4.82.	Konut 7'ye Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	106
Şekil 4.83.	Konut 8'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	106
Şekil 4.84.	Konut 8'e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	107
Şekil 4.85.	Konut 9'a Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	107
Şekil 4.86.	Konut 9'a Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	108
Şekil 4.87.	Konut 10'a Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	108
Şekil 4.88.	Konut 10'a Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	109
Şekil 4.89.	Konut 11'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	109
Şekil 4.90.	Konut 11'e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	110
Şekil 4.91.	Konut 12'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	110
Şekil 4.92.	Konut 12'ye Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritası	111
Şekil 4.93.	Konut 13'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	111
Şekil 4.94.	Konut 13'e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritası	112
Şekil 4.95.	Konut 14a'ya Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	112
Şekil 4.96.	Konut 14a'ya Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	113
Şekil 4.97.	Konut 14b'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	113
Şekil 4.98.	Konut 14b'ye Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	114
Şekil 4.99.	Konut 15'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları	114
Şekil 4.100.	Konut 15'e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları	115

EK LİSTESİ

<u>Ek No</u>		<u>Sayfa</u>
Ek 1.	Agraph Programı ile Hazırlanan Konut 1-7 Erişim Grafikleri	137
Ek 2.	Agraph Programı ile Hazırlanan Konut 8-15 Erişim Grafikleri	138
Ek 3.	Depthmap Programı ile Hazırlanan Konut 1-7 Görünürlük Haritaları	139
Ek 4.	Depthmap Programı ile Hazırlanan Konut 8-15 Görünürlük Haritaları	140
Ek 5.	Konutlara Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri	141

KISALTMA VE SİMGELER

KTVKK	: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
Min.	: Minimum
Ort.	: Ortalama
Max.	: Maksimum
Ent.	: Entegrasyon
TFF	: Temel Farklılık Değeri
CV	: Kontrol Değeri
MD	: Ortalama Derinlik
RA	: Rölatif Asimetri Değeri
RRA	: Gerçek Rölatif Asimetri Değeri
Dxf	: AutoCAD �izim Değişim Formatı (AutoCAD Drawing Interchange Format)
2D	: 2 Boyutlu (Two Dimensional)
VGA	: Görünür Alan Grafik Analizi (Visibility Graph Analysis)

1. GİRİŞ

Mekân, insanı çevreden belli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerini sürdürmesine elverişli olan boşluktur (Hasol 1998).

İnsan, en temel ihtiyacı olan barınma gereksinimini hangi çevre ve gelenekten olursa olsun ihtiyaç ve olanaklarına göre şekillendirdiği konutla giderir. Bu nedenle sosyo-kültürel bilgi ve anlamların en iyi örnekleri konutsal mekânda bulunur. Yapılan araştırmalarla konutların mekân organizasyonlarıyla sosyal ve kültürel bilgileri yansıttığı ve farklı kültürlerin farklı mekânsal modellerle ortaya konulduğu fikri giderek önem kazanmaktadır (Atak 2009).

Konut mekânları, çeşitli düzenleyimlerle sosyal ve kültürel değerleri yansıtan birimlerdir. Her kültürde, farklı bir mekânsal modelin olmasının sebebi, kültüre ait değerlerin mekâna ve mekân kurgusuna yansımasıdır. Mekânsal dizim ve görünür alan yöntemleri, tahmin ve varsayımların dışında objektif olarak mekân ve kültür ilişkisini ortaya çıkarmaya yarayan yöntemlerdir. Bu yöntemlerle; mekân düzenleyimi, kullanıcıların mekân hareketleri ve görsel algıları baz alınarak, mekan-sosyal yapı ve mekan-kültürel yapı ilişkileri, bilimsel bir şekilde ifade edilir.

Temel olarak harekete dayalı erişim ve hareketli gözlemcinin algısına dayalı görünürlük ilişkileri üzerinden kurgulanan mekânsal dizim ve görünür alan yöntemleri, somut verilerle konutsal mekânın kontrol, mahremiyet, sosyal yapı ve kullanıcı-ziyaretçi ilişkisi durumlarını analiz ederek anlamaya çalışır (Atak 2009).

Mekânsal dizim, sosyal yapı ile mekân örgütlenmesi arasındaki ilişkiden yola çıkarak, insanın mekânı algılama ve kullanma biçimini fiziksel ve görsel olarak ortaya koyar. Mekânsal analiz yapılırken harekete dayalı gözlemlerin yanında, hareketli gözlemcinin algısına dayalı görünürlük yapıları da araştırılmalıdır.

Konutsal mekânların mekânsal işleyiş biçimlerini ve konut kullanıcıları ile konut ziyaretçilerinin mekânı deneyimleme biçimini ortaya koyan, geçirgenlik ve görünürlük ilişkileridir. Konut kullanıcılarının kendi aralarında ve konut ziyaretçileri arasındaki ilişkilerin seviyesi, geçirgenlik ve görünürlük yapıları sayesinde düzenlenir. Konut içi mahremiyet, hareketi kontrol eden fiziksel sınırlar ve görsel bilginin kontrolü gibi

görünmez sınırlarla tanımlanır. Mahremiyet seviyesini belirleyen bu sınırlar, toplumdan topluma değişmektedir.

Mekânsal dizim ve görünür alan yöntemleri, geleneksel mekân ile sosyal ve kültürel yapı ilişkisini bilimsel bir şekilde ortaya çıkarmaya yarayan yöntemler olmaları açısından önem arz etmektedirler.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Konut mekânlarının mekânsal dizim ve görünür alan analizlerinin yapılabilmesi için geçmişte yapılan çalışmaları araştırmak gerekmektedir. Bunun yanında, analizlerin yapıldığı programlar için geliştiricileri tarafından hazırlanan kullanma kılavuzları da detaylı bir şekilde incelenmelidir.

2011 yılında Sevde KORKMAZ'ın 'Buca Konutlarının Mekân Dizimi ve Görünür Alan Analizi' başlıklı yüksek lisans tezinde, geleneksel Buca konut planları, mekân dizim ve görünür alan yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Konutlara ait mekânsal ilişkiler sayısal verilerle somutlaştırılmış ve günümüz Buca yerleşiminde yapılan anket ve gözlem çalışmaları sonucunda bir proje önerilmiştir.

2009 yılında Özlem ATAĞ'ın 'Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Bağlamında Geleneksel Kayseri Evleri' başlıklı yüksek lisans tezinde geleneksel Kayseri evleri tek program kullanılarak mekânsal dizim ve görünür alan bağlamında incelenmiştir. Çalışma ile geleneksel Kayseri evlerinin düzeninin altında yatan sosyal ve kültürel etmenler ortaya konması amaçlanmıştır.

2007 yılında Havva ÖZYILMAZ'ın 'Diyarbakır Geleneksel Konut Mimarisinde Morfolojik Analiz: Geleneksel Konutların Güncel Kullanımda Değerlendirilmesi' başlıklı doktora tezinde geleneksel Diyarbakır konutlarının önceki ve güncel kullanımları, Agraph programı aracılığıyla hazırlanan erişim grafikleri ile analiz edilmiştir. Çalışmada, geleneksel konutların günümüz ve geçmiş kullanımları karşılaştırılarak fiziksel, sosyal ve işlevsel durumları ortaya konmuştur. Bunun yanında çalışma ile geleneksel mekân kullanımını geliştirmek, kültürel değerleri içerisinde bulunduran geleneksel konutları korumaya yönelik birtakım öneriler geliştirmek amaçlanmıştır.

Alasdais TURNER'in 2004 yılında yayınladığı 'Depthmap 4: Araştırmacının El Kitabı' adlı çalışmasında Depthmap programının nasıl bir ara yüze sahip olduğu, hangi analizleri yaptığı detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

Bendik Manum'un 'Agraph, Mekânsal Dizim Analizi Yazılımı' başlıklı çalışmasında Agraph programının içeriği, nasıl bir ara yüze sahip olduğu, halka ve renk gösterimleri detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

2012 yılında Gülün PAYASLI OĞUZ'un 'Mekânsal ve Sosyal Yapısıyla Bitlis Geleneksel Sivil Mimarisi' isimli kitabıyla Bitlis geleneksel konutlarına ait fotoğraf ve çizimlere yer verilmiştir. Sosyal yapıyı oluşturan kullanıcının özgün ya da yeni olması durumu göz önünde bulundurularak Bitlis geleneksel konutlarında sosyal değişimin etkileri incelenmiştir. Ayrıca, farklı kullanıcıların geleneksel konutları nasıl kullandıkları ve algıladıkları irdelenmiş, bu durumun korumaya etkileri araştırılmıştır.

2001 yılında Şahabettin ÖZTÜRK ve Yüksel SAYAN'ın 'Bitlis Evleri' isimli kitabında Bitlis geleneksel konutlarına ait rölöve çizimleri hazırlanmış, konutların genel ve mimari özellikleri incelenmiştir.

1984 yılında Bill Hillier ve Julienne Hanson tarafından hazırlanan 'Mekânın Sosyal Mantiğı' isimli çalışmada mekânsal dizim kuramı anlatılarak, mekânın düzenlenmesinde çevresel etmenlerin yanında sosyal ve kültürel etmenlerinde yattığı anlatılmıştır.

3. MATERYAL ve METOT

Bu bölümde çalışmanın amacı, kapsamı ve metodu başlıklar altında açıklanmıştır.

3.1. Tezin Amacı

Bilimsel ve sosyal yapıya özgü somut sonuçlar veren mekânsal dizim kavramı ve bu kapsamda görünür alan kavramı araştırılarak, analiz tekniklerinin ortaya konması ve değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Kültürel ve sosyal yapı ile konutsal mekân arasındaki ilişkiyi anlamak ve var olan mekânsal örüntüleri ortaya koymak amacıyla; mekânsal dizim ve görünür alan analiz yöntemleri Bitlis kenti Zeydan Mahallesi özelinde, Geleneksel Bitlis Konutları üzerinde incelenmiştir.

Elde edilen analiz verileriyle Geleneksel Bitlis Konutları'nın mekânsal ve görünürlük yapıları ortaya konularak, konutların ardında yatan sosyal ve kültürel bilgilere ulaşılması ve evlerin sahip olduğu mekânsal düzenleyim ile konut kültürü arasındaki ilişkinin yorumlanması amaçlanmaktadır.

3.2. Tezin Kapsamı ve Metodu

Mekânsal dizimin en temel stratejisi, mekân örüntüsündeki bir takım değişmezleri keşfederek bunları kültüre özgü insan etkileşim örüntülerine dönüştürmeye çalışmaktır (Kırşan ve Çağdaş 2004).

Bu temel stratejilerin belirlenebilmesi amacıyla bina ölçeğinden kent ölçeğine kadar her mekânsal düzenleyimin tanımı, gösterimi, sayısallaştırılması ve yorumu için bir dizi analiz tekniği ve bilgisayar yazılımı geliştirilmiştir.

Geleneksel Bitlis Konutları'nın mekânsal düzenleyimi ve sosyo-kültürel yapı arasındaki ilişkiler ortaya konulmaya çalışılırken alana kavramsal yaklaşılmamıştır. Tasarım süreci ve sonuçlarını analitik olarak değerlendiren, mekânı kullanan kişilerin davranışlarına somut açıklamalar getiren ve mekânsal organizasyonları inceleyen mekânsal dizim ve görünür alan yöntemleri kullanılmıştır.

Mekânsal dizim analizi için Bendik Manum'un arkadaşları Espen Rusten ve Paul Benze ile birlikte geliştirdikleri 'Agraph' programı ve bina planlamasında

görünürlük grafik analizi (VGA) kullanılmasını sağlayan Turner'in geliştirdiği 'Depthmap' programı kullanılmıştır.

Agraph programı kullanılarak hazırlanan geçiş grafikleriyle mekân derinliği, entegrasyon (rölatif asimetri), gerçek rölatif asimetri ile dışlı ve dışsız entegrasyon değerleri oluşturulmuştur. Depthmap programı kullanılarak hazırlanan mekân bütünleşme haritalarıyla ise görsel bütünleşme, görsel ortalama derinlik, rölatif asimetri, gerçek rölatif asimetri, entropi ile görsel kontrol edilebilirlik değerleri oluşturulmuştur.

Analiz sonucu elde edilen sayısal ve görsel verilerin nasıl yorumlanıp mekâna ait karakteristiklerin ne şekilde sosyal yoruma dönüştürüldüğü, mekânsal dizim ve görünür alan yöntemleri üzerinden anlatılarak; Geleneksel Bitlis Konutları'nın mekânsal ve görünür alan yapılarının tek tek değerlendirmesi yapılmış ardından da birbirleri ile karşılaştırılmıştır.

Böylelikle, konutlara ait mekânsal düzenleyim yapıları, görünür alan yapıları ve iki yapılanış arasındaki farklılıklar ve benzerlikler üzerinde durularak, mekânsal ve görsel yapılanma ile konut kültürü arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA

4.1. Mekânsal Dizim Analizi

Mekânsal dizim kuramı, ilk olarak 1984'te yayınlanan 'The Social Logic of Space' kitabıyla Hillier ve Hanson tarafından ortaya konmuştur (Atak 2009).

Mekân ve sosyal yaşam arasındaki ilişkiyi anlamaya yönelik olarak tek binadan yerleşim ölçeğine varan her ölçekteki mekân organizasyonu için farklı bir bakış açısıyla oluşturulan yeni bir sentaktik kuramdır (Atak 2009).

Bu kurama göre, biçimleri üreten dış etkiler ile sosyal güçler arasında güçlü bir ilişki vardır. Binaların ve daha büyük ölçekli yerleşim birimlerinin, insanlar arası ilişkileri ve sosyal yapıyı etkileyen mekânsal özellikleri olduğu ifade edilmektedir (Hanson 1998).

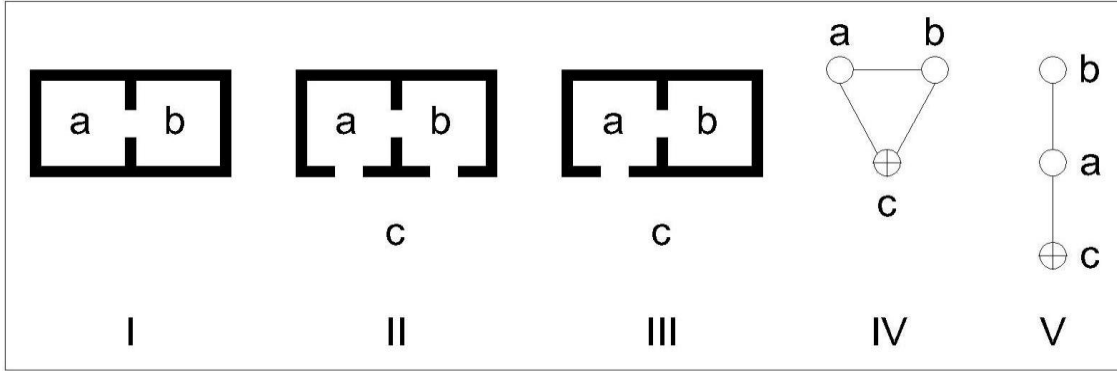
Mekânsal dizim kuramına göre sosyal yapı ve mekân karşılıklı bir etkileşim içindedir. Mekân, toplumun ve sosyal yapının etkilediği bir ürün, aynı zamanda toplumu ve sosyal yapıyı etkileyen bir etken olarak ifade edilir (Atak 2009).

Mekânsal dizim analizlerinde, mekânlar arasındaki ilişkiler sayısal ve grafik bir dille modellenerek bilimsel bir dille irdelenmektedir. Mekânsal dizim, mekânsal düzenleyimlerin tanımlanması ve analiz edilmesi için geliştirilmiştir. Mekânların basit bir formdan daha karmaşık bir yapıya sahip olduklarının vurgulandığı bu yöntemde, mekânlar arasındaki ilişkiler, sistem yapısı ve işleyişi temel alınmaktadır. Mekânsal dizim analizinde mekân ilişkileri, sayısal ve grafiksel modellerle bilimsel olarak araştırılmaktadır (Özyılmaz 2007).

Düzenleyim, bir sistemin parçaları değil bütünü tarif eden bir kavramdır. Bir sistemin içerisinde birbirine bağlı parçalar arasındaki ilişkilerin bir takımını ortaya koyar. Düzenleyim, iki mekân arasındaki ilişkilerin bu mekânlardan herhangi birisini ya da her ikisini birlikte diğer bir mekân ile nasıl ilişkilendirdiğine bağlı olarak değişir (Hillier 1996).

Düzenleyim, bir yapı içerisinde karşılıklı bağlanan tüm mekânların arasındaki ilişkiler bütünüdür. Mekân düzenleyimi keyfi bir şekilde oluşmaz ve mekânlar belirli sosyal sonuçlar oluşturmak üzere belirli mekânsal kurallar ile bir araya getirilmiştir (Hillier ve Hanson 1984).

Mekânsal düzenleyimin yapısı geçiş grafikleri ile ifade edilir. Bu ifade Şekil 4.1.'de anlatılmıştır.

Şekil 4.1. Mekânsal Düzenleyim Örneği (Hillier 1996)

Şekil 4.1.I'de bir temel mekân içerisinde a ve b alt mekânları arasında bir geçiş aracılığı ile geçirgenlik ilişkisi kurulmuştur. Alt mekân a ve alt mekân b birbirine karşılıklı olarak komşudur ve aralarında simetrik bir ilişki vardır. Şekil 4.1.II'de a ve b alt mekânlarına bir de c mekânının eklenmesiyle oluşturulmuş bir ilişki söz konusudur. Alt mekân a ve alt mekân b birbirileri ile ilişkili olduğu gibi c mekânıyla da ayrı ayrı doğrudan ilişkilidir. Şekil 4.1.III'de a ve b alt mekânları birbirileriyle doğrudan ilişkili olmasına rağmen c mekânı sadece a ile doğrudan ilişkilidir. Mekân c'den b mekânına gidebilmek için a alt mekânına uğramak gerekmektedir. Burada c asimetric bir ilişki söz konusudur. Şekil 4.1.IV ve Şekil 4.1.V ise Şekil 4.1.II ve Şekil 4.1.III'de yer alan ilişkilerin erişim ilişkileri ile ifade edilmiş örnekleridir.

4.2. Mekânsal Dizim Analizi Amacı

Mekânsal dizim analizi ile amaç, yapılı çevrede mekân oluşumu sırasında mekânların nasıl bir araya gelerek bir bütün oluşturduklarının ve bu biçimlenişin altında yatan sosyal ve kültürel yapıların araştırılmasıdır. Bu sosyal ve kültürel yapıların mekânsal örgütlenme içerisinde mekânlar arasındaki ilişkileri nasıl düzenledikleri somut analiz teknikleri ile ifade edilir.

Mekânsal dizim analizi tek yapıdan kentsel ölçeğe varan geniş bir alanda kullanıma olanak sağlayarak, mekân biçimlenmesine neden olan etkiler araştırılarak daha kaliteli mekânların oluşturulmasına yardımcı olur.

4.3. Mekânsal Dizim Analizi Uygulama Alanları

Mekânsal dizim, bina ve yerleşim ölçeğinde mekânın mevcut sosyal, kültürel durumunun ve biçimlenişinin irdelenmesine, yeni tasarım kararlarının test edilmesine ve değerlendirilmesine olanak sağlayarak yol gösterici olmaktadır. Mekânsal dizim analizi uygulama alanları: kent ve yapı ölçeğinde inşa edilmiş çevrenin mekânsal biçimlenme özelliklerinin tanımlanması, genel yaya hareketine bağlı olarak yol bulma, mekânın algılanabilirliği ve ortak kullanım alanlarına ulaşılabilirliğin ortaya konulması, bir mekânın içe dönüklük-dışa açıklık açısından irdelenmesi ve sosyal anlamda mekâna ilişkin mahremiyet, kontrol ya da sosyal yapılanmayı kavrama olarak sıralanabilir (Atak 2009).

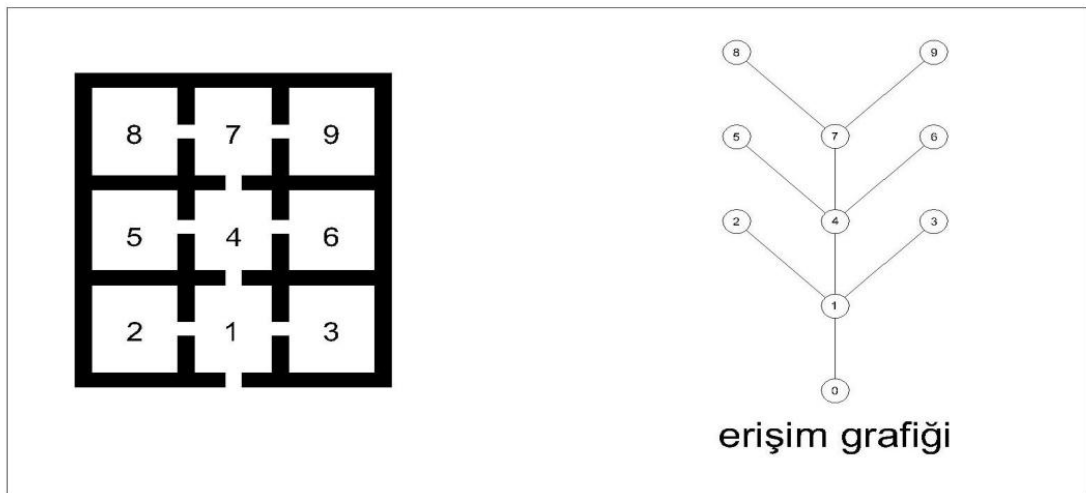
4.4. Mekânsal Dizim Analizi Parametreleri

Mekânsal dizim analizi ile mekânsal derinlik, rölatif asimetri değeri, gerçek rölatif asimetri değeri, dışlı ve dışsız entegrasyon değeri ve temel farklılık faktörü değeri elde edilerek mekânlar arasındaki ilişki yorumlanmaktadır.

4.4.1. Mekânsal Derinlik

Bir ana mekânda başlangıç mekân dışında tüm biçimlenmeyi oluşturan alt mekânların sayısı toplamı mekân sayısını ifade eder.

Bir mekânın değerlik değeri o mekâna ulaşırken geçilen mekân sayısını, ulaşım adım sayısı ise aşılın mekân sayısını ifade eder. Bir mekânın ortalama derinlik değeri, tüm mekânlara ait ulaşım adım sayılarının ortalaması olarak kabul edilir (Şekil 4.2).

Şekil 4.2. Bir Yapı ile Bu Yapıya Ait Dış Mekâna Göre Oluşturulmuş Erişim Grafiği (Hillier 1994)

Dış mekâna;

- 1 no'lu mekândan ulaşım adım sayısı 1,
- 2 no'lu mekândan ulaşım adım sayısı 2,
- 3 no'lu mekândan ulaşım adım sayısı 2,
- 4 no'lu mekândan ulaşım adım sayısı 2,
- 5 no'lu mekândan ulaşım adım sayısı 3,
- 6 no'lu mekândan ulaşım adım sayısı 3,
- 7 no'lu mekândan ulaşım adım sayısı 3,
- 8 no'lu mekândan ulaşım adım sayısı 4,
- 9 no'lu mekândan ulaşım adım sayısı 4 olmaktadır.

$$\text{Ortalama Derinlik} = \frac{\text{Toplam Derinlik}}{K (\text{Toplam Mekân Sayısı})} = 24/9 = 2.667$$

4.4.2. Rölatif Asimetri (Entegrasyon) Değeri

Geçiş grafiklerinde derinliğe bağlı olarak ortaya konan değişkenlik “entegrasyon” adı verilen matematiksel bir form içinde ifade edilir. Bir mekânın entegrasyon değeri, grafik içindeki tüm diğer mekânlardan o mekânın rölatif derinliğidir (Hillier 1984).

$$\text{Rölatif Asimetri} = \frac{2 (d_{\text{ort}} - 1)}{k - 2}$$

Formülde “ d_{ort} ” entegrasyon değeri, araştırılan mekândan tüm mekânların ortalama derinliği, “ k ” ise toplam mekân sayısını ifade etmektedir. Söz konusu mekândan tüm mekânların ortalama derinliğini hesaplamak için her mekâna başlangıç mekânından kaç mekân uzakta olduğuna göre bir derinlik değeri verilir ve bu değerler toplanarak sistem içindeki mekân sayısından bir eksiğine (başlangıç mekânı) bölünür (Özyılmaz 2007).

$$d_{\text{ort}} = \frac{\text{tüm mekânların derinlik toplamı}}{k - 1}$$

Rölatif asimetri değeri 0 ile 1 arasında bir değer alır. Düşük değerler mekânın sistemle entegre olma eğiliminde, yüksek değerler ise sistemden ayrılma eğiliminde olduğunu gösterir (Hillier ve Hanson 1984).

4.4.3. Gerçek Rölatif Asimetri Değeri

Mekân sayıları farklı olan sistemler karşılaştırıldığında sistem içinde herhangi bir mekânın rölatif asimetri değeri üzerinde sistem büyüklüğünün etkisini kaldırmak gerekir.

$$\text{Gerçek Rölatif Asimetri (RRA)} = \frac{\text{Rölatif Asimetri (RA)}}{D_k (\text{mekân sayısı})}$$

Formülde bulunan D değeri için 1984 yılında Hillier ve Hanson tarafından hazırlanan D değerleri çizelgesinden, k'ya (mekân sayısı) denk gelen değer bulunarak hesap yapılır (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1. ‘k’ Sayıdaki Mekân İçin D Değerleri Çizelgesi (Hillier Ve Hanson 1984)

k (mekân sayısı)	D Değerleri
5	0,352
6	0,349
7	0,34
8	0,328
9	0,317
10	0,306
.....	
.....	
300	0,038

Farklı ölçeklerdeki mekânsal sistemler kıyaslandığı zaman rölatif asimetri değerleri yerine rölatif asimetri değerlerinin kullanılması gerekmektedir. Rölatif asimetri değerleri yalnızca 0 ile 1 arasında değil, 1'in altında veya üstünde de değer alacaktır. 1'in oldukça altındaki değerler güçlü bir biçimde entegre olmuş, 1'e yaklaşan ve üstündeki değerler daha ayrılmış mekânları ifade etmektedir (Hillier ve Hanson 1984).

4.4.4. Dışlı ve Dışsız Entegrasyon Değeri

İç mekân-dış mekân ilişkisini araştırmak için hesaplanan bir değer olan dışlı ve dışsız entegrasyon değeri, dış mekân ihmal edildiğinde önemli bir farklılık göstermeyebilir fakat önemli bir etki oluşturabilir. Konut mekânlarının dışlı ve dışsız entegrasyon değerlerinin hesaplanarak araştırılması mekânsal modelin planlanmasında ve organizasyonunda yaşayan-yaşayan ve yaşayan-ziyaretçi ilişkisinin kavranmasına yardımcı olur (Korkmaz, Aksoy, Kahvecioğlu ve Olgaç 2005).

4.4.5. Temel Farklılık Faktörü Hesabı

Mekânların ya da işlevlerin arasındaki farklılık derecesinin ortaya konulması için geliştirilmiş bir ölçümdür. Bu değer 0'a yaklaştıkça mekân ve işlevler daha fazla farklılaşır. Eğer bu değer 1'e yaklaşma eğiliminde ise farklılaşma yok olur (Hanson 1998).

Hillier ve arkadaşları tarafından geliştirilen temel farklılık faktörü hesabı, mekânlar ve işlevler arasındaki farklılık derecesini sayısallaştırmak için kullanılır. Formülde a, b, c maksimum, minimum ve ortalama gerçek rölatif asimetri değerlerine, t ise bu değerlerin toplamına eşittir. H, rölatif farklılık faktörünü vermek için $\ln 2$ ve $\ln 3$ arasında rölatif hale getirilir. H^* , 0 ile 2 arasında değer alacaktır. Bu değerler maksimum farklılık ile minimum farklılık arasında değerlerdir (Özyılmaz 2007).

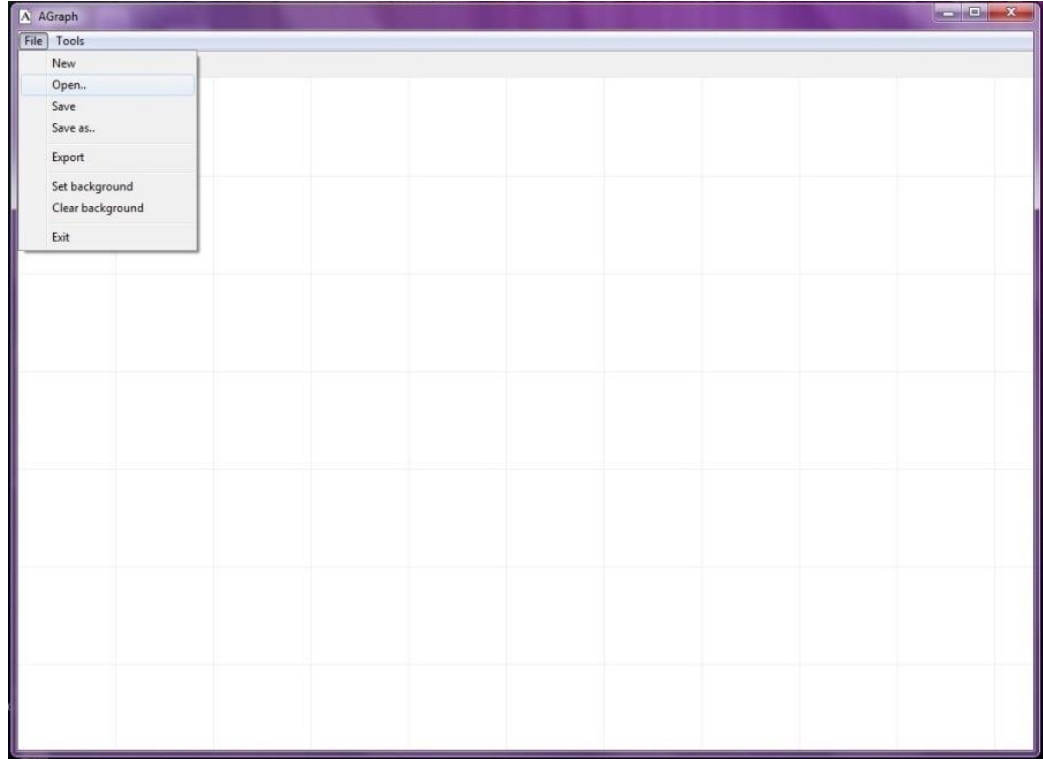
$$\text{Farklılık Faktörü} = H = \left[\frac{a_{\ln}}{t} \frac{(a)}{t} \right] + \left[\frac{b_{\ln}}{t} \frac{(b)}{t} \right] + \left[\frac{c_{\ln}}{t} \frac{(c)}{t} \right]$$

$$H^* = \frac{H - \ln 2}{\ln 3 - \ln 2}$$

Farklılık faktörü değeri 0'a ne kadar yakınsa mekân ve işlevlerde o kadar farklılaşır, tersine değer 1'e ne kadar yaklaşırsa o kadar benzeşir. Değerin 1'e yaklaşması mekân ya da işlevlerin eşit entegrasyon değerlerine sahip olduklarını ve aralarında düzenleyimsel farklılık olmadığını gösterir.

4.5. ‘Agraph’ Programı ile Mekânsal Dizim Analizi

Bendik Manum’un doktora tezini hazırlamak için arkadaşları Espen Rusten ve Paul Benze ile birlikte geliştirdikleri Agraph programı, mekânların erişim grafiklerini hazırlamada ve mekânsal dizim analizlerinin yapılmasında kullanılır (Şekil 4.3).

Şekil 4.3. Agraph Programı Ana Çalışma Ekranı

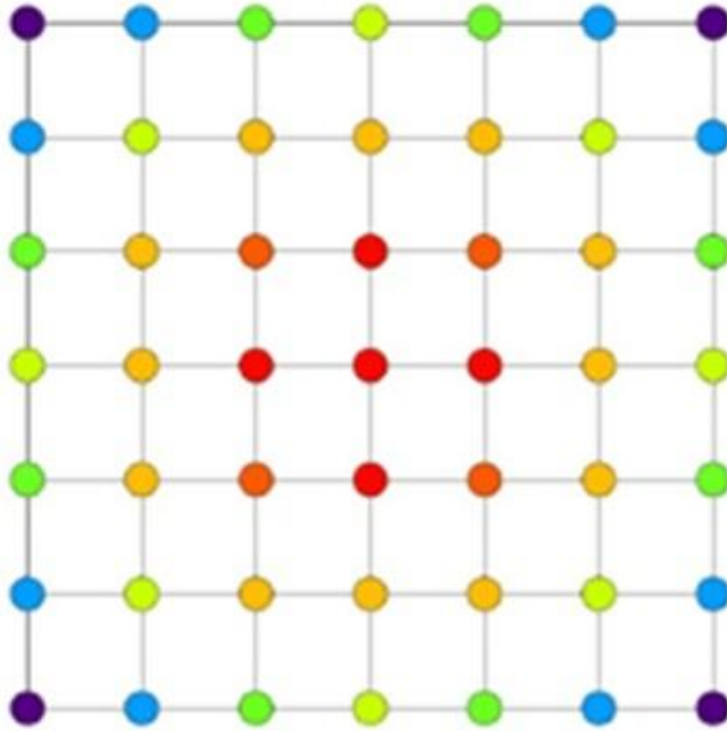
Agraph temel mekânsal dizim analizi parametrelerini ölçmektedir. Bu parametreler kontrol değeri (CV), toplam derinlik değeri (TD), ortalama derinlik değeri (MD), rölatif asimetri (RA) ve entegrasyon değeri (i)’dir.

Bir mekânın kontrol değeri o mekânın sistem üzerindeki etkinliğini gösterir. Kontrol değeri ne kadar yüksek olursa o mekânın diğer mekânlar üzerindeki denetlenebilirliği o kadar güçlüdür. Toplam derinlik değeri, bir mekânın sistemdeki diğer bütün mekânlara ulaşımını sağlayan toplam ulaşım adım sayılarının toplamıdır. Ortalama derinlik değeri, bir mekânın tüm sistem içindeki ulaşılabilirliğinin adım sayısı toplandıktan sonra, erişim grafiğindeki tüm noktaların dış mekâna göre derinliklerinin toplanıp mekân sayısına bölünmesi ile bulunan değerdir. Rölatif asimetri, mekânın sistemle olan biçimlenmesini açıklamak için bulunan bir değerdir. Entegrasyon değeri

ise bir mekânın kurgu içerisinde bütünleşik veya ayrık olup olmadığını irdeleyen sayısal ifadedir.

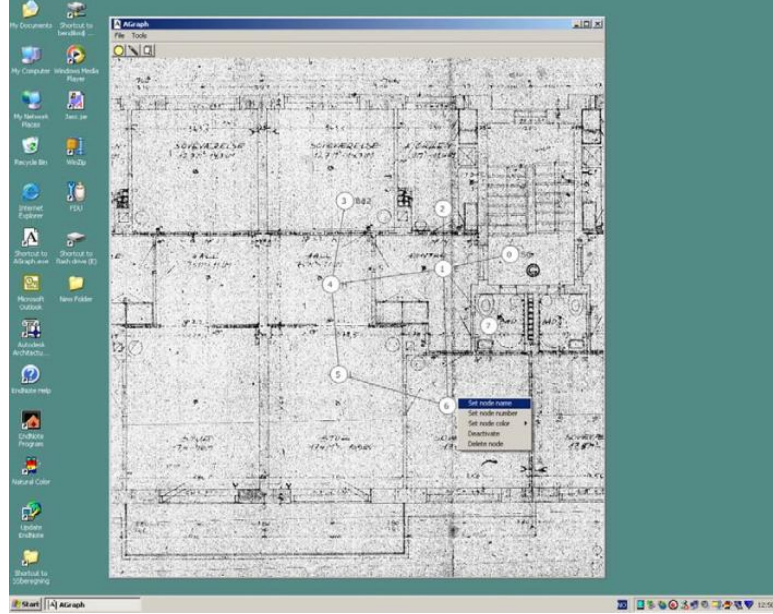
Agraph programı her bir mekân için Agraph'ın birçok farklı renk modu vardır. Bu modlardan bir tanesi her bir halkanın bir renkle kodlanmasıyla oluşturulan özel moddur. Bir diğer mod ise mekânsal dizim parametrelerinden olan kontrol değeri (CV) ve Rölatif Asimetri (RA) değerlerine göre renklendirilmektedir (Manum 2006).

Agraph ile elde edilen erişim grafikleri üzerinde renkler kullanılmakta ve bu renkler mekânın entegre veya ayrışan mekânlar olduklarını ifade etmektedirler. Bu renklerden kırmızı en entegre mekânı, koyu lacivert ise en ayrışan mekânı ifade eder. Renkler mekânların entegrasyon değerlerine göre kırmızı < turuncu < sarı < yeşil < mavi < koyu lacivert şeklinde sıralanmaktadır (Şekil 4.4).

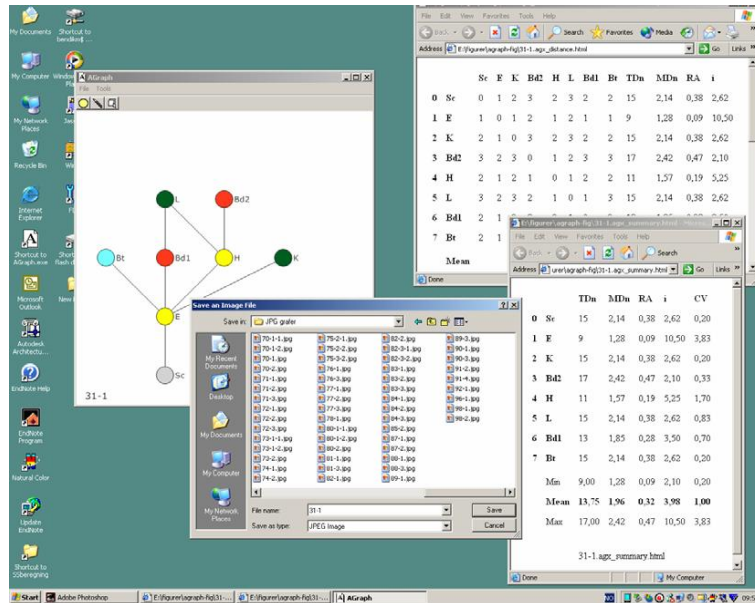
Şekil 4.4. Agraph Programı Halka Ve Renk Gösterimi (Manum Rusten Ve Benze 2006)

Agraph'ta içeriye alınabilen plan üzerinde analiz yapılabileceği gibi gridlere ayrılmış ekran üzerinde de her bir mekân bir halka ile ifade edilerek te analiz yapılabilir (Şekil 4.5).

Şekil 4.5. Agraph Programı İle Plan Üzerinde Analiz (Manum 2006)

Agraph'ta her bir halka bir mekânı ifade eder. Sistem içerisinde birbiriyle ilişkili olan mekânlar isim ve numaralarıyla birbirlerine bağlanarak sonrasında erişim grafiği oluşturulur. Hesaplama yap denildikten sonra program istenen tüm değerleri oluşturur (Şekil 4.6).

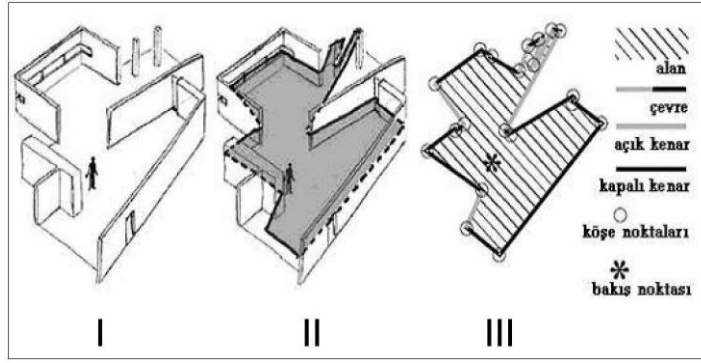

Şekil 4.6. Agraph Programı Analiz Parametreleri (Manum 2006)

4.6. Görünür Alan Yöntemi İle Mekân Analizi

Mimarlık alanında görünür alan kavramı ilk olarak 1967’de Tandy tarafından ortaya konulmuştur. Tandy görünür alanı mimari mekândan, belleğe veya çok sayıda açıklamalı fotoğrafa dayalı olarak yapılan, kalıcı bir kayıt çıkarmanın yolu olarak sunmaktadır (Atak 2009).

Görünür alanı mekânın analizi için bir yöntem olarak ilk kez Benedikt ele almıştır. Benedikt’e göre görünür alan, mekânda belirlenen bir noktadan görünen bütün noktaların bir takımıdır. Görünür alanın biçimi ve büyüklüğü gözlemcinin bakış açısına ve duruşuna göre değişir (Benedikt 1979).

Şekil 4.7. Görünür Alan Üretimi (Wiener ve Franz 2004)

Şekil 4.7 I’de varsayımsal bir iç mekân ortamı, II’de mekân içinde verilen bir duruş noktasına göre renklendirilen görünür alan, III’de ise görünür alan sonucu tanımlanmaktadır.

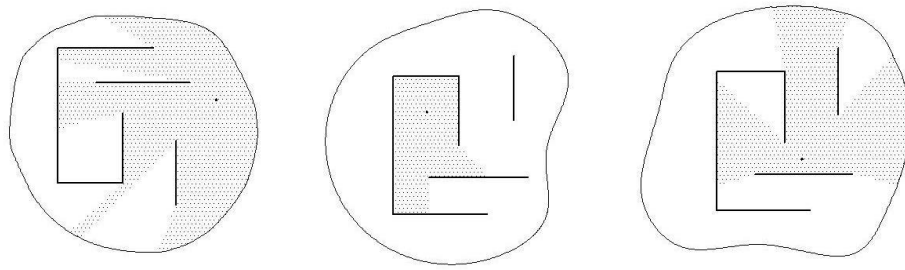
Benedikt, bir çevrenin görsel açıdan tanımının, mekânsal davranışların boyutlarını ve belirli bir çevrenin algısını öngörebilmek, bilinçli ya da bilinç dışı yönelmelerle çevrenin temel mekânsal değerlendirmesini yapabilmek ve çevrenin geniş tanımı için bir temel oluşturabilmek olduğunu dile getirmiştir (Benedikt 1979).

4.6.1. Görünür Alan Yöntemi

Görünür alan yöntemi, bina ölçeğinde mekânın yerel özelliklerinin araştırılmasında, mekânsal analiz araçlarını araştırmada, sosyal açıdan iyi seviyede bir yaşam oluşturmak için teknikler geliştirmede, konutla ilgili mekânların düzenleyim araştırmalarında kullanılmaktadır (Atak 2009).

Görünür alan, mekânda belirlenen bir noktadan görünen bütün noktaların oluşturduğu çokgendir (Benedikt, 1979). Bu çokgenden mekâna ilişkin alan, çevre uzunluğu, köşe sayısı, açık ve kapalı kenarların uzunluğu gibi mekânın bölgesel özelliklerini yansıtan birçok nicel açıklayıcı türetilir (Atak 2009).

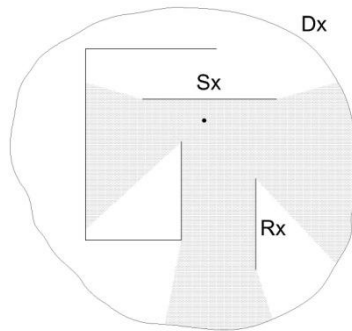
Görünür alan analizinde içinde bulunulan üç boyutlu bir ortam 'E' olarak tanımlanır. Konveks bir sınır ile sınırlanmış bölge de 'D' ile tanımlanır (Şekil 4.8). D'yi oluşturan noktalar, opak, maddesel ve kullanıcı tarafından algılanabilir bir gerçek yüzey olarak adlandırılır (Benedikt 1979).

Şekil 4.8. E Tarafından Oluşturulan D'deki Görünür Alanlar (Benedikt 1979)

D dışbükey alanı içindeki seçilmiş bir 'x' noktasından, V_x görünür alan oluşur. Bu noktadan tümüyle görülebilir yüzeylerin oluşturduğu noktalar kümesi aynı anda görünebilir alanı da tanımlayan bir yoldur (Atak 2009).

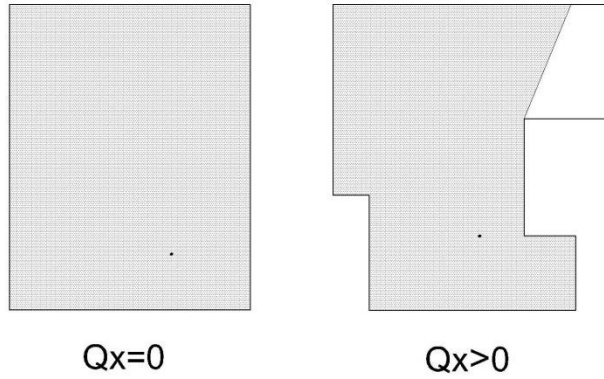
Bu görünür alan gerçek yüzey S_x , görülmeyen alan R_x ve bölge sınır yüzeyleri dD_x olarak üçe ayrılabilir (Şekil 4.9). Bu sınırlar ayrı ayrı kendi ölçüsünde algılanma özelliğine sahiptirler (Benedikt 1979).

Şekil 4.9. Görünür Alan Bileşenleri (Benedikt 1979)

Görünür alan içerisinde poligon alanı A_x , görünür alanın çevresel yüzey parametreleri P_x , görülmeyen alan toplamı Q_x , olarak ifade edilir (Benedikt 1979).

$Q_x=0$ durumunda mekân tamamen algılanabilir. $Q_x > 0$ durumunda ise mekân tamamen algılanamıyor demektir (Şekil 4.10).

Şekil 4.10. Q_x Değerinin Görünür Alan Ölçüsüne Göre Değerlendirilmesi (Benedikt 1979)

Tasarım anlamında mekânlar E açısından yeterli ancak D-E açısından yetersiz olarak düşünülür. Genel olarak sonlu ve az sayıda görünür alan yeterlidir.

4.6.2. Görünür Alan Yöntemi Uygulama Alanları

Mekânsal dizim analizi gibi görünür alan yöntemi de bina ve kent ölçeğinde araştırmalarda kullanılmaktadır.

Görünür alan analizleri; kentsel ölçekte, kentsel mekândaki suç dağılım araştırmasında, bir kentsel planlama sisteminin üç boyutlu modelini geliştirmede, kentsel analiz araçlarını araştırarak, sosyal ve ekolojik açıdan kaliteli bir yaşam ortamı için teknikler geliştirmede, kentsel komşuluk araştırmalarında, yürünebilirlik analizlerinde, kentsel ve arkeolojik sit alanlarının görünümelerini ve durumlarını araştırmada ve kentsel değişim araştırmalarında kullanılmaktadır.

Bina ölçeğinde, görünür alan analizi ile mekânlara ait yerel özelliklerin araştırılması, bir planlama sisteminin üç boyutlu modelinin oluşturulması, mekânsal analiz araçlarının araştırılması, konutla ilgili mekân düzenleyiminin araştırılması mümkündür.

4.6.3. Görünür Alan Analizi Kavramları

Görünür alan analizi yapılması için görünürlük özelliklerini araştırmak amacıyla geliştirilen bir takım temel ölçümler vardır. Bunlar; görünür alan grafiği (VGA),

kümelenme katsayısı, çevre ölçüsü, nokta derinlik entropisi ve kontrol edilebilirlik ölçümleridir.

4.6.3.1. Görünür Alan Grafiği

Görünür alan grafiği oluştururken birbiriyle bağlantılı iki adım bulunmaktadır. Grafik oluşturulurken öncelikle köşe noktalarını oluşturmak için uygun bir görünür alan grubunun seçilmesi, sonrasında ise grafiğin kenarlarını oluşturmak için belirli bir grup görünür alanı ele alarak aralarındaki bağlantıların hangilerinin önemli olduğunun belirlenmesi gerekir.

Görünür alan analiziyle mekânsal düzenleyim ilişkileri araştırılır. Analizde kullanılacak program, dxf formatında iki boyutlu bir taslak çıkarma işlemi yaparak, açık alanların gridlerle doldurulmasına izin verir. Grafik oluşturulduktan sonra mekânsal sistemle ilgili birçok analiz yapılabilir. Analizler konutun mekânsal düzenleyim tanımının görünebilirlikle yapılmasına yardımcı olur. Ayrıca yol bulma, hareket ve mekânı kullanma ile ilgili bilgiler verebilir (Tahar ve Frank 2003).

Mekânsal analizde alanlar arası erişim incelendiğinden açıklık ölçülerinin önemi yoktur. Görünür alan analizinde ise alanların arasındaki açıklıkların ölçüleri hesaplanarak görüş entegrasyon değerleri bulunur. Bu değerlerle açıklıklar nesnelleşir ve ifade edilir. Bu sebeple görünür alan analizi mekânsal analizin hesaba katmadığı bazı ek ölçüler önerir (Güney 2007).

Boşluğun görselleştirilmesi bilinçli ya da bilinçsiz, kullanıcı tarafından yapılmaktadır. Bu sebeple görünebilirlik ve geçirgenlik arasındaki ilişki konutsal mekânların düzenleyiminin kullanıcılar tarafından nasıl gerçekleştirildiği açısından önem arz eder (Tahar ve Frank 2003).

4.6.3.2. Kümelenme Katsayısı

Watts ve Strogatz (1998) tarafından bir görünürlük grafiğini değerlendirmek için ortaya konan bir ölçümdür. Kümelenme katsayısı, geçerli gridin komşuluğu içinde bütünleşmiş kenar sayılarının oranını tanımlar.

Kümelenme katsayısı, verilen bir noktanın görüş alanı içinde, karşılıklı görülebilen alanların oranının bir ölçüsünü verir. Bu ölçüm, mevcut çevre içinde aslında bağlantılı olan köşelerin oranı olarak tanımlanmıştır (Tahar ve Frank 2003).

Kümelenme katsayısı yol bulma ve dolaşmada, karar verme süreci ile doğrudan ilişkilidir. Karmaşık düzenleyimlerde kilit karar noktalarını net olarak belirtir. Bu durum, mekân algısı çalışmasında ve davranış çalışmalarında faydalı olabilir (Atak 2009).

Mekânsal sistem içerisinde yeni alanlar keşfedildiğinde düşük değerlere rastlanır. Bu yüzden merdiven ve duvarlar gibi köşe ve dönüm noktaları yüksek değerlere sahip olabilir. Kullanıcı bu aralık için sınırları değiştirebilir ya da onun yerine siyahın düşük değerlere ve beyazın yüksek değerlere karşılık geldiği gri bir ölçek seçebilir (Tahar ve Frank 2003).

4.6.3.3. Nokta Derinlik Entropisi

Nokta derinlik entropisi, sistem içinde belirli bir derinlik oluşturma zorluk derecesini gösterir; düşük değerler düşük bozukluğa karşılık gelir ve bu durum, çevre boyunca hareketin kolay olduğu anlamına gelir. Yüksek değerler ise yüksek bozukluğa karşılık gelir, bu da hareketin zorluğunu belirtir. Nokta derinlik entropisi, derinlik dağılım frekansını taban alan bazı ölçülerin keşfedilmesine olanak sağlar (Tahar ve Frank 2003).

Nokta derinlik değeri; tek bir noktadan ya da noktalar grubundan hesaplanabilir. Köşeler, noktanın bu köşelere ulaşmak için en kısa mesafede kaç tane yön değişikliği aldığına göre renklendirilir. Eksensel ölçülere karşıt olarak, doğrudan görünebilir noktalar derinlik 1’de, derinlik değeri 1 olan konumlardan görünebilir olan noktalar derinlik 2’de; derinlik değeri 2 olan konumlardan görünebilir olan noktalar derinlik 3’te yer alır ve bu şekilde devam eder (Atak 2009).

Nokta derinlik entropisinin hesaplanması, sistemin bir konumdan nasıl düzenleneceği konusunda aydınlatıcı olabilir. Nokta derinlik entropisi, bir tepeden diğerine geçiş için hareketi gereken minimum kenar sayısıdır. Bir köşe için nokta derinlik entropisi, basit olarak sistemdeki bir köşeden diğerine olan en kısa yol uzunluklarının ortalamasıdır (Tahar ve Frank 2003).

4.6.3.4. Kontrol Edilebilirlik

Turner tarafından ortaya konulan kontrol edilebilirlik, görsel olarak kolayca baskın olabilecek alanları seçer. Bir mekânın kontrol değeri, gridin karşılıklı komşuluk

ölçüleri toplanarak hesaplanır. Bir mekân birçok noktanın toplamından oluşan büyük bir görsel alana sahip ise o mekân rahatlıkla kontrol edilebilir.

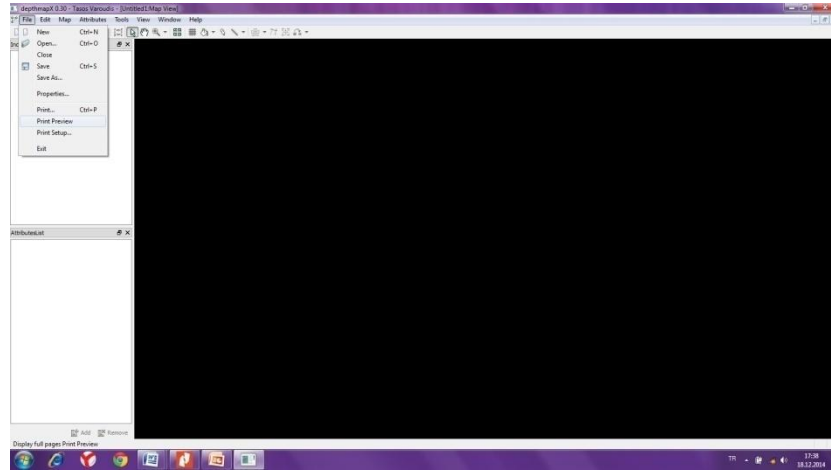
Kontrol edilebilirlik ölçüsü, görsel olarak en kolay yönetilebilecek alanları seçer. Bu, daha fazla görüş alanı olan görsel kontrol alanlarını seçen kontrol ölçüsünden farklıdır. Kontrol noktaları, kontrol edilmelerinin zor olması bakımından stratejik konumlardır. Diğer yandan kontrol edilebilir alanlar, kendileri fazla görüş alanına sahip olmayan ancak diğer konumlardan rahatlıkla görülebilen konumlardır (Güney 2007).

4.6.3.5. Çevre Ölçüsü

Bir mekânın çevresi, bir kenar boyunca bağlanan köşeler kümesidir. Köşeler temsil edilen tüm fiziksel konumlar için çevre ölçülerinin değerleri grafiği ile gösterilebilir (Tahar ve Frank 2003).

4.7. Depthmap Programı

Mimari sistemlerin görünürlük yapılarını analiz etmek için geliştirilen Depthmap programı, Hillier ve Hanson tarafından ortaya konan mekânsal dizim kuramı ile Benedikt tarafından ortaya konan görünür alan analizi kavramları üzerinden geliştirilmiştir.

Şekil 4.11. Depthmap Programı Ana Çalışma Ekranı

Benedikt, görünür alanların bir şekilde insanların hareket örüntülerine uygun olduğunu kuramlaştırmış ve Hillier, mekân boyunca çizgilerin arasında ilişkinin, mekân içindeki hareket örüntüleriyle uyduğunu göstermiştir. Görünür alanların, bir ortamın planı içerisinde, kendi başlarına ne kadar başarılı bütünleşebildiklerinin ölçümünü

sağlayabilmek için, görünür alanın mekânsal dizim analizleri ile kombine edilmesine karar verirler. Daha sonra bu yöntem, görünürlük grafik analizindeki gibi, daha basit olacak şekilde biçimlendirilmiştir (Atak 2009).

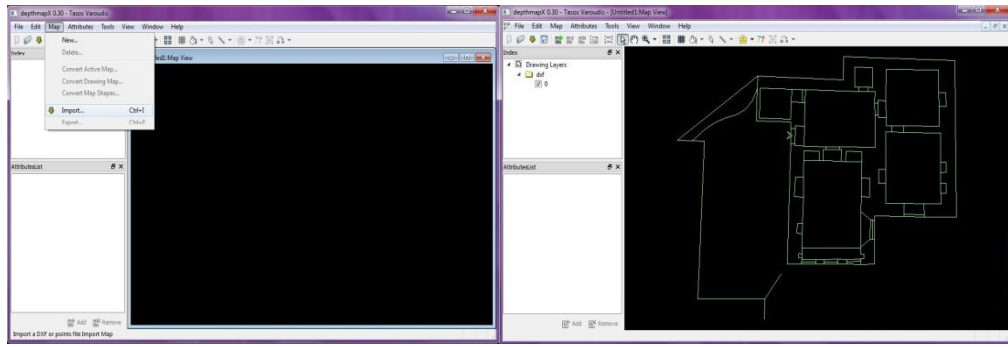
Yapılı çevreye, görünürlük grafik analizi (VGA) uygulaması ilk kez Braaksma ve Cook (1980) tarafından ortaya konulmuştur. Braaksma ve Cook bir havaalanı düzenlemesi içerisinde çeşitli ünitelerin ortak görünürlüklerini hesaplamışlar ve iki konumunda karşılıklı olarak görünebildiği yere matraste ‘1’ ve karşılıklı olarak görünmediği yere ‘0’ yerleştirerek bu ilişkileri temsil etmesi için bir bitişiklik matrisi üretmişlerdir. Var olan görünürlük ilişkilerinin sayısı ile muhtemel var olabileceklerin sayısını kıyaslamak için bu matristen bir metrik önermişlerdir. Bunun amacı, bir havaalanı düzenlemesinin konumların ortak görünebilirlik amacını ne kadar karşılayabildiğini incelemektir (Turner 2001).

Depthmap yazılımı ilk olarak 2D, ‘dxf’ formatındaki planların yazılım içerisine alınmasına ve planın grid noktalarıyla doldurulmasına olanak tanır. Bu noktalar daha sonra görüş grafiği oluşturmak için kullanılır. Grafik oluşturulduktan sonra Depthmap, kullanıcıya birçok farklı analiz yapma imkânı sunar (Atak 2009).

4.7.1. Görünür Alan Analizi

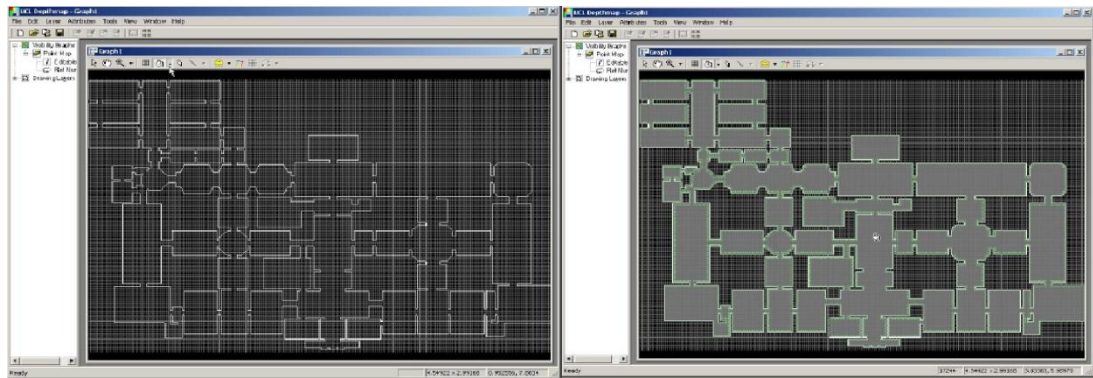
Depthmap programı kullanıcıya görünür alan analizi, dışbükey mekân analizi ve eksensel hat analizi yapma imkânı sunmaktadır.

Depthmap ile analize başlarken ilk olarak ‘File’ menüsünden ‘New’ komutunu seçerek yeni bir grafik dosyası oluşturulur. Bu grafik dosyası başlangıçta boş görünür ve yapılması gereken ‘Layer’ menüsünden ‘Import’ komutunu seçerek analiz edilecek planı grafik dosyasının içerisine getirmektir. İçeriye sadece iki boyutlu çizimler alınabilir. Alınacak çizim dosyanın formatı AutoDesk’in çizim değişimi formatı (dxf) olmalıdır. Çizim içeri alındığında araç çubuğu aktif hale gelir. Ekranda çizim görüldükten sonra yazılımın desteğiyle plan istenilen şekilde hareket ettirilebilir. Bu aşamadan sonra görüş grafiğine temel olarak kullanılacak konum gridi eklenmeye hazırdır.

Şekil 4.12. Depthmap Programının İçerisine 2 Boyutlu Çizim Dosyasının Alınması

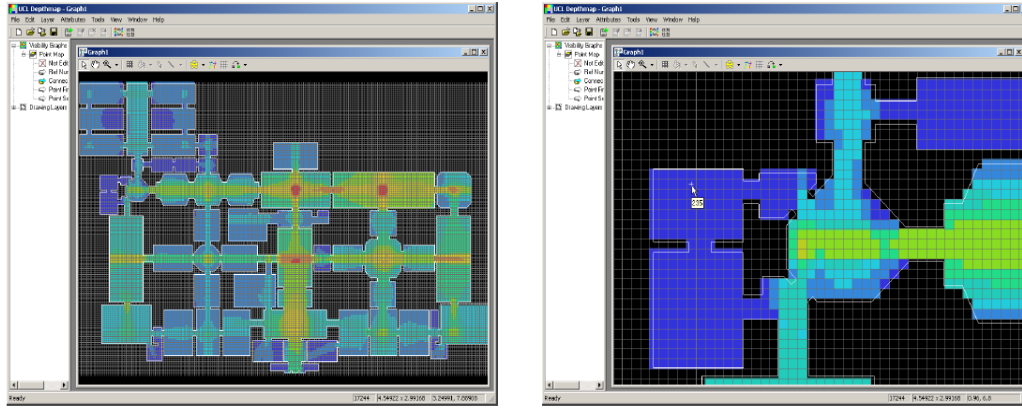
Görünürlük analizinin ilk aşaması, nokta konumlarının gridini yapmaktır. Bunu yapmak için, ‘Tools’ menüsünden veya araç çubuğundan ‘Visibility’ ve ‘Set Grid’ seçeneğini seçilir. Bu işlem, analiz için bir grid aralığı ayarlama olanağı verir. Görünürlük, her zaman grid karesinin merkezinden değerlendirilir. Daha sonra planda açık alanları doldurmak için araç menüsünden ‘Fill’ komutu veya ‘Pencil’ komutu seçilir. ‘Pencil’ komutu kullanılarak plan üzerinde noktalar sırayla doldurulur veya boşaltılabilir. İşlem her bir grid karesi kadar ilerler. ‘Fill’ komutu ile plan üzerinde alanlar tek aşamada doldurulur. Bu işlemin eksiksiz tamamlanabilmesi için alan çizgilerinin kapalı olması gerekmektedir (Turner 2003).

Şekil 4.13. Agraph yazılımında grid ve grid doldurma aşamaları (Turner 2001)

Grid sistemi tamamlandıktan sonra, ‘Tools’ menüsünden ilk olarak ‘Visibility’ ardından ‘Make Visibility Graph’ komutu seçilir. Bu işlem, plandaki her bir nokta konumunu görebildiği tüm nokta konumları ile bağlar. Her bir noktanın görünürlük değeri belirlenmiştir. Analizde, her değere farklı bir renk atanmıştır. Düşük değerler, mavi, açık mavi, yeşil, sarı, turuncu, kırmızı ve yüksek değerler, kullanılan mavi ve magenta arası spektral renkler ile renklendirilir. Ayrıca ‘View’ menüsünden, düşük değerlerin siyah, yüksek değerlerin ise beyaz ile renklendirildiği gri ölçek kullanılır. Sonraki aşamada, adım derinliği hesaplanacak konum belirlenerek, Tools menüsünden

Step Depth komutu seçilir ve adım derinliği hesaplanır. Belirlenen konum noktasının değeri 0'dır. Başlangıç noktasından doğrudan görülebilen konumların değeri 1, bu noktalardan görülebilenler ise 2 değerindedir. Bu planın her nokta konumunda aynıdır. Buna her bir noktanın görsel derinliği olarak ifade edilebilir. Grafiğin ölçüm aşamasında gelindiğinde, 'Tools' menüsünden 'Run Visibility Graph Analysis' komutu seçilir (Korkmaz 2011).

Şekil 4.14. Depthmap programıyla oluşturulan görünürlük grafiği (Turner 2001)

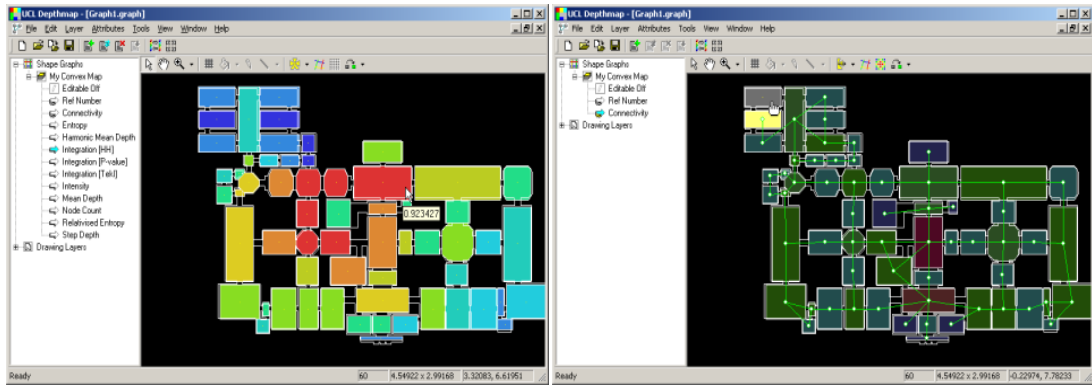
Grafik ölçümler kendi aralarında dört gruba ayrılır. Bunlar, hazır ölçümler, lokal ölçümler, global ölçümler ve metrik ölçümlerdir. Hazır ölçümler; bağlanma, uzak mesafe, toplam mesafe ve ortalama mesafedir. Lokal ölçümler; kümelenme katsayısı ve kontrol değeridir. Global ölçümler; bütünleşme, ortalama derinlik, rölatif asimetri, gerçek rölatif asimetri, grafik büyüklüğü, entropi ve rölatif entropidir. Metrik ölçümler ise metrik ortalama derinlik ve dağıtılmış bütünleşmedir.

4.7.2. Dışbükey Mekân Analizi

Depthmap programıyla bir mekâna ait dışbükey mekân analizi için öncelikle mekânın iki boyutlu çizimi dxf formatında program içerisine alınmalıdır. Bu işlem için 'File' menüsünden 'New' komutu seçilerek yeni bir grafik dosyası açılır.

Görünür alan analizinde olduğu gibi öncelikle 'Layer' menüsünden 'Import' komutuyla analizi yapılacak plan program içerisine alınır. Sonra 'Araç Çubuğu'nda bulunan 'Set Grid' komutu ile uygun grid hazırlanır. Bu işlemi 'Layer' menüsünden 'New' ardından da 'Convex Map' seçilerek analiz için uygun katman hazırlama işlemleri takip eder. Araç Çubuğu'ndan 'Polygon Drawing Tool' komutu seçilerek mekânı temsil eden poligon çizilir.

Son aşamada analizin yapılması için ilişkili mekânların birbirine bağlanması gerekir. Bu işlem ‘Connectivity’ gerci ile gerçekleştirilir. Yeşil renkte ve değersiz olarak görülen poligonlardan sonra ‘Link’ komutu ile aralarında ilişki bulunan mekânlar ardı ardına birbirine bağlanır. Bütün bağlantılı mekânlar tamamlandıktan sonra Araç Çubuğu’ndan ‘Select’ seçilir. Son olarak ‘Tools’ menüsünden önce ‘Point-Axial-Convex’ ve sonra ‘Run Graph Analysis’ komutuyla istenen ölçümler seçilerek analiz gerçekleştirilir.

Şekil 4.15. Depthmap programıyla oluşturulan bütünleşme grafiği (Turner 2001)

4.7.3. Eksensel Hat Analizi

Depthmap yazılımı ile gerçekleştirilebilen bir diğer analiz de eksensel hat analizidir. Bu analiz program aracılığıyla birkaç farklı yolla yapılabilir. Dxf formatında oluşturulmuş bir eksensel harita yazılım içerisine alınarak analiz edilebilir. Bu yöntemde, görünür alan ve dışbükey mekân analizlerinde olduğu gibi DXF formatında oluşturulmuş eksensel harita yazılım içerisine getirilir. ‘Layer’ menüsünden ‘Convert Drawing Layers’ komutu seçilir. Açılan pencereden ‘Axial Map’ işaretlenir ve ‘Ok’ seçildikten sonra eksensel haritanın ‘Connectivity’ ölçüm katmanı üzerine gelindiğinde de renklendiği görülür. Ardından ‘Tools’ menüsünden önce ‘Point-Axial-Convex’ ve sonra ‘Run Graph Analysis’ seçilerek ekranda çıkan pencereden hangi tür ölçümlerin yapılmak istenildiği seçilir ve analiz gerçekleştirilir.

Dxf formatındaki bir plan yazılım içerisine alınarak otomatik olarak eksensel haritası oluşturularak analiz edilebilir. Bu yöntemde, dxf formatındaki plan dosyası yazılım içerisine alınır. Analizin gerçekleştirilmesi için çizimde sınırların kapalı olması gerekmektedir. Plan dosya içerisine alındıktan sonra araç çubuğundan ‘Axial Map’ komutu seçilerek eksensel hat haritası oluşturulmuş olur. Oluşan bu tüm çizgi haritası

çok detaylı bir haritadır. Bu tüm çizgi haritası en az çizgi haritasına indirgenebilir. ‘Point-Axial-Convex’ menüsünden ‘Reduce to Fewest-Line Map’ komutu seçilir. Bu şekilde oluşan harita en az sayıdaki çizgi ile sistemi kaplama eğilimi gösterir. Ardından ilk yöntemde olduğu gibi ‘Tools’ menüsünden önce ‘Point-Axial-Convex’ ve sonra ‘Run Graph Analysis’ seçilerek analiz tamamlanır.

Son olarak, yazılımın sağladığı ‘Line’ komutu ile dxf formatındaki bir plan üzerinden eksensel harita oluşturularak analiz gerçekleştirilebilir. Bu yöntemde yazılım içine alınan planın üzerinden eksensel hat haritası çizilerek analiz gerçekleştirilir. ‘Layer’ menüsünden ‘Convert Drawing Layers’ komutu seçilerek ‘Axial Map’ katmanı açılır ve dışbükey mekân analizinde poligon çizer gibi eksensel hat analizinde ‘Line’ komutu ile harita oluşturularak analize devam edilir.

Bu bölümde ele alınan görünür alan analizi bağlamında görünürlük kavramı, herhangi bir konumda gözlemciye sağlanan görsel bilgi anlamına gelir ve gözlemcinin hareketi kadar mekânın geometrisi ile de doğrudan ilgilidir (Atak 2009).

Görünür alan analizinin en belirgin uygulama alanlarından biri olan konut üzerine yapılan çalışmalar; görsel alanlarla sağlanan bilgi kontrolünün, hane halkı arasındaki ve hane halkı ile ziyaretçiler arasındaki etkileşimin düzeyini ve biçimini belirleyen bir rolü olduğunu göstermektedir. Bu yüzden evlerin görünürlük yapılarını incelemek, hane içi ilişkileri ve hane halkının ziyaretçileri ile olan ilişkilerini ayrıca evin ait olduğu kültür tarafından kabul edilen mahremiyet seviyesini anlamaya yardımcı olacağı için önemlidir.

4.8. Çalışma Alanı: Bitlis, Zeydan Mahallesi ve Bitlis Geleneksel Konutları

Bitlis kenti Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan tarihi bir şehirdir. Muş güneyi dağları ile İhtiyar Şahap Dağları arasında Van Gölü Havzası'nı Güneydoğu Anadolu Bölgesine bağlayan dar bir vadide kurulmuştur (Sönmez 1996) .

Şekil 4.16. Bitlis'in Ülkemizdeki Konumu

Tarihte batı ile doğu bölgesini birbirine bağlayan önemli bir ticaret yolu üzerinde olması sebebiyle eski çağlardan günümüze dek yerleşim alanı olmuştur. Bu özelliği kente arkeolojik, kentsel ve doğal sit alanları kazandırmıştır. Fiziksel eşikler nedeni ile dar vadiler ve ulaşım aksları boyunca doğrusal bir gelişme gösteren kent, tarihi geliştirme sürecinin oluşturduğu mekân yapısına sahiptir (Sönmez 1996).

Bitlis'in ilk yerleşimi, şehri İskender'in kurma emrini verdiği söylenen aynı zamanda şehre de adını veren komutanı Bad-Lais tarafından yaptırılan kale içerisinde olup, kale dışındaki ilk yerleşim kalenin eteklerinde olmuştur (Sönmez 2007). İlk yerleşim alanlarından biri de araştırılacak olan Zeydan Mahallesi'dir.

Yüzyıllar boyunca farklı devletlerin egemenliği altında varlığını sürdüren Bitlis; egemenliği altında kaldığı farklı kültürlerin izlerini taşıyan bir kentsel dokuya sahip olmasına karşın, yerleşim alanı olma sebeplerinden biri olan önemli ticaret yolları üzerinde olması özelliğini kaybettikten sonra önemini kaybetmeye başlamıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra Muş'a bağlı bir kaza iken 1935 yılında vilayet haline getirilen Bitlis'te ilk imar planı 1952'de hazırlanmıştır (Sönmez 2007). Fakat hazırlanan bu imar planı ve sonrasında hazırlanan diğer planlarda alınan kararların hayata geçirilememesi bugün Bitlis'teki tarihi kent dokusunun büyük ölçüde bozulmasına neden olmuştur.

4.8.1. Bitlis'in Tarihsel Gelişimi

Bitlis, bilinen tarihi ile M.Ö. 4000 yıllarında Sümerlerin egemenliği altında bulunmuştur. Daha sonra bu bölgeye Hurriler, Mitanniler, Asurlular, Babilliler, Medler, Persler Makedonyalılar, Romalılar ve Bizanslılar hâkim olmuşlardır. Birkaç defa, İslam Devleti ile Bizanslılar arasında el değiştirmiş ise de Hamdani ve Mervani emirlikleri altında İslam hâkimiyeti devam etmiştir. 1071'den önce Mervaniler, Selçuklu Devletine tabi olmuşlardır. 1071 Malazgirt Savaşından sonra Melikşah, Bitlis'i Dilmaçoğlu Mehmed Bey emrine vermiştir. Dilmaçoğulları Beyliği kısa bir müddet sonra Ahlatşahların idaresine girmiştir. 1207 yılına kadar Ahlatşahların idaresinde kalan bölge 13. Asırda Eyyubiler, Harzemşahlar, Moğollar, İlhanlılar ve Celayirliler tarafından ele geçirilmiş ise de, Türk Beyleri bu bölgeyi idare etmeye devam etmişlerdir (Serdar 2000).

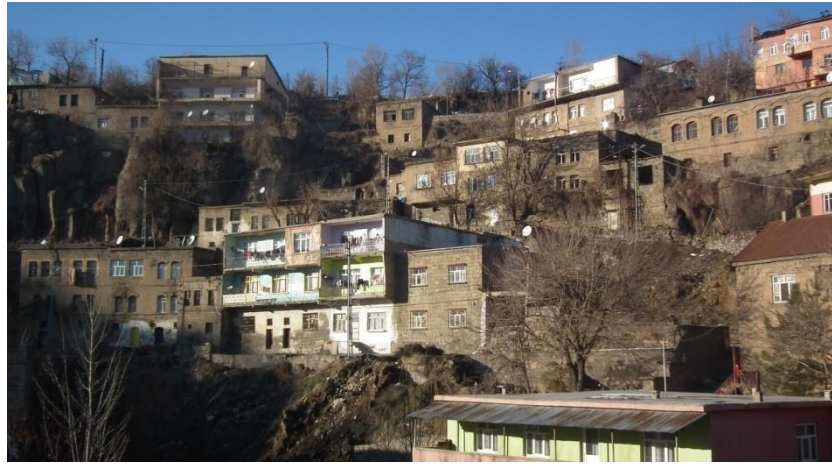
Bitlis şehri, Güneydoğu Toroslar'ı yaran Dicle Irmağı drenaj ağına bağlı Bitlis Çayı Vadisi'nde kurulmuştur. Bu vadi, dağlık kütleyi aşmayı kolaylaştıran doğal bir geçit özelliğindedir. El Cezire Düzlükleri ve Van Gölü Havzası arasında kalan Bitlis Çayı Vadisi, insanlık tarihinin çeşitli evrelerinde Urartu-Asur Yolu, Ticaret-Maden Yolu veya Bend-î Mahi Yolu olarak tanınır (Belli 1977).

Bitlis şehri söz konusu vadinin en fazla genişlik kazandığı konumda kurulmuştur. Farklı yönlerden gelen Kömüs (İskender), Rahva, Hersan ve Saray (Altınkalbur) dereleri, bir yıldız biçimi oluşturacak şekilde Bitlis şehri içinde birleştikten sonra Bitlis Çayı adını alarak güneye doğru akar. Böylece dağlar arasında yerleşilmeye çok uygun bir alan oluşturduğundan, Bitlis şehri ana hatlarıyla bu şekle uymuş ve dünyada eşine az rastlanmış yıldız formu kazanmıştır. Söz konusu vadi ağı belirli seviyelerine kadar Nemrut volkanından çıkarak Baykan'a kadar akmış olan lavlar ve piroklastik kayaçlarla doldurulmuş, sonra da bu konuk volkanik kökenli malzeme tekrar akarsularla yarılmıştır. Dolayısıyla vadilerin içinde üzerinde şehre ait 12 mahalleden 10'unu taşıyan volkanik kornişler (taraçalar) oluşmuştur. Kömüs (İskender Çayı) ve Rahva Deresi arasında kalan aşınımdan korunmuş bir volkanik yükseltinin üzerine de Bitlis Kalesi inşa edilmiştir. Bitlis Kalesi'nin çevresinde vadi tabanı geniş olduğundan, şehrin çarşı olarak adlandırılan, ticaret alanı da bu kesimde yerleşmiştir (Arınç 1995).

4.8.2. Kent Dokusu

Bitlis'in coğrafi yapısı Bitlis'in eski kent dokusunu belirlemiştir. Kentte bulunan aşırı eğim düzenli cadde ve sokakların oluşmasını engellemiş, kentin organik bir biçimde gelişmesini sürdürmesine neden olmuştur (Öztürk ve Sayan 2001).

Ayrık veya bitişik nizamda inşa edilen, sokakla bağlantısı genellikle üzeri basık kemerli ahşap kapılarla sağlanan geleneksel konutlar bir araya gelerek yerleşim alanlarını oluşturmuşlardır. Avlu veya bahçeli konutlar sokaktan yüksek duvarlarla ayrılmıştır. Yerleşim yerlerinde sokak bağlantıları arazinin aşırı eğimli olmasından dolayı çoğu yerde merdivenlerle sağlanmıştır (Öztürk ve Sayan 2001).

Şekil 4.17. Geleneksel Bitlis Konutları

Kentin vazgeçilmez tamamlayıcılarından biri olan ve bugünkü yerleşimin de merkezini oluşturan Bitlis Kalesi şehre hâkim bir noktada, yüksek kayalıklar üzerine kurulmuştur. Büyük İskender tarafından kurdurulduğu sıkça tekrarlanan kale, önemli jeopolitik konumu nedeniyle Osmanlı'nın geç dönemlerine kadar farklı kültürler tarafından kullanılmıştır. Aşağı şehir olarak nitelendirdiğimiz, kaleyi çevreleyen asıl yerleşimin ayrıca bir dış surla çevrili olduğu Evliya Çelebi'nin kayıtlarından anlaşılmaktadır. Evliya, varoş evlerini kuşatamadığını belirttiği “aşağı kale” nin sağlam olmayan sade surlardan oluştuğunu ve doğu ile batıya açılan iki kapısının bulunduğunu belirtmiştir (Baş 2010).

Kale ile birlikte kentin belirli yerlerinde konumlanan anıtsal mimari örnekleri ve büyük bölümü bugünde kullanılan 18.19. yüzyıla ait konutlar, tarihi kent dokusunun iskeletini oluşturmaktadır. Özellikle Zeydan, Muştakbaba, İnönü, Taş ve Gazibey

mahalleleri, tarihi konutların yoğunlaştığı kentsel sit alanları olarak dikkat çekmektedir. Bu doku, sokaklarla birbirine bağlanarak yerleşim birimlerini meydana getirmektedir. Orijinal sokaklar 20. Yüzyıl ortalarından itibaren motorlu taşıt yollarının devreye sokulmasıyla büyük oranda zedelenmiş olsa da bazı kesimlerde özgün yapısını korumaktadır (Baş 2010).

4.8.3. Zeydan Mahallesi

Bitlis Kalesi içerisinde bulunan mevcut yerleşim alanı dışında kent nüfusunun artışına bağlı olarak yeni yerleşim alanları kurulmuştur. Kalenin eteklerinde kurulan ilk kale alanı dışı yerleşim yerlerinden biride Zeydan Mahallesi'dir. Bu özelliği mahalleye tarihi konutların yoğun olarak bulunduğu sit alanları kazandırmıştır.

Şekil 4.18. Bitlis Merkez Yerleşimi İçinde Zeydan Mahallesi Konumu

Bitlis kentinde, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararıyla tescillenmiş 4 kentsel sit alanından birisi Zeydan ve Müştakbaba Mahallelerinin doğusunda bulunan konut alanları ve mezarlıkları içeren bölgedir.

Zeydan Mahallesi, Bitlis kent dokusunu oluşturan ana yapı olan geleneksel konutların yoğun olarak bulunduğu alanlardan biridir. Mahallede birçok tescilli geleneksel konut bulunmaktadır (Şekil 4.19).

Şekil 4.19. Bitlis Kalesi Eteğinde Yayılan Zeydan Mahallesi ve Tescilli Geleneksel Konutlar

4.8.4. Geleneksel Bitlis Konutları

Bitlis evlerinin oluşmasında inanç, gelenek, kültür, tarih, ekonomi, topografya ve coğrafi koşullar etkili olmuştur. Konutlar genellikle iç sofalı plan düzenlemesine sahiptir. Genel olarak iki veya üç katlıdır. Nadiren tek katlı konutlara da rastlanmaktadır (Öztürk ve Sayan 2001).

Yığma yapılar olan Bitlis evlerinin duvarları oldukça kalındır. Bu durum özellikle sert hava koşullarının hüküm sürdüğü coğrafyada, kış aylarında evlerin ısınması açısından avantaj oluşturmaktadır. Aynı şekilde pencere ve kapılar hem inşa tekniğinin getirdiği kısıtlama hem de sert hava koşulları sebebiyle küçüktür.

Bazı Bitlis evlerinde haremlik selamlık uygulaması mevcuttur. Bitlis evlerinde yapının planını dışta avlu ve bahçeler oluşturmaktadır. İki veya üç katlı evlerde alt katlar kışlık odalar, ahır, kiler, helâ bölümleri ile üst katlar bir sofa veya koridora açılan odalar, mutfak ve hamam gibi birimlerden oluşmaktadır.

Mütevazı bir dış görünümüne sahip olan Bitlis geleneksel konutları, genel olarak dışa dönük olarak tasarlanmışlardır. Güneydoğu Anadolu'nun içe dönük avlulu konutlarının aksine, Bitlis geleneksel konutları İç ve Kıyı Anadolu konutları gibi dışa dönük bir yapı sergilemektedir (Oğuz 2012).

Bitlis evleri düzgün geleneksel Bitlis küfeki kesme taş ile düz dam olarak inşa edilmiştir. Tarihi Bitlis kentinde günümüzde yaşanan olumsuz etkilere rağmen kimlikli bir konut mimarisi mevcuttur (Öztürk ve Sayan 2001).

4.9. Bitlis Geleneksel Konutlarının Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Analizleri

Bu bölümde alan çalışmasının amacı, kapsamı ve metodu açıklanmıştır. Ayrıca bu bölümde, geleneksel konutların önce mekânsal dizim sonra da görünür alan analizleri yapılarak sonuçlar yorumlanmıştır.

4.9.1. Alan Çalışmasının Amacı

Bu çalışmada, sosyal ve kültürel yapı ile karşılıklı etkileşim içinde olan konut mekânı; Bitlis kent dokusunu oluşturan ana yapılar olan geleneksel Bitlis konutları genelinde, Zeydan Mahallesi özelinde Diyarbakır KTVKK kararı ile tescillenmiş 15 adet geleneksel konut üzerinden araştırılmıştır. Konutlar, mekânsal dizim ve görünür alan analiz yöntemleri ile analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen sayısal ve görsel verilerle sosyal ve kültürel anlamların geleneksel Bitlis konutlarının mekân düzenlemesine nasıl yansıdığı ortaya konmuştur.

Genel anlamda ulaşılmaya çalışılan sonuç; geleneksel Bitlis konutlarının mekânsal ilişkileri, mekânsal düzenlemeleri ve sahip oldukları görünür alan yapılarıyla, mekânı şekillendiren birtakım sosyal ve kültürel etkilerin olup olmadığıdır.

4.9.2. Alan Çalışmasının Kapsamı

Bu çalışmada, Bitlis'in ilk yerleşim alanı olan Bitlis Kalesi eteğinde dar bir bölgede yayılan, çoğunluğu kentsel sit alanı olarak ilan edilen Zeydan Mahallesi'nde yer alan 15 tescilli konut incelenmiştir.

Çalışılacak geleneksel konutlar Agraph ve Depthmap programları ile analiz edilerek, konutların mekânsal düzenleyimi ve görünür alan yapılarıyla ilgili bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmayla, ayrıca geleneksel Bitlis konutlarıyla ilgili daha önce yapılan mekânsal özellikler, mekân kullanıcıları, kültürel, sosyal ve ekonomik yapılar hakkındaki çalışmaların dışında, bilimsel analizler yapılarak birtakım veriler elde edilmiştir.

Çalışma kapsamında incelenen konutların mekânsal dizim analizleri ve görünür alan analizleri verilerinin ortak özelliklere sahip olup olmadığı da araştırılmıştır.

Genel olarak bu çalışmada; sayısal ve görsel verilerle fiziksel hareket ve görsel algının birbirleriyle ilişkisi, incelenen konutların ortak bir mekânsal kurguya sahip olup olmadıkları, analiz verilerinin sosyal ve kültürel anlamda ne tür cevaplar vereceği, kullanıcı-kullanıcı, kullanıcı-ziyaretçi ve iç-mekân-dış mekân ilişkileri incelenmiştir.

4.9.3. Alan Çalışmasının Metodu

Çalışmada, mekânsal dizim ve görünür alan analizleri, geleneksel konut ölçeğinde, çalışmanın amacı doğrultusunda ‘Agraph’ ve ‘Depthmap’ programlarının sağladığı analiz teknikleriyle hazırlanmıştır.

Çalışmada, analizlerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla gerekli dosya formatının sağlanması için konut planları, bilgisayar destekli program ile çizilmiştir. Araştırmada bu planlar kullanılmıştır.

Ele alınan konutlar, mekânsal bağlamda Agraph programı ile hazırlanan geçiş grafikleriyle, görsel bağlamda ise Depthmap programı ile hazırlanan görsel haritalarla değerlendirilmiştir. Bütün konutlar dış mekân hariç tutularak ve dış mekân dâhil edilerek ayrı ayrı analiz edilmiştir. Mekânsal dizim ve görünür alan analizleriyle görsel algı ve hareket ilişkileri incelenmiştir.

Agraph programı ile dış mekânın hariç tutulduğu ve dâhil edildiği erişim grafikleri hazırlanmış ve bu grafiklerle; maksimum derinlik, minimum, maksimum ve ortalama entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri elde edilmiştir.

Depthmap programı ile dış mekân dâhil edilerek ve hariç tutularak hazırlanan haritalarla; bütünleşme, bağlanma, ortalama derinlik, entropi, kontrol edilebilirlik değerleri elde edilmiştir. Ayrıca geçirgenlik özelliklerine dayanan dışbükey mekân haritaları ve görünür alan haritaları ile görsel bütünleşme, bağlanma, görsel ortalama derinlik, görsel katsayı kümelenmesi, görsel kontrol edilebilirlik ve görsel entropi değerleri elde edilmiştir.

Elde edilen konutsal mekâna ilişkin değerler sayısal ve görsel olarak ifade edilmiştir. Sonrasında bu veriler kullanılarak mekânsal düzenleyimler ve görsel alan yapıları araştırılmıştır.

4.9.4. Bitlis Geleneksel Konutlarının Mekânsal Dizim Analizleri

Bu bölümde geleneksel konutlar, Agraph programının sağladığı teknikler ile analiz edilerek her bir konuta ait dış mekân dâhil edilerek ve hariç tutularak geçiş grafikleri elde edilmiştir. Geçiş grafikleriyle mekânsal dizim parametreleri ortaya konulmuştur.

Analizi yapılan geleneksel konutlar 15 adettir. Konutların tamamı tescilli yapılardan seçilmiştir. Konutlar, Konut 1, Konut 2,, Konut 15 şeklinde sıralanmıştır.

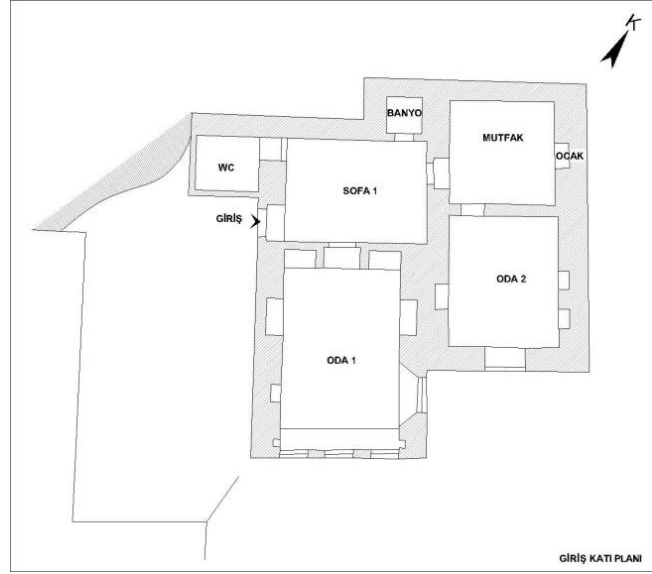
Konut 1

Konut 1, 273 envanter numarasına sahiptir. Zeydan Mahallesi Kureysi Sokak'ta bulunmaktadır (Şekil 4.20).

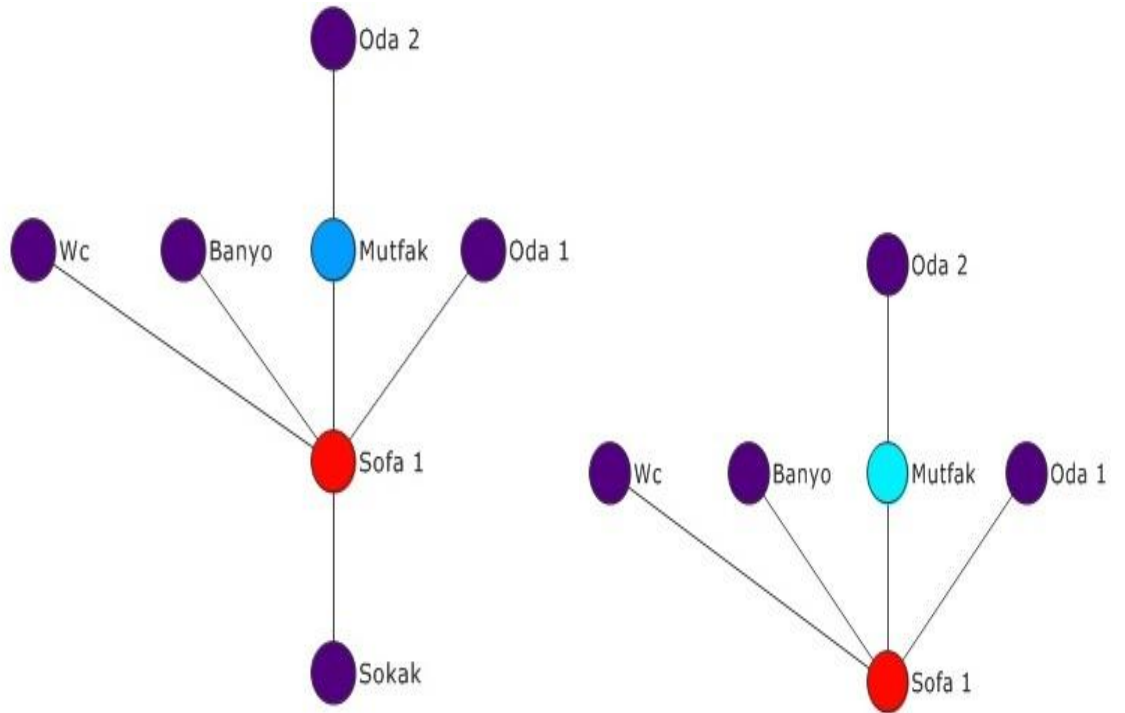
Şekil 4.20. Konut 1 vaziyet planı (Oğuz 2012)

Arazi eğimine oturtulan yapının iki katı bulunmaktadır. Üst kat, çağdaş malzemelerle yapılan bir takım ekler sebebiyle özgünlüğünü kaybetmiştir. Analiz için özgünlüğünü koruyan giriş katı kullanılmıştır. Giriş katı planı Şekil 4.21'de verilmiştir.

Şekil 4.21. Konut 1 Kat Planı (Oğuz 2012)

Konut 1'e ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.22'te verilmiştir.

Şekil 4.22. Konut 1'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.2’de verilmiştir.

Çizelge 4.2. Konut 1’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Sokak	Sofa 1	Wc	Banyo	Mutfak	Oda 1	Oda 2	TDn	MDn	RA	i
0 Sokak	0	1	2	2	2	2	3	12	2,00	0,40	2,50
1 Sofa 1	1	0	1	1	1	1	2	7	1,16	0,06	15,00
2 Wc	2	1	0	2	2	2	3	12	2,00	0,40	2,50
3 Banyo	2	1	2	0	2	2	3	12	2,00	0,40	2,50
4 Mutfak	2	1	2	2	0	2	1	10	1,66	0,26	3,75
5 Oda 1	2	1	2	2	2	0	3	12	2,00	0,40	2,50
6 Oda 2	3	2	3	3	1	3	0	15	2,50	0,60	1,66
Mean								11,42	1,90	0,36	4,34

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,64$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,12$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.3’te verilmiştir.

Çizelge 4.3. Konut 1’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları Ve Kontrol Değerleri

	Sokak	Sofa 1	Wc	Banyo	Mutfak	Oda 1	Oda 2	NCn	CVe	CV
0 Sokak	0	1	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
1 Sofa 1	1	0	1	1	1	1	0	5,00	0,20	4,50
2 Wc	0	1	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
3 Banyo	0	1	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
4 Mutfak	0	1	0	0	0	0	1	2,00	0,50	1,20
5 Oda 1	0	1	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
6 Oda 2	0	0	0	0	1	0	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.4’de verilmiştir.

Çizelge 4.4. Konut 1’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sofa 1	Wc	Banyo	Mutfak	Oda 1	Oda 2	TDn	MDn	RA	i
0	Sofa 1	0	1	1	1	1	2	6	1,20	0,10	10,00
1	Wc	1	0	2	2	2	3	10	2,00	0,50	2,00
2	Banyo	1	2	0	2	2	3	10	2,00	0,50	2,00
3	Mutfak	1	2	2	0	2	1	8	1,60	0,30	3,33
4	Oda 1	1	2	2	2	0	3	10	2,00	0,50	2,00
5	Oda 2	2	3	3	1	3	0	12	2,40	0,70	1,42
	Mean							9,33	1,86	0,43	3,46

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,69$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,00$$

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.5’de verilmiştir.

Çizelge 4.5. Konut 1’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Sofa 1	Wc	Banyo	Mutfak	Oda 1	Oda 2	NCn	CVe	CV
0	Sofa 1	0	1	1	1	1	0	4,00	0,25	3,50
1	Wc	1	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
2	Banyo	1	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
3	Mutfak	1	0	0	0	0	1	2,00	0,50	1,25
4	Oda 1	1	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
5	Oda 2	0	0	0	1	0	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

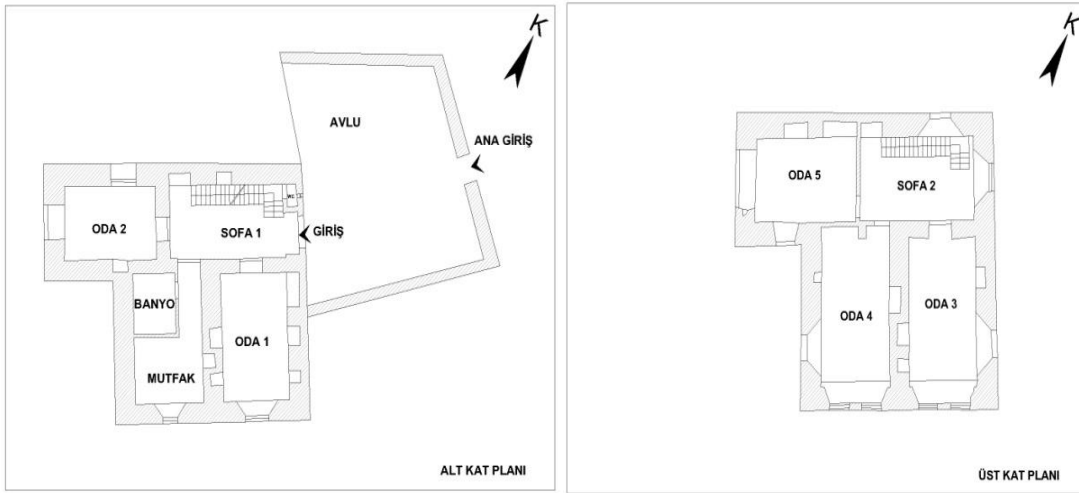
Konut 2

Envanter numarası 179 olan Konut 2, Zeydan Mahallesi Nasır Sokak'ta bulunmaktadır (Şekil 4.23).

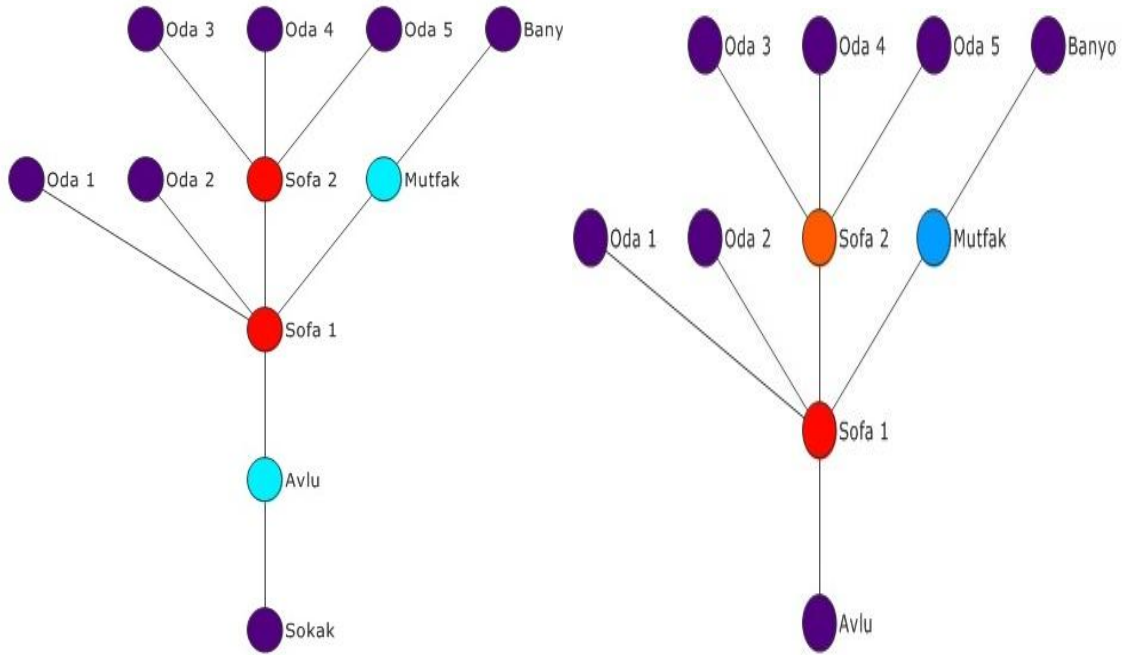
Şekil 4.23. Konut 2 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

Konut, avlulu ve 2 katlıdır. Alt kattan girilen konutun, üst katına ulaşım bina içi merdivenle sağlanır. Konuta ait planlar Şekil 4.24'de verilmiştir.

Şekil 4.24. Konut 2 Kat Planları

Konut 2'ye ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.25'de verilmiştir.

Şekil 4.25. Konut 2'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.6'da verilmiştir.

Çizelge 4.6. Konut 2'ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Sokak	Avlu	Sofa 1	Sofa 2	Oda 4	Oda 2	Mutfak	Banyo	Oda 1	Oda 3	Oda 5	TDn	MDn	RA	i
0 Sokak	0	1	2	3	4	3	3	4	3	4	4	31	3,10	0,46	2,14
1 Avlu	1	0	1	2	3	2	2	3	2	3	3	22	2,20	0,26	3,75
2 Sofa 1	2	1	0	1	2	1	1	2	1	2	2	15	1,50	0,11	9,00
3 Sofa 2	3	2	1	0	1	2	2	3	2	1	1	18	1,80	0,17	5,62
4 Oda 4	4	3	2	1	0	3	3	4	3	2	2	27	2,70	0,37	2,64
5 Oda 2	3	2	1	2	3	0	2	3	2	3	3	24	2,40	0,31	3,21
6 Mutfak	3	2	1	2	3	2	0	1	2	3	3	22	2,20	0,26	3,75
7 Banyo	4	3	2	3	4	3	1	0	3	4	4	31	3,10	0,46	2,14
8 Oda 1	3	2	1	2	3	2	2	3	0	3	3	24	2,40	0,31	3,21
9 Oda 3	4	3	2	1	2	3	3	4	3	0	2	27	2,70	0,37	2,64
10 Oda 5	4	3	2	1	2	3	3	4	3	2	0	27	2,70	0,37	2,64
Mean												24,36	2,43	0,31	3,70

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,54$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,36$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.7’de verilmiştir.

Çizelge 4.7. Konut 2’ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları Ve Kontrol Değerleri

		Sokak	Avlu	Sofa 1	Sofa 2	Oda 4	Oda 2	Mutfak	Banyo	Oda 1	Oda 3	Oda 5	NCn	CVe	CV
0	Sokak	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
1	Avlu	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2,00	0,50	1,20
2	Sofa 1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0	5,00	0,20	3,25
3	Sofa 2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	4,00	0,25	3,20
4	Oda 4	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
5	Oda 2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
6	Mutfak	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	2,00	0,50	1,20
7	Banyo	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
8	Oda 1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
9	Oda 3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
10	Oda 5	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.8’de verilmiştir.

Çizelge 4.8. Konut 2’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Avlu	Sofa 1	Sofa 2	Oda 4	Oda 1	Oda 2	Oda 5	Oda 3	Mutfak	Banyo	TDn	MDn	RA	i
0	Avlu	0	1	2	3	2	2	3	3	2	3	21	2,33	0,33	3,00
1	Sofa 1	1	0	1	2	1	1	2	2	1	2	13	1,44	0,11	9,00
2	Sofa 2	2	1	0	1	2	2	1	1	2	3	15	1,66	0,16	6,00
3	Oda 4	3	2	1	0	3	3	2	2	3	4	23	2,55	0,38	2,57
4	Oda 1	2	1	2	3	0	2	3	3	2	3	21	2,33	0,33	3,00
5	Oda 2	2	1	2	3	2	0	3	3	2	3	21	2,33	0,33	3,00
6	Oda 5	3	2	1	2	3	3	0	2	3	4	23	2,55	0,38	2,57
7	Oda 3	3	2	1	2	3	3	2	0	3	4	23	2,55	0,38	2,57
8	Mutfak	2	1	2	3	2	2	3	3	0	1	19	2,11	0,27	3,60
9	Banyo	3	2	3	4	3	3	4	4	1	0	27	3,00	0,50	2,00
Mean												20,60	2,28	0,32	3,73

H (Difference factor) = 0,57

H^a (Relative difference factor) = -0,28

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.9'da verilmiştir.

Çizelge 4.9. Konut 2'ye ait dış mekân hariç mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri

	Avlu	Sofa 1	Sofa 2	Oda 4	Oda 1	Oda 2	Oda 5	Oda 3	Mutfak	Banyo	NC _n	CV _e	CV
0 Avlu	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
1 Sofa 1	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	5,00	0,20	3,75
2 Sofa 2	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	4,00	0,25	3,20
3 Oda 4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
4 Oda 1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
5 Oda 2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
6 Oda 5	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
7 Oda 3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
8 Mutfak	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2,00	0,50	1,20
9 Banyo	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1,00	1,00	0,50

NC_n : Number of connections from actual node

CV : Control Value

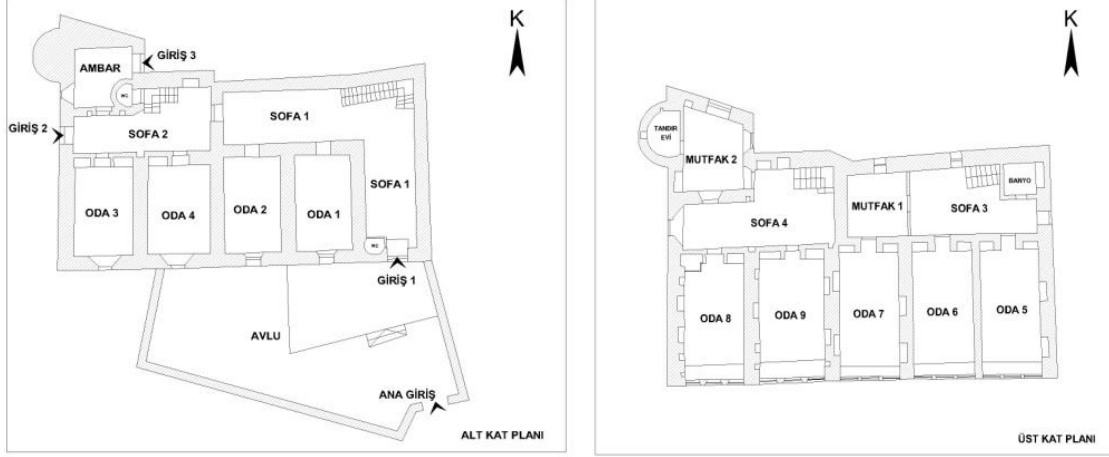
Konut 3a ve Konut 3b

Konut 3, 177 envanter numaralı tescilli bir konuttur. Zeydan Mahallesi, Nasır Sokak, no:9'da bulunmaktadır (Şekil 4.26).

Şekil 4.26. Konut 3 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

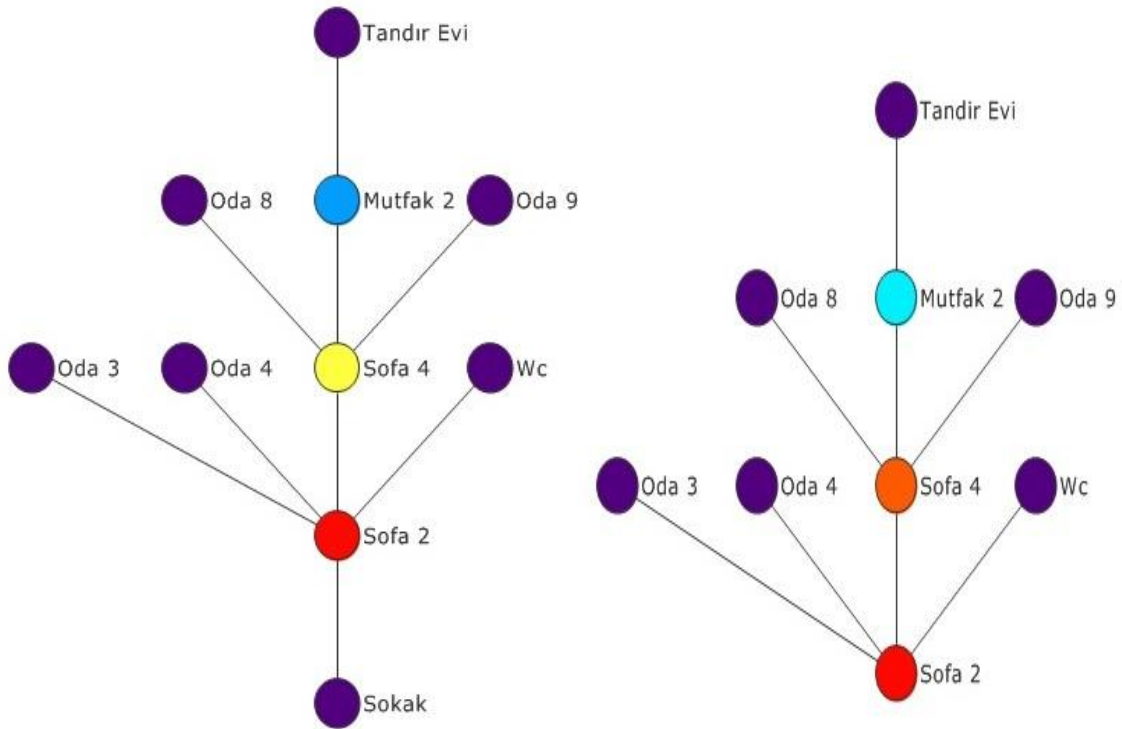
Avlusu olan konut, iki katlıdır. İki aile tarafından kullanılan konutta iki farklı mekânsal düzenleyim söz konusudur. Bu sebeple konutlara ait analizler Konut 3a ve Konut 3b şeklinde ayrı ayrı yapılmıştır. Konut planları Şekil 4.27’de verilmiştir.

Şekil 4.27. Konut 3 Kat Planları

Konut 3a

Konut 3a’ya ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.28’de verilmiştir.

Şekil 4.28. Konut 3a’ya Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.10'da verilmiştir.

Çizelge 4.10. Konut 3a'ya Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Sofa 2	Oda 3	Oda 4	Sofa 4	Wc	Oda 8	Mutfak 2	Oda 9	Tandır Evi	Sokak	TDn	MDn	RA	i
0 Sofa 2	0	1	1	1	1	2	2	2	3	1	14	1,55	0,13	7,20
1 Oda 3	1	0	2	2	2	3	3	3	4	2	22	2,44	0,36	2,76
2 Oda 4	1	2	0	2	2	3	3	3	4	2	22	2,44	0,36	2,76
3 Sofa 4	1	2	2	0	2	1	1	1	2	2	14	1,55	0,13	7,20
4 Wc	1	2	2	2	0	3	3	3	4	2	22	2,44	0,36	2,76
5 Oda 8	2	3	3	1	3	0	2	2	3	3	22	2,44	0,36	2,76
6 Mutfak 2	2	3	3	1	3	2	0	2	1	3	20	2,22	0,30	3,27
7 Oda 9	2	3	3	1	3	2	2	0	3	3	22	2,44	0,36	2,76
8 Tandır Evi	3	4	4	2	4	3	1	3	0	4	28	3,11	0,52	1,89
9 Sokak	1	2	2	2	2	3	3	3	4	0	22	2,44	0,36	2,76
Mean											20,80	2,31	0,32	3,61

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,59$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,24$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.11'de verilmiştir.

Çizelge 4.11. Konut 3a'ya Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerler

	Sofa 2	Oda 3	Oda 4	Sofa 4	Wc	Oda 8	Mutfak 2	Oda 9	Tandır Evi	Sokak	NCn	CVe	CV
0 Sofa 2	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	5,00	0,20	4,25
1 Oda 3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
2 Oda 4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
3 Sofa 4	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	4,00	0,25	2,70
4 Wc	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
5 Oda 8	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
6 Mutfak 2	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2,00	0,50	1,25
7 Oda 9	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
8 Tandır Evi	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1,00	1,00	0,50
9 Sokak	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.12’de verilmiştir.

Çizelge 4.12. Konut 3a’ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sofa 2	Oda 3	Oda 4	Sofa 4	Wc	Oda 8	Mutfak 2	Oda 9	Tandır Evi	TDn	MDn	RA	i
0	Sofa 2	0	1	1	1	1	2	2	2	3	13	1,62	0,17	5,60
1	Oda 3	1	0	2	2	2	3	3	3	4	20	2,50	0,42	2,33
2	Oda 4	1	2	0	2	2	3	3	3	4	20	2,50	0,42	2,33
3	Sofa 4	1	2	2	0	2	1	1	1	2	12	1,50	0,14	7,00
4	Wc	1	2	2	2	0	3	3	3	4	20	2,50	0,42	2,33
5	Oda 8	2	3	3	1	3	0	2	2	3	19	2,37	0,39	2,54
6	Mutfak 2	2	3	3	1	3	2	0	2	1	17	2,12	0,32	3,11
7	Oda 9	2	3	3	1	3	2	2	0	3	19	2,37	0,39	2,54
8	Tandır Evi	3	4	4	2	4	3	1	3	0	24	3,00	0,57	1,75
Mean											18,22	2,27	0,36	3,28

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,61$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,19$$

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.13’de verilmiştir.

Çizelge 4.13. Konut 3a’ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerler

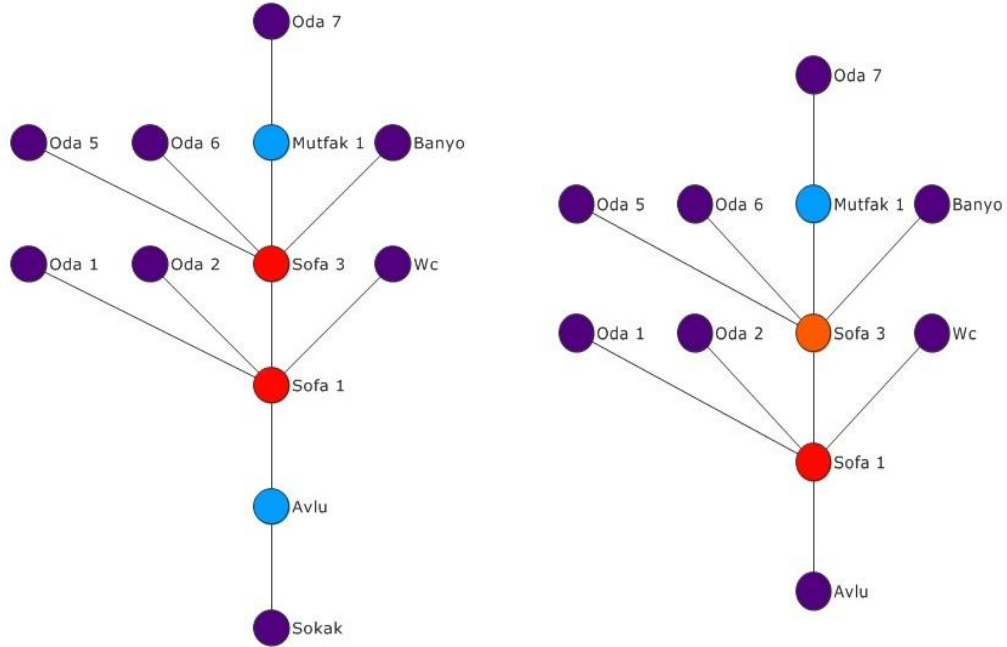
		Sofa 2	Oda 3	Oda 4	Sofa 4	Wc	Oda 8	Mutfak 2	Oda 9	Tandır Evi	NCn	CVe	CV
0	Sofa 2	0	1	1	1	1	0	0	0	0	4,00	0,25	3,25
1	Oda 3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
2	Oda 4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
3	Sofa 4	1	0	0	0	0	1	1	1	0	4,00	0,25	2,75
4	Wc	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
5	Oda 8	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
6	Mutfak 2	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2,00	0,50	1,25
7	Oda 9	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
8	Tandır Evi	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Konut 3b

Konut 3b'ye ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.29'da verilmiştir.

Şekil 4.29. Konut 3b'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.14'de verilmiştir.

Çizelge 4.14. Konut 3b'ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sofa 1	Oda 1	Oda 2	Sofa 3	Wc	Oda 5	Oda 6	Mutfak 1	Banyo	Oda 7	Sokak	Avlu	TDn	MDn	RA	i
0	Sofa 1	0	1	1	1	1	2	2	2	2	3	2	1	18	1,63	0,12	7,85
1	Oda 1	1	0	2	2	2	3	3	3	3	4	3	2	28	2,54	0,30	3,23
2	Oda 2	1	2	0	2	2	3	3	3	3	4	3	2	28	2,54	0,30	3,23
3	Sofa 3	1	2	2	0	2	1	1	1	1	2	3	2	18	1,63	0,12	7,85
4	Wc	1	2	2	2	0	3	3	3	3	4	3	2	28	2,54	0,30	3,23
5	Oda 5	2	3	3	1	3	0	2	2	2	3	4	3	28	2,54	0,30	3,23
6	Oda 6	2	3	3	1	3	2	0	2	2	3	4	3	28	2,54	0,30	3,23
7	Mutfak 1	2	3	3	1	3	2	2	0	2	1	4	3	26	2,36	0,27	3,66
8	Banyo	2	3	3	1	3	2	2	2	0	3	4	3	28	2,54	0,30	3,23
9	Oda 7	3	4	4	2	4	3	3	1	3	0	5	4	36	3,27	0,45	2,20
10	Sokak	2	3	3	3	3	4	4	4	4	5	0	1	36	3,27	0,45	2,20
11	Avlu	1	2	2	2	2	3	3	3	3	4	1	0	26	2,36	0,27	3,66
Mean														27,33	2,48	0,29	3,90

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,53$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,38$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.15’de verilmiştir.

Çizelge 4.115. Konut 3b’ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerler

		Sofa 1	Oda 1	Oda 2	Sofa 3	Wc	Oda 5	Oda 6	Mutfak 1	Banyo	Oda 7	Sokak	Avlu	NCn	CVe	CV
0	Sofa 1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	5,00	0,20	3,70
1	Oda 1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
2	Oda 2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
3	Sofa 3	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	5,00	0,20	3,70
4	Wc	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
5	Oda 5	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
6	Oda 6	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
7	Mutfak 1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2,00	0,50	1,20
8	Banyo	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
9	Oda 7	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
10	Sokak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,00	1,00	0,50
11	Avlu	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2,00	0,50	1,20

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.16’de verilmiştir.

Çizelge 4.16. Konut 3b’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sofa 1	Oda 1	Oda 2	Sofa 3	Wc	Oda 5	Oda 6	Mutfak 1	Banyo	Oda 7	Avlu	TDn	MDn	RA	i
0	Sofa 1	0	1	1	1	1	2	2	2	2	3	1	16	1,60	0,13	7,50
1	Oda 1	1	0	2	2	2	3	3	3	3	4	2	25	2,50	0,33	3,00
2	Oda 2	1	2	0	2	2	3	3	3	3	4	2	25	2,50	0,33	3,00
3	Sofa 3	1	2	2	0	2	1	1	1	1	2	2	15	1,50	0,11	9,00
4	Wc	1	2	2	2	0	3	3	3	3	4	2	25	2,50	0,33	3,00
5	Oda 5	2	3	3	1	3	0	2	2	2	3	3	24	2,40	0,31	3,21
6	Oda 6	2	3	3	1	3	2	0	2	2	3	3	24	2,40	0,31	3,21
7	Mutfak 1	2	3	3	1	3	2	2	0	2	1	3	22	2,20	0,26	3,75
8	Banyo	2	3	3	1	3	2	2	2	0	3	3	24	2,40	0,31	3,21
9	Oda 7	3	4	4	2	4	3	3	1	3	0	4	31	3,10	0,46	2,14
10	Avlu	1	2	2	2	2	3	3	3	3	4	0	25	2,50	0,33	3,00
Mean													23,27	2,32	0,29	4,00

H (Difference factor) = 0,55

H* (Relative difference factor) = -0,33

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.17’de verilmiştir.

Çizelge 4.17. Konut 3b’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerler

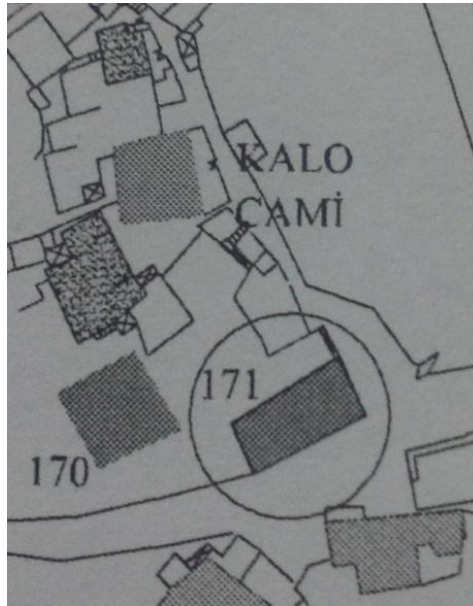
		Sofa 1	Oda 1	Oda 2	Sofa 3	Wc	Oda 5	Oda 6	Mutfak 1	Banyo	Oda 7	Avlu	NCn	CVe	CV
0	Sofa 1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	5,00	0,20	4,20
1	Oda 1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
2	Oda 2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
3	Sofa 3	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	5,00	0,20	3,70
4	Wc	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
5	Oda 5	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
6	Oda 6	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
7	Mutfak 1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2,00	0,50	1,20
8	Banyo	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
9	Oda 7	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1,00	1,00	0,50
10	Avlu	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

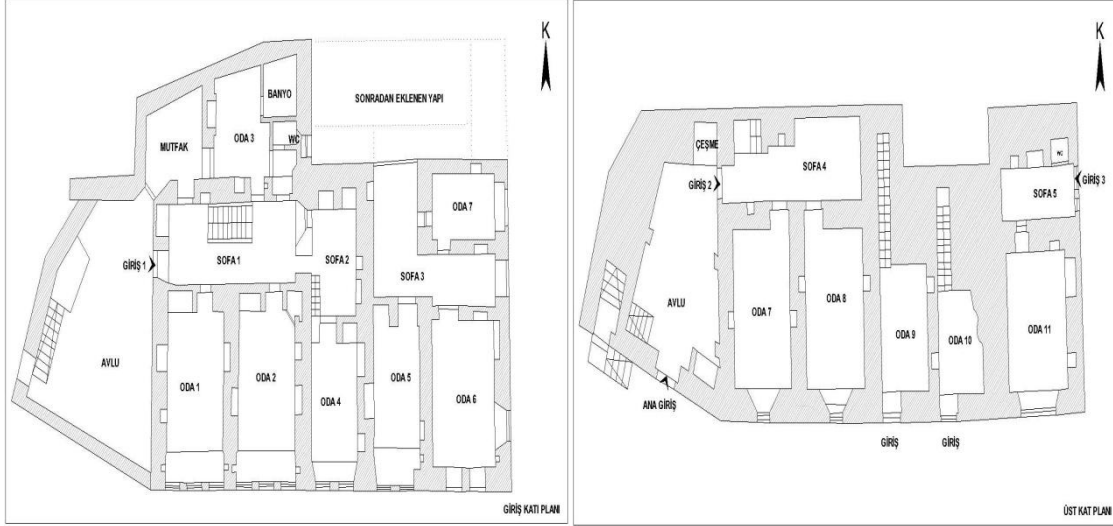
Konut 4

Envanter numarası 170 olan konut Zeydan Mahallesi Kalo Sokak no:1’de bulunmaktadır (Şekil 4.30).

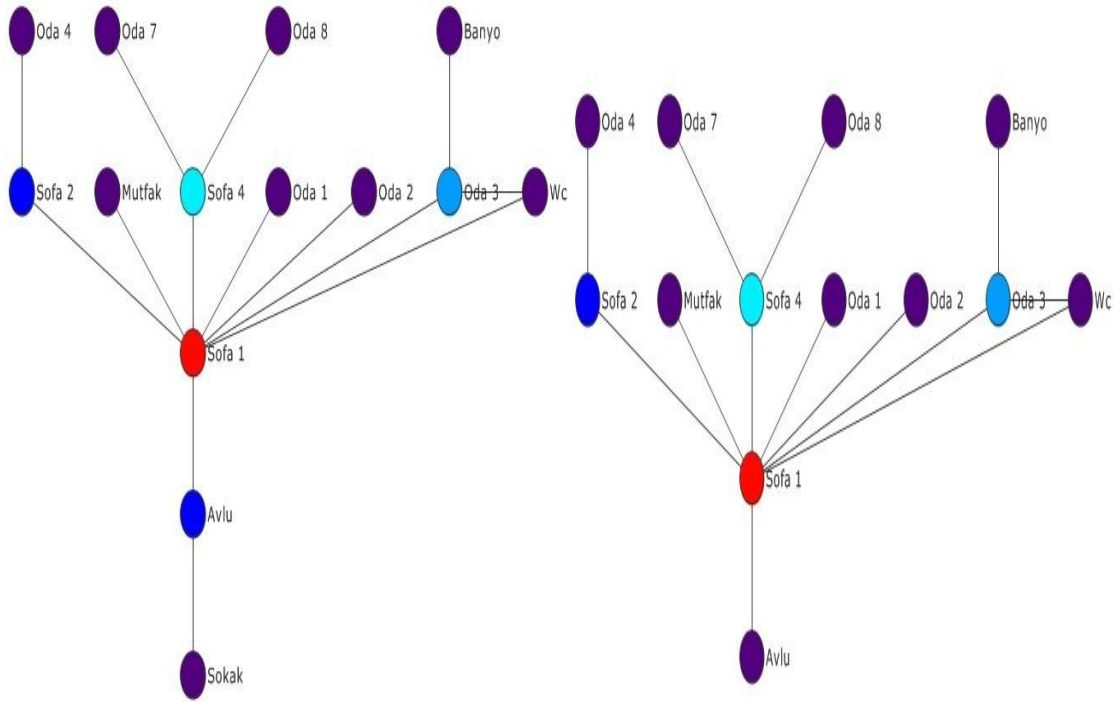
Şekil 4.30. Konut 4 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

Konut 2 katlıdır. Avlusu vardır. Yapıya sonradan yapılan birtakım eklenti yapılar olsa da özgün yapısını korumaktadır. Yapının kat planları Şekil 4.31’de verilmiştir.

Şekil 4.31. Konut 4 Kat Planları

Konut 4’e ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.32’de verilmiştir.

Şekil 4.32. Konut 4’e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.18’de verilmiştir.

Çizelge 4.18. Konut 4’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sofa 1	Sofa 4	Mutfak	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Wc	Sofa 2	Oda 7	Oda 8	Banyo	Oda 4	Avlu	Sokak	TDn	MDn	RA	i
0	Sofa 1	0	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	18	1,38	0,06	15,60
1	Sofa 4	1	0	2	2	2	2	2	2	1	1	3	3	2	3	26	2,00	0,16	6,00
2	Mutfak	1	2	0	2	2	2	2	2	3	3	3	3	2	3	30	2,30	0,21	4,58
3	Oda 1	1	2	2	0	2	2	2	2	3	3	3	3	2	3	30	2,30	0,21	4,58
4	Oda 2	1	2	2	2	0	2	2	2	3	3	3	3	2	3	30	2,30	0,21	4,58
5	Oda 3	1	2	2	2	2	0	1	2	3	3	1	3	2	3	27	2,07	0,17	5,57
6	Wc	1	2	2	2	2	1	0	2	3	3	2	3	2	3	28	2,15	0,19	5,20
7	Sofa 2	1	2	2	2	2	2	2	0	3	3	3	1	2	3	28	2,15	0,19	5,20
8	Oda 7	2	1	3	3	3	3	3	3	0	2	4	4	3	4	38	2,92	0,32	3,12
9	Oda 8	2	1	3	3	3	3	3	3	2	0	4	4	3	4	38	2,92	0,32	3,12
10	Banyo	2	3	3	3	3	1	2	3	4	4	0	4	3	4	39	3,00	0,33	3,00
11	Oda 4	2	3	3	3	3	3	3	1	4	4	4	0	3	4	40	3,07	0,34	2,88
12	Avlu	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	0	1	28	2,15	0,19	5,20
13	Sokak	2	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	1	0	40	3,07	0,34	2,88
Mean																31,42	2,41	0,23	5,11

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,46$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,55$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.19’da verilmiştir.

Çizelge 4.19. Konut 4’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları Ve Kontrol Değerleri

		Sofa 1	Sofa 4	Mutfak	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Wc	Sofa 2	Oda 7	Oda 8	Banyo	Oda 4	Avlu	Sokak	NCn	CVe	CV
0	Sofa 1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	8,00	0,12	5,16
1	Sofa 4	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	3,00	0,33	2,12
2	Mutfak	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,12
3	Oda 1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,12
4	Oda 2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,12
5	Oda 3	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	3,00	0,33	1,62
6	Wc	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2,00	0,50	0,45
7	Sofa 2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2,00	0,50	1,12
8	Oda 7	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
9	Oda 8	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
10	Banyo	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
11	Oda 4	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
12	Avlu	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2,00	0,50	1,12
13	Sokak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.20’de verilmiştir.

Çizelge 4.20. Konut 4’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sofa 1	Sofa 4	Mutfak	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Wc	Sofa 2	Oda 7	Oda 8	Banyo	Oda 4	Avlu	TDn	MDn	RA	i
0	Sofa 1	0	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	16	1,33	0,06	16,50
1	Sofa 4	1	0	2	2	2	2	2	2	1	1	3	3	2	23	1,91	0,16	6,00
2	Mutfak	1	2	0	2	2	2	2	2	3	3	3	3	2	27	2,25	0,22	4,40
3	Oda 1	1	2	2	0	2	2	2	2	3	3	3	3	2	27	2,25	0,22	4,40
4	Oda 2	1	2	2	2	0	2	2	2	3	3	3	3	2	27	2,25	0,22	4,40
5	Oda 3	1	2	2	2	2	0	1	2	3	3	1	3	2	24	2,00	0,18	5,50
6	Wc	1	2	2	2	2	1	0	2	3	3	2	3	2	25	2,08	0,19	5,07
7	Sofa 2	1	2	2	2	2	2	2	0	3	3	3	1	2	25	2,08	0,19	5,07
8	Oda 7	2	1	3	3	3	3	3	3	0	2	4	4	3	34	2,83	0,33	3,00
9	Oda 8	2	1	3	3	3	3	3	3	2	0	4	4	3	34	2,83	0,33	3,00
10	Banyo	2	3	3	3	3	1	2	3	4	4	0	4	3	35	2,91	0,34	2,86
11	Oda 4	2	3	3	3	3	3	3	1	4	4	4	0	3	36	3,00	0,36	2,75
12	Avlu	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	0	27	2,25	0,22	4,40
Mean															27,69	2,30	0,23	5,18

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,48$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,50$$

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.21’de verilmiştir.

Çizelge 4.21. Konut 4’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Sofa 1	Sofa 4	Mutfak	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Wc	Sofa 2	Oda 7	Oda 8	Banyo	Oda 4	Avlu	NCn	CVe	CV
0	Sofa 1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	8,00	0,12	5,66
1	Sofa 4	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	3,00	0,33	2,12
2	Mutfak	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,12
3	Oda 1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,12
4	Oda 2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,12
5	Oda 3	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	3,00	0,33	1,62
6	Wc	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2,00	0,50	0,45
7	Sofa 2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2,00	0,50	1,12
8	Oda 7	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
9	Oda 8	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
10	Banyo	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
11	Oda 4	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
12	Avlu	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,12

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

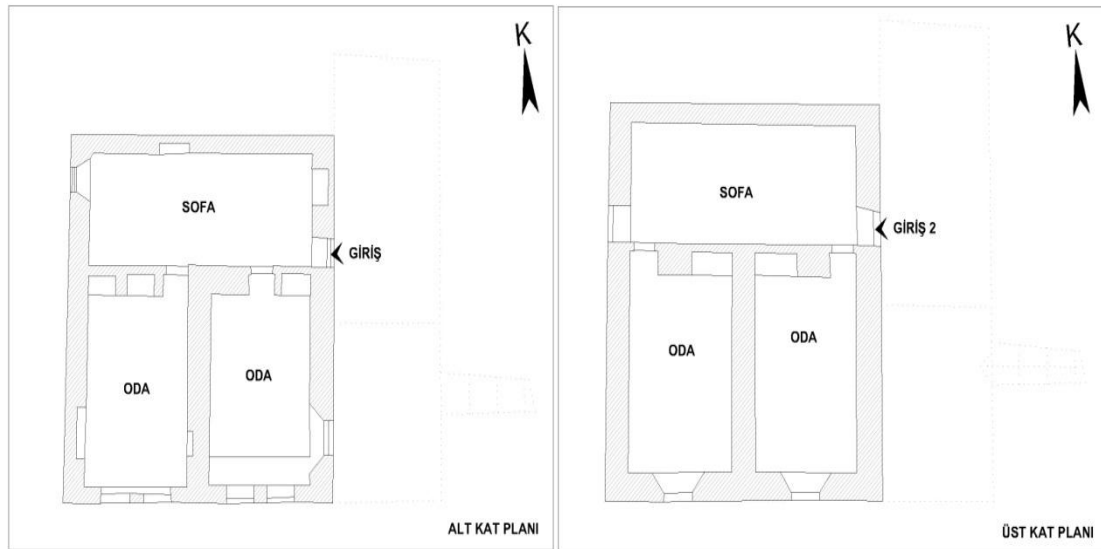
Konut 5

Zeydan Mahallesi Nasır Sokak no:5'te bulunmaktadır (Şekil 4.33). Tescilli bir yapı olan konutun envanter numarası 178'dir.

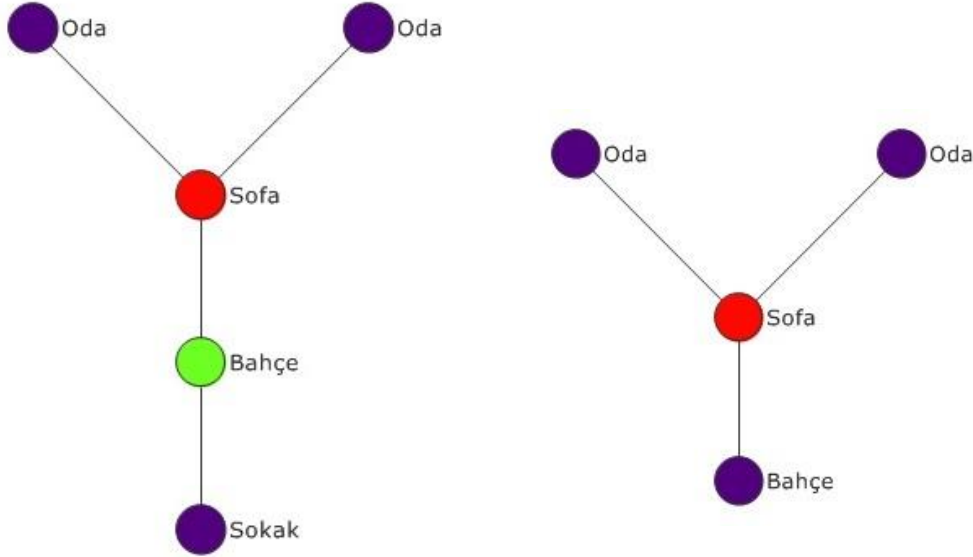
Şekil 4.33. Konut 5 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

İki katlı olan yapının bahçesi vardır. Orijinal yapıda her iki katta birer sofa ve iki oda bulunurken güncel durumda yapıya eklenti yapılmıştır. Analiz, yapının orijinal mekânları arasında yapılmıştır. Yapıya ait planlar Şekil 4.34'de verilmiştir.

Şekil 4.34. Konut 5 Kat Planları

Konut 5'e ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.35'de verilmiştir.

Şekil 4.35. Konut 5'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.22'de verilmiştir.

Çizelge 4.22. Konut 5'e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sokak	Bahçe	Sofa	Oda	Oda	TDn	MDn	RA	i
0	Sokak	0	1	2	3	3	9	2,25	0,83	1,20
1	Bahçe	1	0	1	2	2	6	1,50	0,33	3,00
2	Sofa	2	1	0	1	1	5	1,25	0,16	6,00
3	Oda	3	2	1	0	2	8	2,00	0,66	1,50
4	Oda	3	2	1	2	0	8	2,00	0,66	1,50
Mean							7,20	1,80	0,53	2,64

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,75$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = 0,15$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.23’de verilmiştir.

Çizelge 4.23. Konut 5’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Sokak	Bahçe	Sofa	Oda	Oda	NCn	CVe	CV
0	Sokak	0	1	0	0	0	1,00	1,00	0,50
1	Bahçe	1	0	1	0	0	2,00	0,50	1,33
2	Sofa	0	1	0	1	1	3,00	0,33	2,50
3	Oda	0	0	1	0	0	1,00	1,00	0,33
4	Oda	0	0	1	0	0	1,00	1,00	0,33

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.24’de verilmiştir.

Çizelge 4.24. Konut 5’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Bahçe	Sofa	Oda	Oda	TDn	MDn	RA	i
0	Bahçe	0	1	2	2	5	1,66	0,66	1,50
1	Sofa	1	0	1	1	3	1,00	0,00	0,00
2	Oda	2	1	0	2	5	1,66	0,66	1,50
3	Oda	2	1	2	0	5	1,66	0,66	1,50
Mean						4,50	1,50	0,50	1,12

H (Difference factor) = NaN,00

H* (Relative difference factor) = NaN,00

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.25’de verilmiştir.

Çizelge 4.25. Konut 5’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

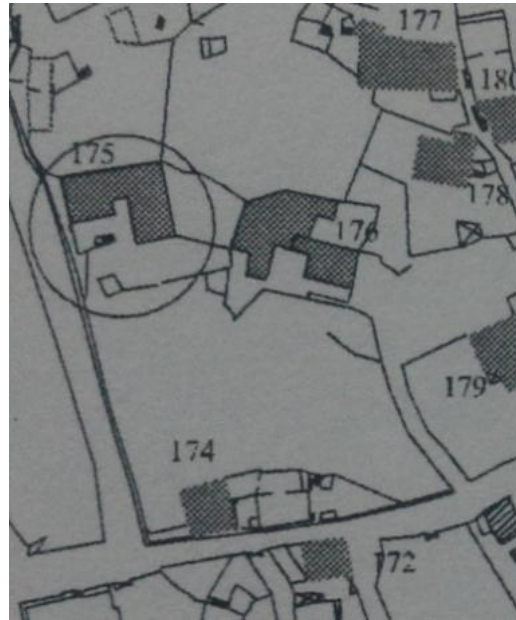
	Bahçe	Sofa	Oda	Oda	NCn	CVe	CV
0 Bahçe	0	1	0	0	1,00	1,00	0,33
1 Sofa	1	0	1	1	3,00	0,33	3,00
2 Oda	0	1	0	0	1,00	1,00	0,33
3 Oda	0	1	0	0	1,00	1,00	0,33

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

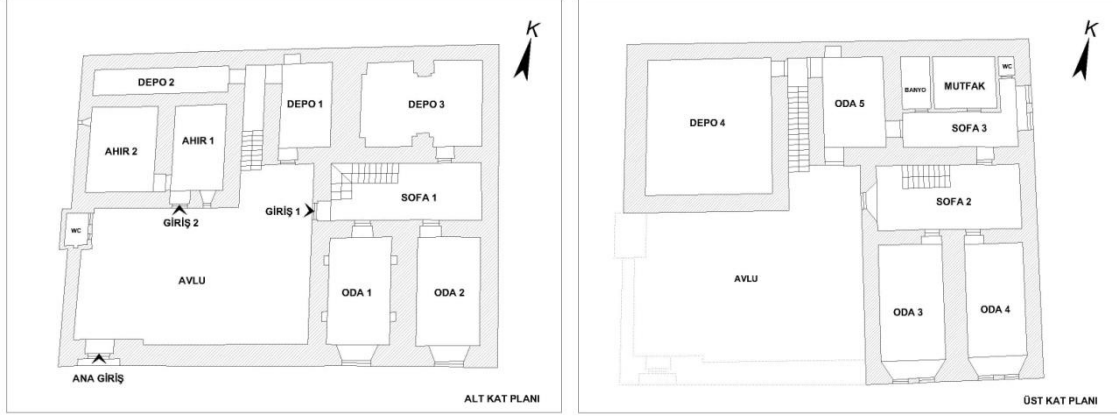
Konut 6

Envanter numarası 175 olan konut Zeydan Mahallesi Nasır Sokak no:27’de bulunmaktadır (Şekil 4.36).

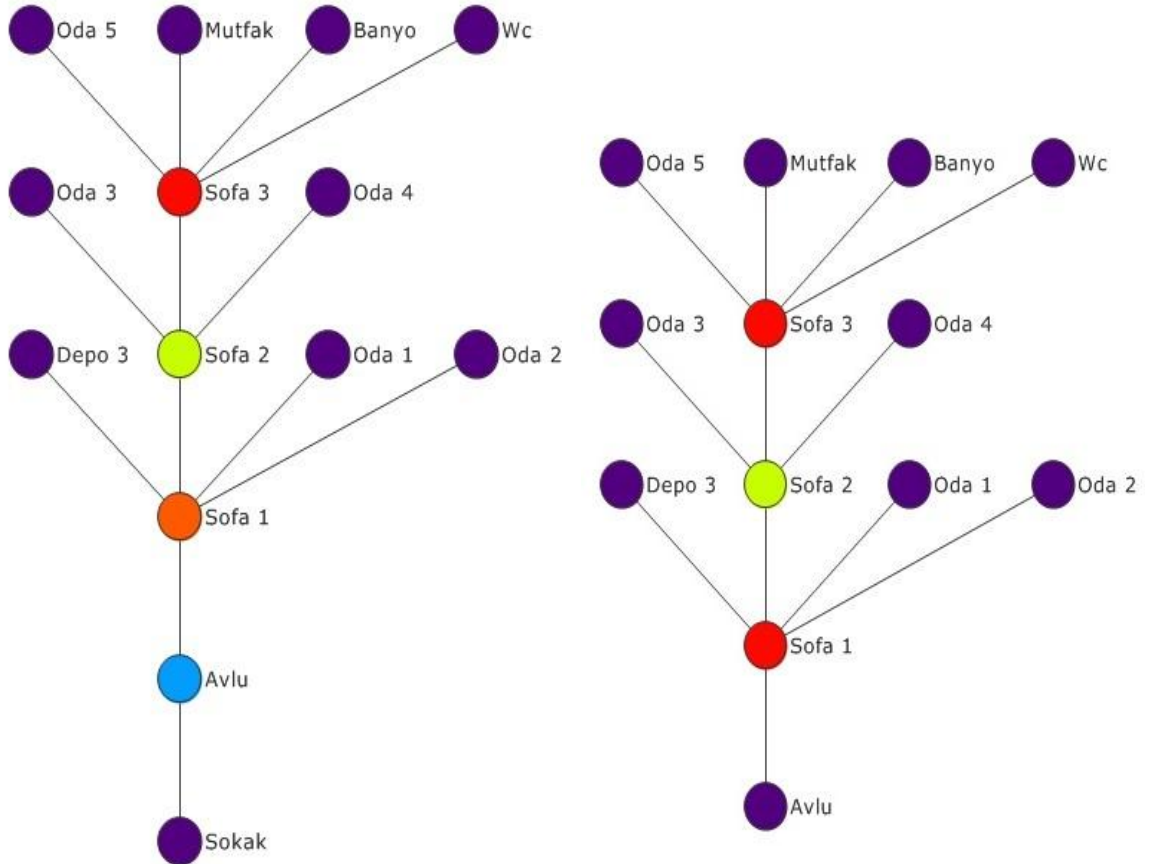
Şekil 4.36. Konut 6 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

İki katlı yapının alt katı ahır ve depo olarak kullanılır. Yaşama mekânları üst katta bulunur. Yapı iç mekân-sokak bağlantısı yapının taç kemerli avlusu ile sağlanır. Yapıya ait kat planları Şekil 4.37’de verilmiştir.

Şekil 4.37. Konut 6 Kat Planları

Konut 6’ya ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.38’de verilmiştir.

Şekil 4.38. Konut 6’ya Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.26’da verilmiştir.

Çizelge 4.26. Konut 6’ya Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Sokak	Avlu	Sofa 1	Sofa 2	Sofa 3	Mutfak	Depo 3	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Oda 4	Oda 5	Banyo	Wc	TDn	MDn	RA	i
0 Sokak	0	1	2	3	4	5	3	3	3	4	4	5	5	5	47	3,61	0,43	2,29
1 Avlu	1	0	1	2	3	4	2	2	2	3	3	4	4	4	35	2,69	0,28	3,54
2 Sofa 1	2	1	0	1	2	3	1	1	1	2	2	3	3	3	25	1,92	0,15	6,50
3 Sofa 2	3	2	1	0	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	23	1,76	0,12	7,80
4 Sofa 3	4	3	2	1	0	1	3	3	3	2	2	1	1	1	27	2,07	0,17	5,57
5 Mutfak	5	4	3	2	1	0	4	4	4	3	3	2	2	2	39	3,00	0,33	3,00
6 Depo 3	3	2	1	2	3	4	0	2	2	3	3	4	4	4	37	2,84	0,30	3,25
7 Oda 1	3	2	1	2	3	4	2	0	2	3	3	4	4	4	37	2,84	0,30	3,25
8 Oda 2	3	2	1	2	3	4	2	2	0	3	3	4	4	4	37	2,84	0,30	3,25
9 Oda 3	4	3	2	1	2	3	3	3	3	0	2	3	3	3	35	2,69	0,28	3,54
10 Oda 4	4	3	2	1	2	3	3	3	3	2	0	3	3	3	35	2,69	0,28	3,54
11 Oda 5	5	4	3	2	1	2	4	4	4	3	3	0	2	2	39	3,00	0,33	3,00
12 Banyo	5	4	3	2	1	2	4	4	4	3	3	2	0	2	39	3,00	0,33	3,00
13 Wc	5	4	3	2	1	2	4	4	4	3	3	2	2	0	39	3,00	0,33	3,00
Mean															35,28	2,71	0,28	3,89

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,49$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,48$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.27’de verilmiştir.

Çizelge 4.27. Konut 6’ya Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

	Sokak	Avlu	Sofa 1	Sofa 2	Sofa 3	Mutfak	Depo 3	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Oda 4	Oda 5	Banyo	Wc	NCn	CVe	CV
0 Sokak	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
1 Avlu	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,00	0,50	1,20
2 Sofa 1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	5,00	0,20	3,75
3 Sofa 2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	4,00	0,25	2,40
4 Sofa 3	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	5,00	0,20	4,25
5 Mutfak	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
6 Depo 3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
7 Oda 1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
8 Oda 2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
9 Oda 3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
10 Oda 4	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
11 Oda 5	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
12 Banyo	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
13 Wc	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.28’de verilmiştir.

Çizelge 4.28. Konut 6’ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Avlu	Sofa 1	Sofa 2	Sofa 3	Mutfak	Depo 3	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Oda 4	Oda 5	Banyo	Wc	TDn	MDn	RA	i
0 Avlu	0	1	2	3	4	2	2	2	3	3	4	4	4	34	2,83	0,33	3,00
1 Sofa 1	1	0	1	2	3	1	1	1	2	2	3	3	3	23	1,91	0,16	6,00
2 Sofa 2	2	1	0	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	20	1,66	0,12	8,25
3 Sofa 3	3	2	1	0	1	3	3	3	2	2	1	1	1	23	1,91	0,16	6,00
4 Mutfak	4	3	2	1	0	4	4	4	3	3	2	2	2	34	2,83	0,33	3,00
5 Depo 3	2	1	2	3	4	0	2	2	3	3	4	4	4	34	2,83	0,33	3,00
6 Oda 1	2	1	2	3	4	2	0	2	3	3	4	4	4	34	2,83	0,33	3,00
7 Oda 2	2	1	2	3	4	2	2	0	3	3	4	4	4	34	2,83	0,33	3,00
8 Oda 3	3	2	1	2	3	3	3	3	0	2	3	3	3	31	2,58	0,28	3,47
9 Oda 4	3	2	1	2	3	3	3	3	2	0	3	3	3	31	2,58	0,28	3,47
10 Oda 5	4	3	2	1	2	4	4	4	3	3	0	2	2	34	2,83	0,33	3,00
11 Banyo	4	3	2	1	2	4	4	4	3	3	2	0	2	34	2,83	0,33	3,00
12 Wc	4	3	2	1	2	4	4	4	3	3	2	2	0	34	2,83	0,33	3,00
Mean														30,76	2,56	0,28	3,93

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,48$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,50$$

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.29’da verilmiştir.

Çizelge 4.29. Konut 6’ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

	Avlu	Sofa 1	Sofa 2	Sofa 3	Mutfak	Depo 3	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Oda 4	Oda 5	Banyo	Wc	NCn	CVe	CV
0 Avlu	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
1 Sofa 1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	5,00	0,20	4,25
2 Sofa 2	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	4,00	0,25	2,40
3 Sofa 3	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	5,00	0,20	4,25
4 Mutfak	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
5 Depo 3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
6 Oda 1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
7 Oda 2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
8 Oda 3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
9 Oda 4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
10 Oda 5	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
11 Banyo	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
12 Wc	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

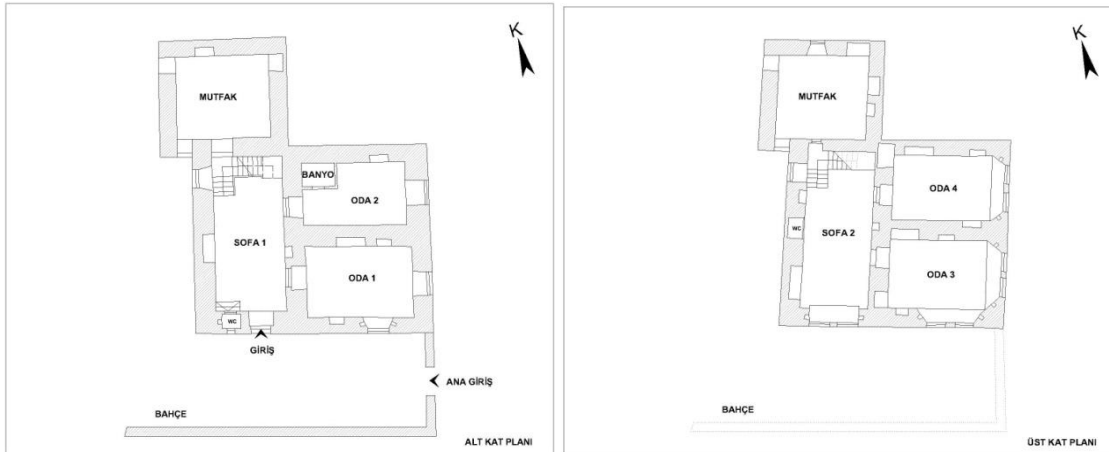
Konut 7

Envanter numarası 176 olan konut Zeydan Mahallesi Nasır Sok no:3'te bulunmaktadır (Şekil 4.39).

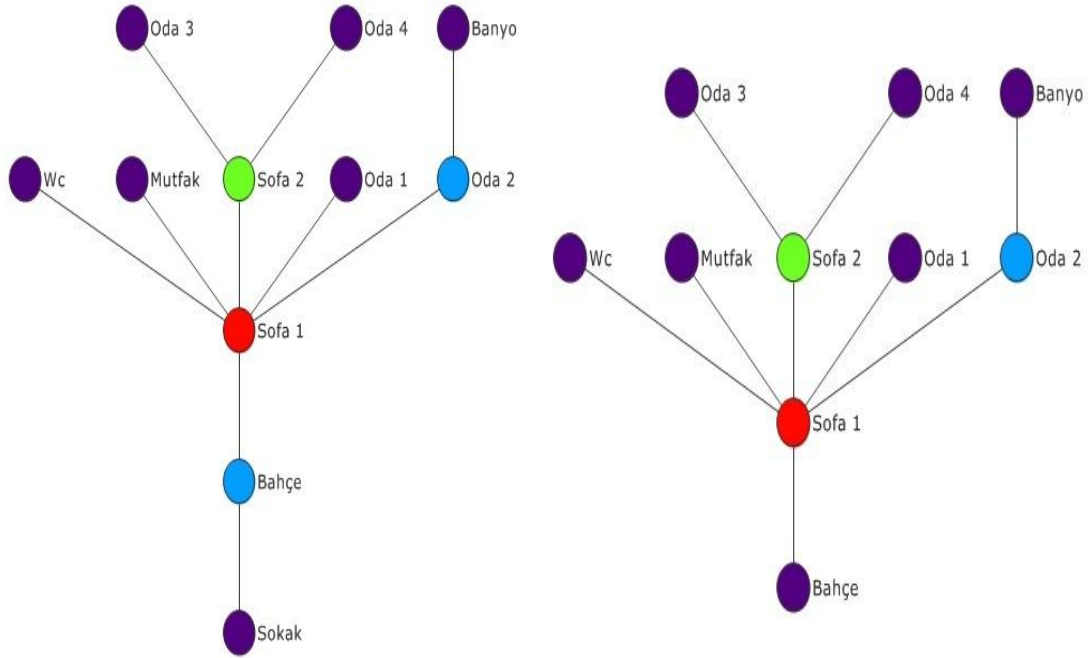
Şekil 4.39. Konut 7 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

Konut iki katlıdır. Bahçesi bulunan konutun mutfak mekânı yarım kat yüksekliğindedir. Yapının bir kısmı yıkılmıştır. Konutun sokakla bağlantısı geleneksel bir duvarla sağlanır. Konuta ait planlar Şekil 4.40'da verilmiştir.

Şekil 4.40. Konut 7 Kat Planları

Konut 7'ye ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.41'de verilmiştir.

Şekil 4.41. Konut 7'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.30'da verilmiştir.

Çizelge 4.30. Konut 7'ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Bahçe	Sofa 1	Sofa 2	Wc	Mutfak	Oda 1	Oda 2	Banyo	Oda 4	Oda 3	Sokak	TDn	MDn	RA	i
0	Bahçe	0	1	2	2	2	2	2	3	3	3	1	21	2,10	0,24	4,09
1	Sofa 1	1	0	1	1	1	1	1	2	2	2	2	14	1,40	0,08	11,25
2	Sofa 2	2	1	0	2	2	2	2	3	1	1	3	19	1,90	0,20	5,00
3	Wc	2	1	2	0	2	2	2	3	3	3	3	23	2,30	0,28	3,46
4	Mutfak	2	1	2	2	0	2	2	3	3	3	3	23	2,30	0,28	3,46
5	Oda 1	2	1	2	2	2	0	2	3	3	3	3	23	2,30	0,28	3,46
6	Oda 2	2	1	2	2	2	2	0	1	3	3	3	21	2,10	0,24	4,09
7	Banyo	3	2	3	3	3	3	1	0	4	4	4	30	3,00	0,44	2,25
8	Oda 4	3	2	1	3	3	3	3	4	0	2	4	28	2,80	0,40	2,50
9	Oda 3	3	2	1	3	3	3	3	4	2	0	4	28	2,80	0,40	2,50
10	Sokak	1	2	3	3	3	3	3	4	4	4	0	30	3,00	0,44	2,25
Mean													23,63	2,36	0,30	4,02

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,53$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,39$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.31’de verilmiştir.

Çizelge 4.31. Konut 7’ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

	BahĖĖe	Sofa 1	Sofa 2	Wc	Mutfak	Oda 1	Oda 2	Banyo	Oda 4	Oda 3	Sokak	NCn	CVe	CV
0 BahĖĖe	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2,00	0,50	1,16
1 Sofa 1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	6,00	0,16	4,33
2 Sofa 2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	3,00	0,33	2,16
3 Wc	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,16
4 Mutfak	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,16
5 Oda 1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,16
6 Oda 2	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2,00	0,50	1,16
7 Banyo	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
8 Oda 4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
9 Oda 3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
10 Sokak	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.32’de verilmiştir.

Çizelge 4.32. Konut 7’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Sofa 1	Sofa 2	Wc	Mutfak	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Oda 4	Banyo	BahĖĖe	TDn	MDn	RA	i
0 Sofa 1	0	1	1	1	1	1	2	2	2	1	12	1,33	0,08	12,00
1 Sofa 2	1	0	2	2	2	2	1	1	3	2	16	1,77	0,19	5,14
2 Wc	1	2	0	2	2	2	3	3	3	2	20	2,22	0,30	3,27
3 Mutfak	1	2	2	0	2	2	3	3	3	2	20	2,22	0,30	3,27
4 Oda 1	1	2	2	2	0	2	3	3	3	2	20	2,22	0,30	3,27
5 Oda 2	1	2	2	2	2	0	3	3	1	2	18	2,00	0,25	4,00
6 Oda 3	2	1	3	3	3	3	0	2	4	3	24	2,66	0,41	2,40
7 Oda 4	2	1	3	3	3	3	2	0	4	3	24	2,66	0,41	2,40
8 Banyo	2	3	3	3	3	1	4	4	0	3	26	2,88	0,47	2,11
9 BahĖĖe	1	2	2	2	2	2	3	3	3	0	20	2,22	0,30	3,27
Mean											20,00	2,22	0,30	4,11

H (Difference factor) = 0,56

H* (Relative difference factor) = -0,32

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.33’de verilmiştir.

Çizelge 4.33. Konut 7’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Sofa 1	Sofa 2	Wc	Mutfak	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Oda 4	Banyo	Bahçe	NCn	CVe	CV
0	Sofa 1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	6,00	0,16	4,83
1	Sofa 2	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	3,00	0,33	2,16
2	Wc	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,16
3	Mutfak	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,16
4	Oda 1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,16
5	Oda 2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2,00	0,50	1,16
6	Oda 3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
7	Oda 4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
8	Banyo	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
9	Bahçe	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,16

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Konut 8

Zeydan Mahallesi, Müştakbaba Caddesi no:42’de bulunmaktadır (Şekil 4.42).
Envanter numarası 174’dür.

Şekil 4.42. Konut 8 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.34’de verilmiştir.

Çizelge 4.34. Konut 8’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sokak	Sofa1	Mutfak	Oda 1	Odunluk	Oda 2	Sofa 2	Oda 3	Wc	Oda 4	Banyo	TDn	MDn	RA	i
0	Sokak	0	1	2	2	2	3	4	5	5	5	6	35	3,50	0,55	1,80
1	Sofa1	1	0	1	1	1	2	3	4	4	4	5	26	2,60	0,35	2,81
2	Mutfak	2	1	0	2	2	3	4	5	5	5	6	35	3,50	0,55	1,80
3	Oda 1	2	1	2	0	2	1	2	3	3	3	4	23	2,30	0,28	3,46
4	Odunluk	2	1	2	2	0	3	4	5	5	5	6	35	3,50	0,55	1,80
5	Oda 2	3	2	3	1	3	0	1	2	2	2	3	22	2,20	0,26	3,75
6	Sofa 2	4	3	4	2	4	1	0	1	1	1	2	23	2,30	0,28	3,46
7	Oda 3	5	4	5	3	5	2	1	0	2	2	1	30	3,00	0,44	2,25
8	Wc	5	4	5	3	5	2	1	2	0	2	3	32	3,20	0,48	2,04
9	Oda 4	5	4	5	3	5	2	1	2	2	0	3	32	3,20	0,48	2,04
10	Banyo	6	5	6	4	6	3	2	1	3	3	0	39	3,90	0,64	1,55
	Mean												30,18	3,01	0,44	2,43

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,58$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,27$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.35’de verilmiştir.

Çizelge 4.35. Konut 8’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Sokak	Sofa1	Mutfak	Oda 1	Odunluk	Oda 2	Sofa 2	Oda 3	Wc	Oda 4	Banyo	NCn	CVe	CV
0	Sokak	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
1	Sofa1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	4,00	0,25	3,50
2	Mutfak	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
3	Oda 1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2,00	0,50	0,75
4	Odunluk	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
5	Oda 2	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2,00	0,50	0,75
6	Sofa 2	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	4,00	0,25	3,00
7	Oda 3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2,00	0,50	1,25
8	Wc	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
9	Oda 4	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
10	Banyo	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.36'da verilmiştir.

Çizelge 4.36. Konut 8'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Sofal	Mutfak	Oda 1	Odunluk	Oda 2	Sofa 2	Oda 3	Wc	Oda 4	Banyo	TDn	MDn	RA	i
0 Sofal	0	1	1	1	2	3	4	4	4	5	25	2,77	0,44	2,25
1 Mutfak	1	0	2	2	3	4	5	5	5	6	33	3,66	0,66	1,50
2 Oda 1	1	2	0	2	1	2	3	3	3	4	21	2,33	0,33	3,00
3 Odunluk	1	2	2	0	3	4	5	5	5	6	33	3,66	0,66	1,50
4 Oda 2	2	3	1	3	0	1	2	2	2	3	19	2,11	0,27	3,60
5 Sofa 2	3	4	2	4	1	0	1	1	1	2	19	2,11	0,27	3,60
6 Oda 3	4	5	3	5	2	1	0	2	2	1	25	2,77	0,44	2,25
7 Wc	4	5	3	5	2	1	2	0	2	3	27	3,00	0,50	2,00
8 Oda 4	4	5	3	5	2	1	2	2	0	3	27	3,00	0,50	2,00
9 Banyo	5	6	4	6	3	2	1	3	3	0	33	3,66	0,66	1,50
Mean											26,20	2,91	0,47	2,32

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,60$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,21$$

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.37'de verilmiştir.

Çizelge 4.37. Konut 8'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

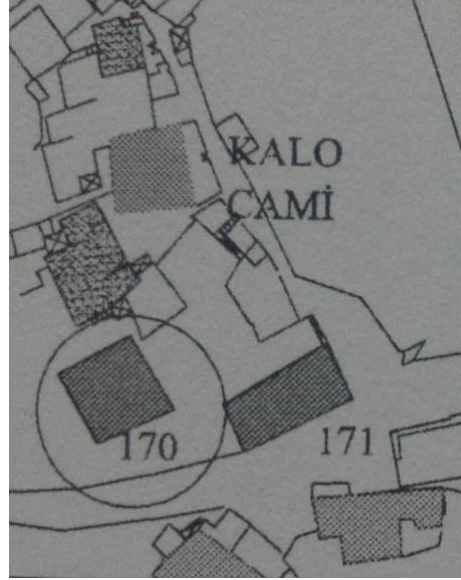
	Sofal	Mutfak	Oda 1	Odunluk	Oda 2	Sofa 2	Oda 3	Wc	Oda 4	Banyo	NCn	CVe	CV
0 Sofal	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	3,00	0,33	2,50
1 Mutfak	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
2 Oda 1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2,00	0,50	0,83
3 Odunluk	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
4 Oda 2	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2,00	0,50	0,75
5 Sofa 2	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	4,00	0,25	3,00
6 Oda 3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2,00	0,50	1,25
7 Wc	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
8 Oda 4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
9 Banyo	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

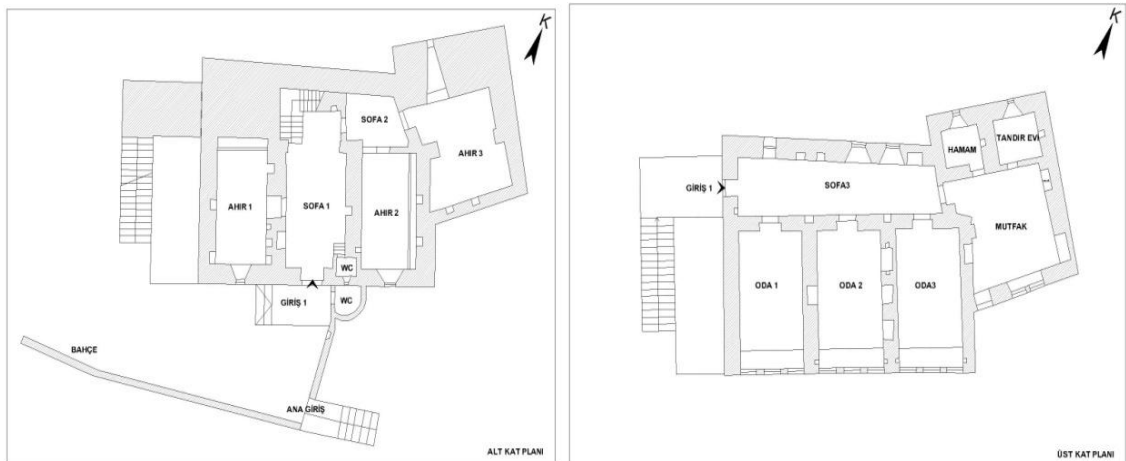
Konut 9

Envanter numarası 170 olan konut, Zeydan Mahallesi, Müştakbaba Caddesi, no:78’de bulunmaktadır (Şekil 4.45).

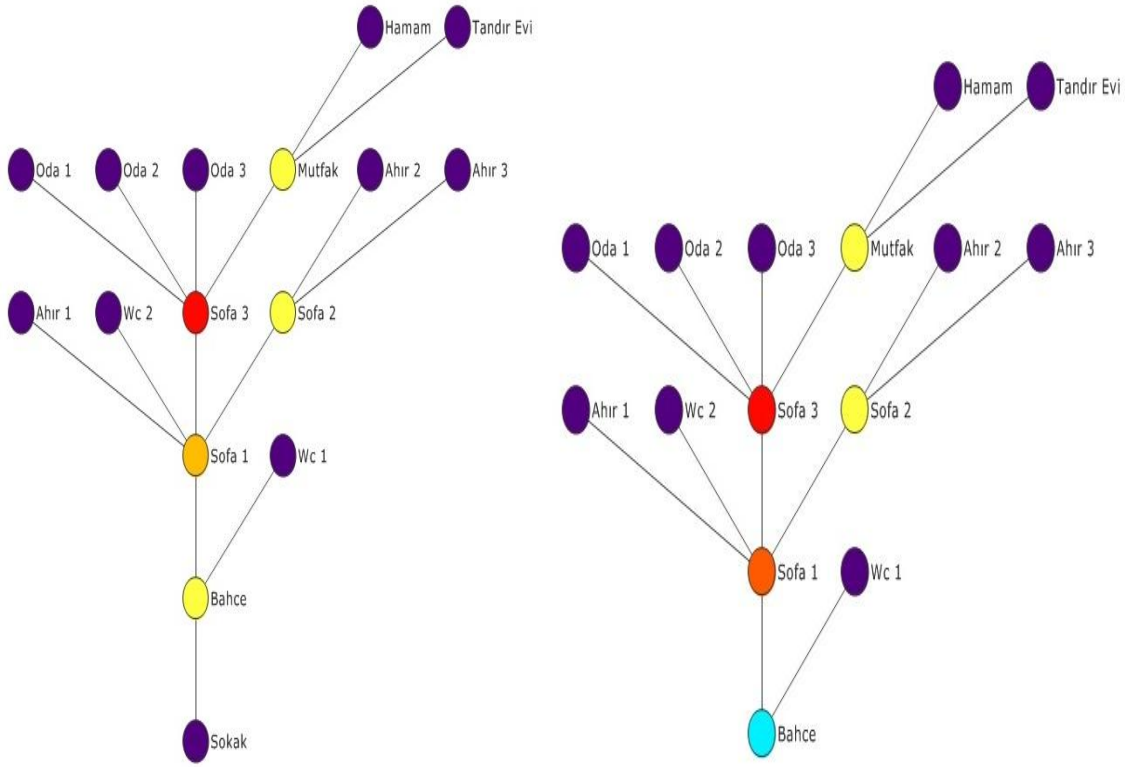
Şekil 4.45. Konut 9 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

Bahçeli ve iki katlı olan yapının alt katında ahırlar, üst katında ise yaşama mekânları bulunmaktadır. Katlar arası ulaşım, özgün merdivenle sağlanır. Yapıda özgün bir de tandır evi bulunmaktadır. Yapıya ait planlar Şekil 4.46’da verilmiştir.

Şekil 4.46. Konut 9 Kat Planları

Konut 9’a ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.47’de verilmiştir.

Şekil 4.47. Konut 9'a Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.38'de verilmiştir.

Çizelge 4.38. Konut 9'a Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Sokak	Bahce	Wc 1	Sofa 1	Wc 2	Sofa 3	Ahır 1	Ahır 2	Ahır 3	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Mutfak	Hamam	Tandır Evi	Sofa 2	TDn	MDn	RA	i
0 Sokak	0	1	2	2	3	3	4	4	3	4	4	4	4	5	5	3	51	3,40	0,34	2,91
1 Bahce	1	0	1	1	2	2	3	3	2	3	3	3	3	4	4	2	37	2,46	0,20	4,77
2 Wc 1	2	1	0	2	3	3	4	4	3	4	4	4	4	5	5	3	51	3,40	0,34	2,91
3 Sofa 1	2	1	2	0	1	1	2	2	1	2	2	2	2	3	3	1	27	1,80	0,11	8,75
4 Wc 2	3	2	3	1	0	2	3	3	2	3	3	3	3	4	4	2	41	2,73	0,24	4,03
5 Sofa 3	3	2	3	1	2	0	3	3	2	1	1	1	1	2	2	2	29	1,93	0,13	7,50
6 Ahır 2	4	3	4	2	3	3	0	2	3	4	4	4	4	5	5	1	51	3,40	0,34	2,91
7 Ahır 3	4	3	4	2	3	3	2	0	3	4	4	4	4	5	5	1	51	3,40	0,34	2,91
8 Ahır 1	3	2	3	1	2	2	3	3	0	3	3	3	3	4	4	2	41	2,73	0,24	4,03
9 Oda 1	4	3	4	2	3	1	4	4	3	0	2	2	2	3	3	3	43	2,86	0,26	3,75
10 Oda 2	4	3	4	2	3	1	4	4	3	2	0	2	2	3	3	3	43	2,86	0,26	3,75
11 Oda 3	4	3	4	2	3	1	4	4	3	2	2	0	2	3	3	3	43	2,86	0,26	3,75
12 Mutfak	4	3	4	2	3	1	4	4	3	2	2	2	0	1	1	3	39	2,60	0,22	4,37
13 Hamam	5	4	5	3	4	2	5	5	4	3	3	3	1	0	2	4	53	3,53	0,36	2,76
14 Tandır Evi	5	4	5	3	4	2	5	5	4	3	3	3	1	2	0	4	53	3,53	0,36	2,76
15 Sofa 2	3	2	3	1	2	2	1	1	2	3	3	3	3	4	4	0	37	2,46	0,20	4,77
Mean																	43,12	2,87	0,26	4,16

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,44$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,60$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.39’da verilmiştir.

Çizelge 4.39. Konut 9’a Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

	Sokak	Bahce	Wc 1	Sofa 1	Wc 2	Sofa 3	Ah.Ä±r 2	Ah.Ä±r 3	Ah.Ä±r 1	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Mutfak	Hamam	Tand.Ä±r Evi	Sofa 2	NCn	CVe	CV
0 Sokak	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
1 Bahce	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,00	0,33	2,20
2 Wc 1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
3 Sofa 1	0	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	5,00	0,20	2,86
4 Wc 2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
5 Sofa 3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	5,00	0,20	3,53
6 Ah.Ä±r 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,00	1,00	0,33
7 Ah.Ä±r 3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,00	1,00	0,33
8 Ah.Ä±r 1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
9 Oda 1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
10 Oda 2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
11 Oda 3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
12 Mutfak	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	3,00	0,33	2,20
13 Hamam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1,00	1,00	0,33
14 Tand.Ä±r Evi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1,00	1,00	0,33
15 Sofa 2	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3,00	0,33	2,20

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.40’da verilmiştir.

Çizelge 4.40. Konut 9’a Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Bahce	Wc 1	Sofa 1	Wc 2	Sofa 3	Ah.Ä±r 2	Ah.Ä±r 3	Ah.Ä±r 1	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Mutfak	Hamam	Tand.Ä±r Evi	Sofa 2	TDn	MDn	RA	i
0 Bahce	0	1	1	2	2	3	3	2	3	3	3	3	4	4	2	36	2,57	0,24	4,13
1 Wc 1	1	0	2	3	3	4	4	3	4	4	4	4	5	5	3	49	3,50	0,38	2,60
2 Sofa 1	1	2	0	1	1	2	2	1	2	2	2	2	3	3	1	25	1,78	0,12	8,27
3 Wc 2	2	3	1	0	2	3	3	2	3	3	3	3	4	4	2	38	2,71	0,26	3,79
4 Sofa 3	2	3	1	2	0	3	3	2	1	1	1	1	2	2	2	26	1,85	0,13	7,58
5 Ah.Ä±r 2	3	4	2	3	3	0	2	3	4	4	4	4	5	5	1	47	3,35	0,36	2,75
6 Ah.Ä±r 3	3	4	2	3	3	2	0	3	4	4	4	4	5	5	1	47	3,35	0,36	2,75
7 Ah.Ä±r 1	2	3	1	2	2	3	3	0	3	3	3	3	4	4	2	38	2,71	0,26	3,79
8 Oda 1	3	4	2	3	1	4	4	3	0	2	2	2	3	3	3	39	2,78	0,27	3,64
9 Oda 2	3	4	2	3	1	4	4	3	2	0	2	2	3	3	3	39	2,78	0,27	3,64
10 Oda 3	3	4	2	3	1	4	4	3	2	2	0	2	3	3	3	39	2,78	0,27	3,64
11 Mutfak	3	4	2	3	1	4	4	3	2	2	2	0	1	1	3	35	2,50	0,23	4,33
12 Hamam	4	5	3	4	2	5	5	4	3	3	3	1	0	2	4	48	3,42	0,37	2,67
13 Tand.Ä±r Evi	4	5	3	4	2	5	5	4	3	3	3	1	2	0	4	48	3,42	0,37	2,67
14 Sofa 2	2	3	1	2	2	1	1	2	3	3	3	3	4	4	0	34	2,42	0,21	4,55
Mean																39,20	2,80	0,27	4,05

H (Difference factor) = 0,46

H* (Relative difference factor) = -0,55

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.41’de verilmiştir.

Çizelge 4.41. Konut 9’a Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

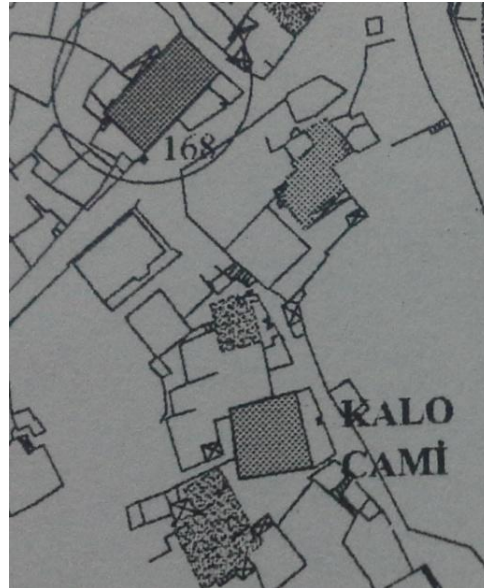
	Bahce	Wc 1	Sofa 1	Wc 2	Sofa 3	Ah.Ä±r 2	Ah.Ä±r 3	Ah.Ä±r 1	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Mutfak	Hamam	Tand.Ä±r Evi	Sofa 2	NCn	CVe	CV
0 Bahce	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,00	0,50	1,20
1 Wc 1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
2 Sofa 1	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	5,00	0,20	3,03
3 Wc 2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
4 Sofa 3	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	5,00	0,20	3,53
5 Ah.Ä±r 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,00	1,00	0,33
6 Ah.Ä±r 3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,00	1,00	0,33
7 Ah.Ä±r 1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
8 Oda 1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
9 Oda 2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
10 Oda 3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
11 Mutfak	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	3,00	0,33	2,20
12 Hamam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1,00	1,00	0,33
13 Tand.Ä±r Evi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1,00	1,00	0,33
14 Sofa 2	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3,00	0,33	2,20

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

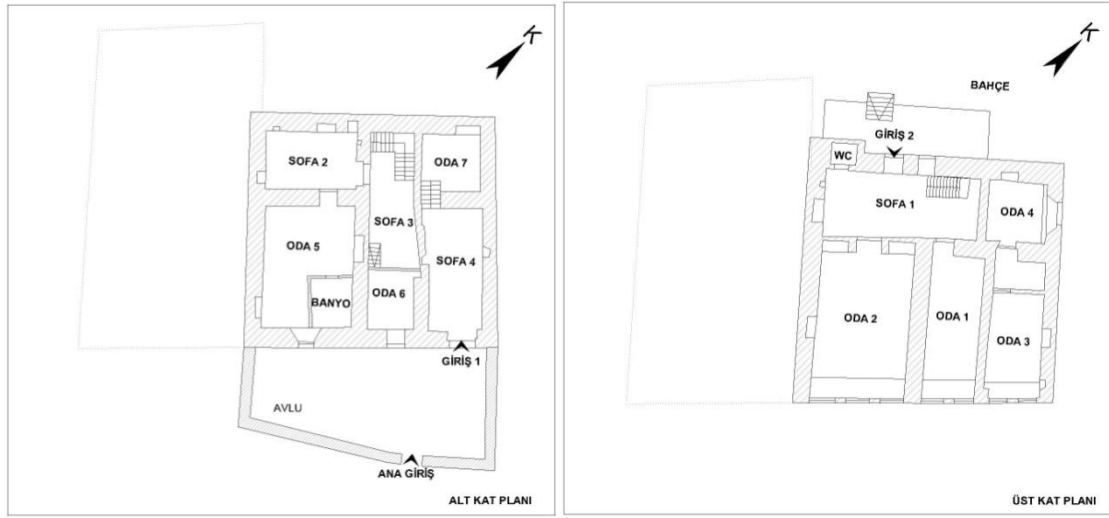
Konut 10

Zeydan Mahallesi, Kalo Sokak no:216’da bulunmaktadır (Şekil 4.48). Envanter numarası 168’dir.

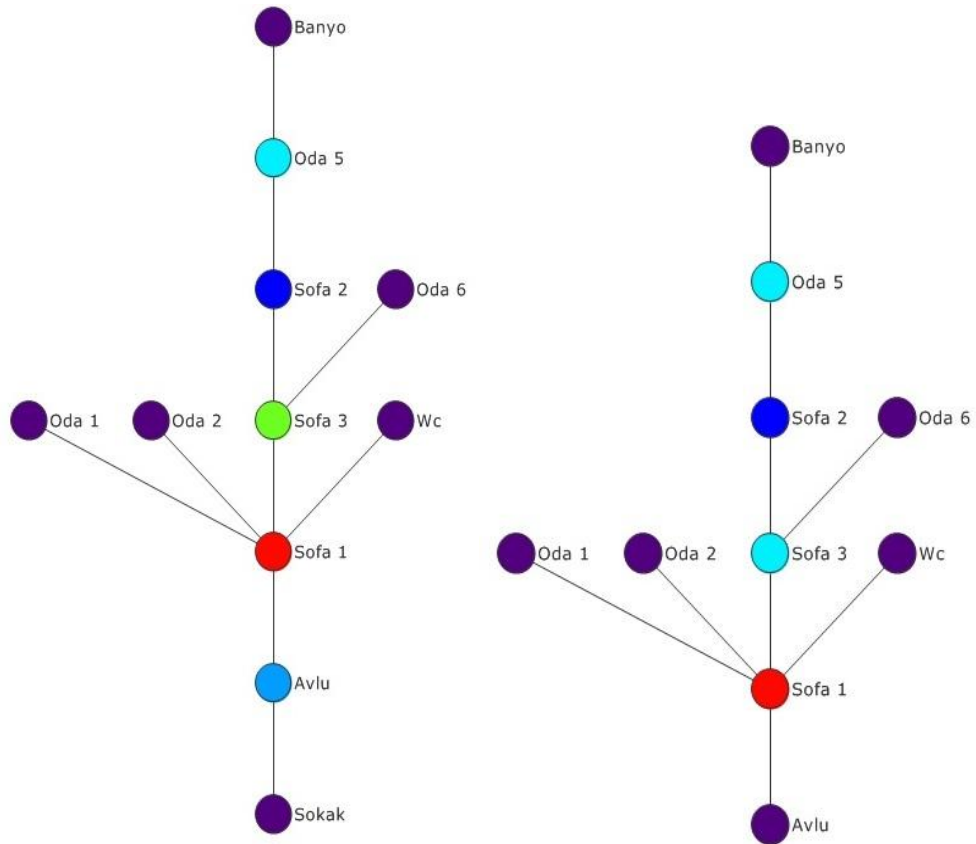
Şekil 4.48. Konut 10 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

İki katlı olan konutun iki girişi vardır. Konutun katları arasındaki ulaşım bina içi özgün merdivenle sağlanır. Yapıya ait planlar Şekil 4.49’da verilmiştir.

Şekil 4.49. Konut 10 Kat Planları

Konut 10’a ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.50’de verilmiştir.

Şekil 4.50. Konut 10’a Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, bütünleşme ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.42’de verilmiştir.

Çizelge 4.42. Konut 10’a Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sokak	Avlu	Sofa 1	Oda 1	Oda 2	Sofa 3	Wc	Oda 6	Sofa 2	Oda 5	Banyo	TDn	MDn	RA	i
0	Sokak	0	1	2	3	3	3	3	4	4	5	6	34	3,40	0,53	1,87
1	Avlu	1	0	1	2	2	2	2	3	3	4	5	25	2,50	0,33	3,00
2	Sofa 1	2	1	0	1	1	1	1	2	2	3	4	18	1,80	0,17	5,62
3	Oda 1	3	2	1	0	2	2	2	3	3	4	5	27	2,70	0,37	2,64
4	Oda 2	3	2	1	2	0	2	2	3	3	4	5	27	2,70	0,37	2,64
5	Sofa 3	3	2	1	2	2	0	2	1	1	2	3	19	1,90	0,20	5,00
6	Wc	3	2	1	2	2	2	0	3	3	4	5	27	2,70	0,37	2,64
7	Oda 6	4	3	2	3	3	1	3	0	2	3	4	28	2,80	0,40	2,50
8	Sofa 2	4	3	2	3	3	1	3	2	0	1	2	24	2,40	0,31	3,21
9	Oda 5	5	4	3	4	4	2	4	3	1	0	1	31	3,10	0,46	2,14
10	Banyo	6	5	4	5	5	3	5	4	2	1	0	40	4,00	0,66	1,50
	Mean												27,27	2,72	0,38	2,98

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,57$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,27$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.43’de verilmiştir.

Çizelge 4.43. Konut 10’a Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Sokak	Avlu	Sofa 1	Oda 1	Oda 2	Sofa 3	Wc	Oda 6	Sofa 2	Oda 5	Banyo	NCn	CVe	CV
0	Sokak	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
1	Avlu	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2,00	0,50	1,20
2	Sofa 1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	5,00	0,20	3,83
3	Oda 1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
4	Oda 2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
5	Sofa 3	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	3,00	0,33	1,70
6	Wc	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
7	Oda 6	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
8	Sofa 2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2,00	0,50	0,83
9	Oda 5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2,00	0,50	1,50
10	Banyo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.44’de verilmiştir.

Çizelge 4.44. Konut 10’a Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Avlu	Sofa 1	Oda 1	Oda 2	Sofa 3	Wc	Oda 6	Sofa 2	Oda 5	Banyo	TDn	MDn	RA	i
0	Avlu	0	1	2	2	2	2	3	3	4	5	24	2,66	0,41	2,40
1	Sofa 1	1	0	1	1	1	1	2	2	3	4	16	1,77	0,19	5,14
2	Oda 1	2	1	0	2	2	2	3	3	4	5	24	2,66	0,41	2,40
3	Oda 2	2	1	2	0	2	2	3	3	4	5	24	2,66	0,41	2,40
4	Sofa 3	2	1	2	2	0	2	1	1	2	3	16	1,77	0,19	5,14
5	Wc	2	1	2	2	2	0	3	3	4	5	24	2,66	0,41	2,40
6	Oda 6	3	2	3	3	1	3	0	2	3	4	24	2,66	0,41	2,40
7	Sofa 2	3	2	3	3	1	3	2	0	1	2	20	2,22	0,30	3,27
8	Oda 5	4	3	4	4	2	4	3	1	0	1	26	2,88	0,47	2,11
9	Banyo	5	4	5	5	3	5	4	2	1	0	34	3,77	0,69	1,44
Mean												23,20	2,57	0,39	2,91

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,61$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,19$$

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.45’de verilmiştir.

Çizelge 4.45. Konut 10’a Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

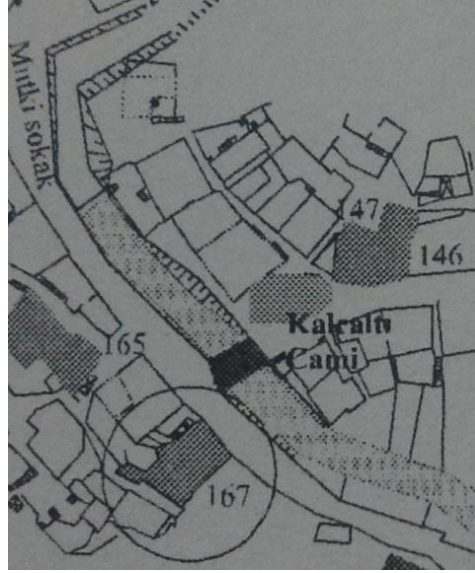
		Avlu	Sofa 1	Oda 1	Oda 2	Sofa 3	Wc	Oda 6	Sofa 2	Oda 5	Banyo	NCn	CVe	CV
0	Avlu	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
1	Sofa 1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	5,00	0,20	4,33
2	Oda 1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
3	Oda 2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
4	Sofa 3	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	3,00	0,33	1,70
5	Wc	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
6	Oda 6	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
7	Sofa 2	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2,00	0,50	0,83
8	Oda 5	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2,00	0,50	1,50
9	Banyo	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

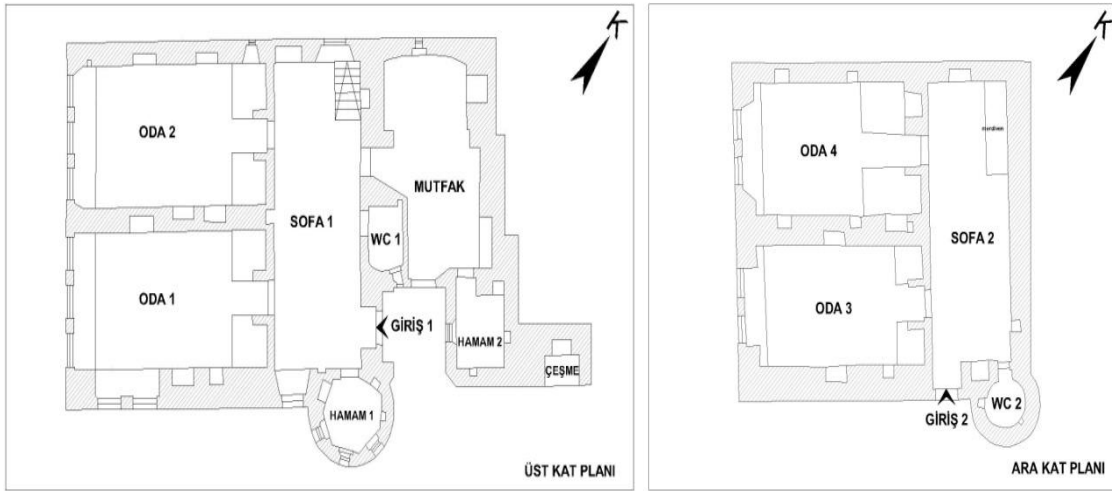
Konut 11

Zeydan Mahallesi, Mutki Sokak'ta bulunmaktadır (Şekil 4.51). Envanter numarası 167'dir.

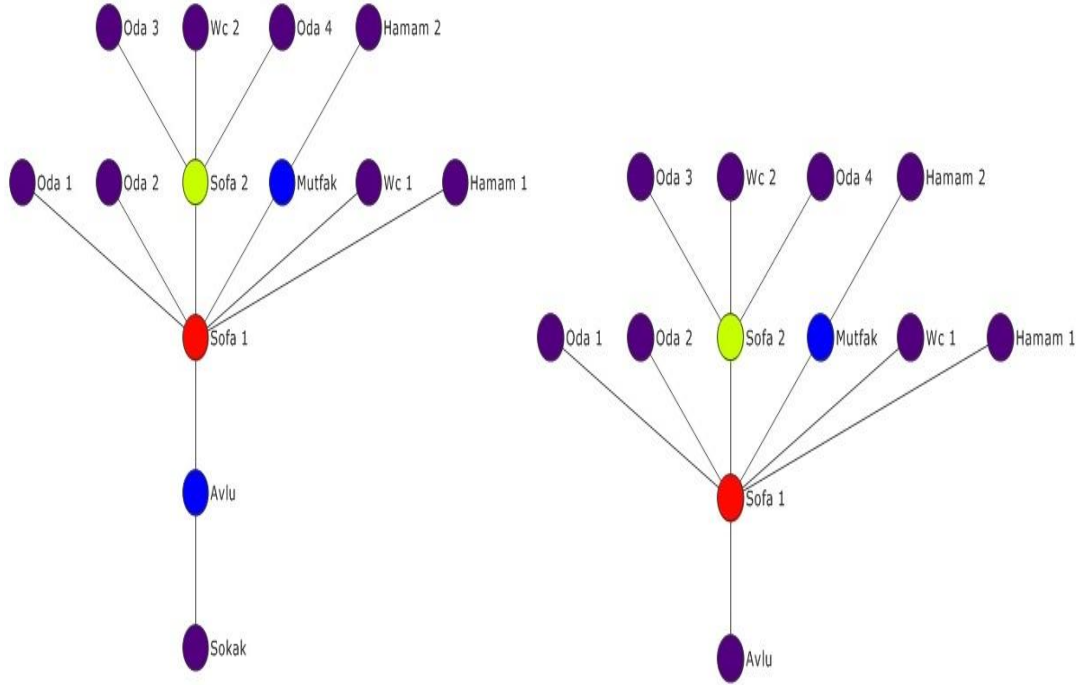
Şekil 4.51. Konut 11 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

Konut 3 katlıdır. En alt katta ahır ve ambar mekânları bulunmaktadır. Yaşama mekânları üst kattadır. İç mekânda özgün işlemeli ahşap dolap ve tavan kaplamaları mevcuttur. Yapıya ait planlar Şekil 4.52'te verilmiştir.

Şekil 4.52. Konut 11 Kat Planları

Konut 11'e ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.53'de verilmiştir.

Şekil 4.53. Konut 11'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, bütünleşme ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.46'da verilmiştir.

Çizelge 4.46. Konut 11'e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Sokak	Avlu	Sofa 1	Oda 1	Oda 2	Sofa 2	Mutfak	Wc 1	Hamam 1	Oda 3	Oda 4	Wc 2	Hamam 2	TDn	MDn	RA	i
0 Sokak	0	1	2	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	37	3,08	0,37	2,64
1 Avlu	1	0	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	26	2,16	0,21	4,71
2 Sofa 1	2	1	0	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	17	1,41	0,07	13,20
3 Oda 1	3	2	1	0	2	2	2	2	2	3	3	3	3	28	2,33	0,24	4,12
4 Oda 2	3	2	1	2	0	2	2	2	2	3	3	3	3	28	2,33	0,24	4,12
5 Sofa 2	3	2	1	2	2	0	2	2	2	1	1	1	3	22	1,83	0,15	6,60
6 Mutfak	3	2	1	2	2	2	0	2	2	3	3	3	1	26	2,16	0,21	4,71
7 Wc 1	3	2	1	2	2	2	2	0	2	3	3	3	3	28	2,33	0,24	4,12
8 Hamam 1	3	2	1	2	2	2	2	2	0	3	3	3	3	28	2,33	0,24	4,12
9 Oda 3	4	3	2	3	3	1	3	3	3	0	2	2	4	33	2,75	0,31	3,14
10 Oda 4	4	3	2	3	3	1	3	3	3	2	0	2	4	33	2,75	0,31	3,14
11 Wc 2	4	3	2	3	3	1	3	3	3	2	2	0	4	33	2,75	0,31	3,14
12 Hamam 2	4	3	2	3	3	3	1	3	3	4	4	4	0	37	3,08	0,37	2,64
Mean														28,92	2,41	0,25	4,64

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,49$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,49$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.47’de verilmiştir.

Çizelge 4.47. Konut 11’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

	Sokak	Avlu	Sofa 1	Oda 1	Oda 2	Sofa 2	Mutfak	Wc 1	Hamam 1	Oda 3	Oda 4	Wc 2	Hamam 2	NCn	CVe	CV
0 Sokak	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
1 Avlu	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,00	0,50	1,14
2 Sofa 1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	7,00	0,14	5,25
3 Oda 1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,14
4 Oda 2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,14
5 Sofa 2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	4,00	0,25	3,14
6 Mutfak	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2,00	0,50	1,14
7 Wc 1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,14
8 Hamam 1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,14
9 Oda 3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
10 Oda 4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
11 Wc 2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
12 Hamam 2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.48’de verilmiştir.

Çizelge 4.48. Konut 11’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Avlu	Sofa 1	Oda 1	Oda 2	Sofa 2	Mutfak	Wc 1	Hamam 1	Oda 3	Oda 4	Wc 2	Hamam 2	TDn	MDn	RA	i
0 Avlu	0	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	25	2,27	0,25	3,92
1 Sofa 1	1	0	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	15	1,36	0,07	13,75
2 Oda 1	2	1	0	2	2	2	2	2	3	3	3	3	25	2,27	0,25	3,92
3 Oda 2	2	1	2	0	2	2	2	2	3	3	3	3	25	2,27	0,25	3,92
4 Sofa 2	2	1	2	2	0	2	2	2	1	1	1	3	19	1,72	0,14	6,87
5 Mutfak	2	1	2	2	2	0	2	2	3	3	3	1	23	2,09	0,21	4,58
6 Wc 1	2	1	2	2	2	2	0	2	3	3	3	3	25	2,27	0,25	3,92
7 Hamam 1	2	1	2	2	2	2	2	0	3	3	3	3	25	2,27	0,25	3,92
8 Oda 3	3	2	3	3	1	3	3	3	0	2	2	4	29	2,63	0,32	3,05
9 Oda 4	3	2	3	3	1	3	3	3	2	0	2	4	29	2,63	0,32	3,05
10 Wc 2	3	2	3	3	1	3	3	3	2	2	0	4	29	2,63	0,32	3,05
11 Hamam 2	3	2	3	3	3	1	3	3	4	4	4	0	33	3,00	0,40	2,50
Mean													25,16	2,28	0,25	4,70

H (Difference factor) = 0,51

H* (Relative difference factor) = -0,43

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.49’da verilmiştir.

Çizelge 4.49. Konut 11’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Avlu	Sofa 1	Oda 1	Oda 2	Sofa 2	Mutfak	Wc 1	Hamam 1	Oda 3	Oda 4	Wc 2	Hamam 2	NCn	CVe	CV
0	Avlu	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,14
1	Sofa 1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	7,00	0,14	5,75
2	Oda 1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,14
3	Oda 2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,14
4	Sofa 2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	4,00	0,25	3,14
5	Mutfak	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2,00	0,50	1,14
6	Wc 1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,14
7	Hamam 1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,14
8	Oda 3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
9	Oda 4	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
10	Wc 2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
11	Hamam 2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

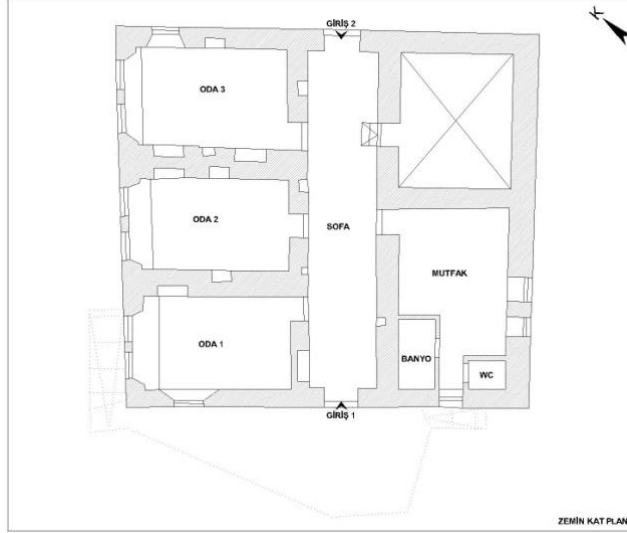
Konut 12

Envanter numarası 156 olan konut, Zeydan Mahallesi, no:55’de bulunmaktadır (Şekil 4.54).

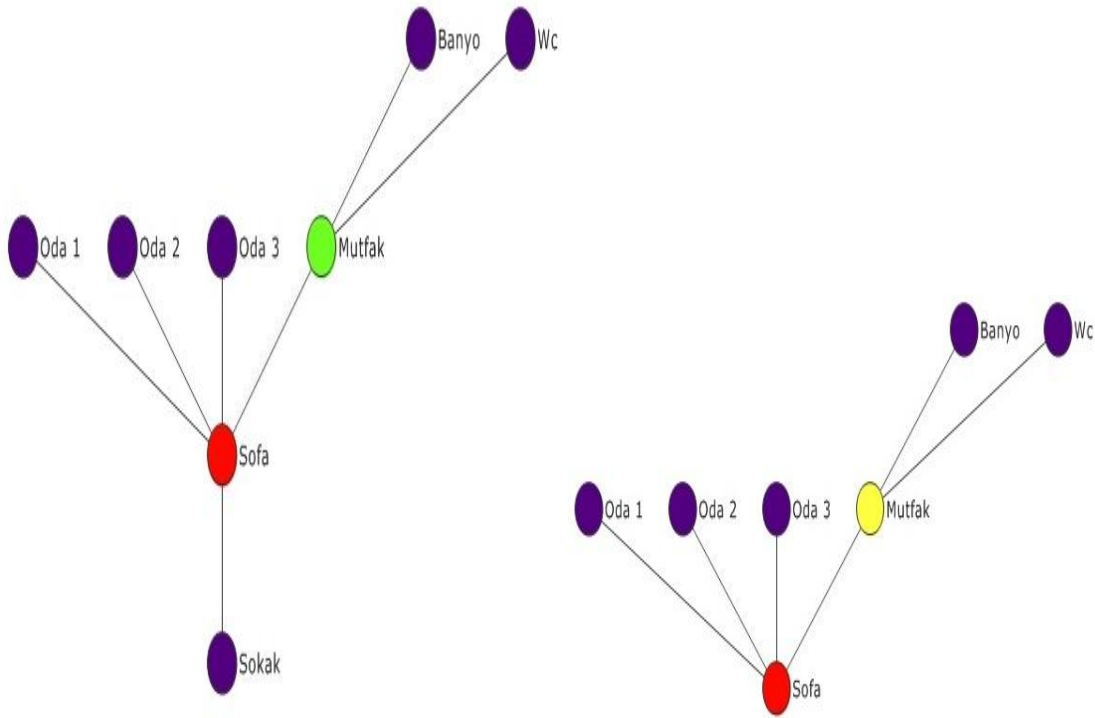
Şekil 4.54. Konut 12 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

Konut 3 katlıdır. Diğer geleneksel konutların çoğunda olduğu gibi yaşama mekânları üst kattadır. Analiz, konutun günümüzde kullanılan üst katı için yapılmıştır. Yapıya ait üst kat planı Şekil 4.55’de verilmiştir.

Şekil 4.55. Konut 12 Üst Kat Planı

Konut 12’ye ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.56’da verilmiştir.

Şekil 4.56. Konut 12’ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, bütünleşme ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.50’de verilmiştir.

Çizelge 4.50. Konut 12’ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sokak	Sofa	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Mutfak	Wc	Banyo	TDn	MDn	RA	i
0	Sokak	0	1	2	2	2	2	3	3	15	2,14	0,38	2,62
1	Sofa	1	0	1	1	1	1	2	2	9	1,28	0,09	10,50
2	Oda 1	2	1	0	2	2	2	3	3	15	2,14	0,38	2,62
3	Oda 2	2	1	2	0	2	2	3	3	15	2,14	0,38	2,62
4	Oda 3	2	1	2	2	0	2	3	3	15	2,14	0,38	2,62
5	Mutfak	2	1	2	2	2	0	1	1	11	1,57	0,19	5,25
6	Wc	3	2	3	3	3	1	0	2	17	2,42	0,47	2,10
7	Banyo	3	2	3	3	3	1	2	0	17	2,42	0,47	2,10
Mean										14,25	2,03	0,34	3,80

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,61$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,19$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.51’de verilmiştir.

Çizelge 4.51. Konut 12’ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Sokak	Sofa	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Mutfak	Wc	Banyo	NCn	CVe	CV
0	Sokak	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
1	Sofa	1	0	1	1	1	1	0	0	5,00	0,20	4,33
2	Oda 1	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
3	Oda 2	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
4	Oda 3	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
5	Mutfak	0	1	0	0	0	0	1	1	3,00	0,33	2,20
6	Wc	0	0	0	0	0	1	0	0	1,00	1,00	0,33
7	Banyo	0	0	0	0	0	1	0	0	1,00	1,00	0,33

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.52’de verilmiştir.

Çizelge 4.52. Konut 12’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sofa	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Mutfak	Wc	Banyo	TDn	MDn	RA	i
0	Sofa	0	1	1	1	1	2	2	8	1,33	0,13	7,50
1	Oda 1	1	0	2	2	2	3	3	13	2,16	0,46	2,14
2	Oda 2	1	2	0	2	2	3	3	13	2,16	0,46	2,14
3	Oda 3	1	2	2	0	2	3	3	13	2,16	0,46	2,14
4	Mutfak	1	2	2	2	0	1	1	9	1,50	0,20	5,00
5	Wc	2	3	3	3	1	0	2	14	2,33	0,53	1,87
6	Banyo	2	3	3	3	1	2	0	14	2,33	0,53	1,87
	Mean								12,00	2,00	0,40	3,23

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,66$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,07$$

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.53’de verilmiştir.

Çizelge 4.53. Konut 12’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Sofa	Oda 1	Oda 2	Oda 3	Mutfak	Wc	Banyo	NCn	CVe	CV
0	Sofa	0	1	1	1	1	0	0	4,00	0,25	3,33
1	Oda 1	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
2	Oda 2	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
3	Oda 3	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
4	Mutfak	1	0	0	0	0	1	1	3,00	0,33	2,25
5	Wc	0	0	0	0	1	0	0	1,00	1,00	0,33
6	Banyo	0	0	0	0	1	0	0	1,00	1,00	0,33

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

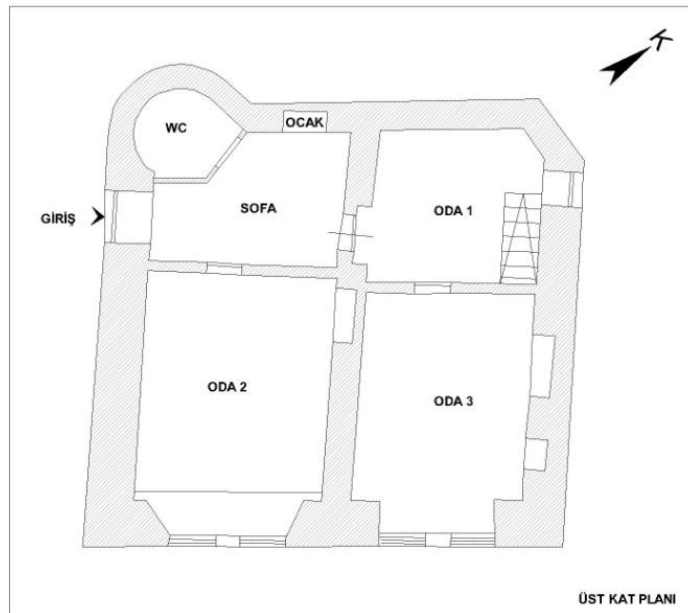
Konut 13

Envanter numarası 274 olan konut, Zeydan Mahallesi Kureysi Sokak'ta bulunmaktadır (Şekil 4.57).

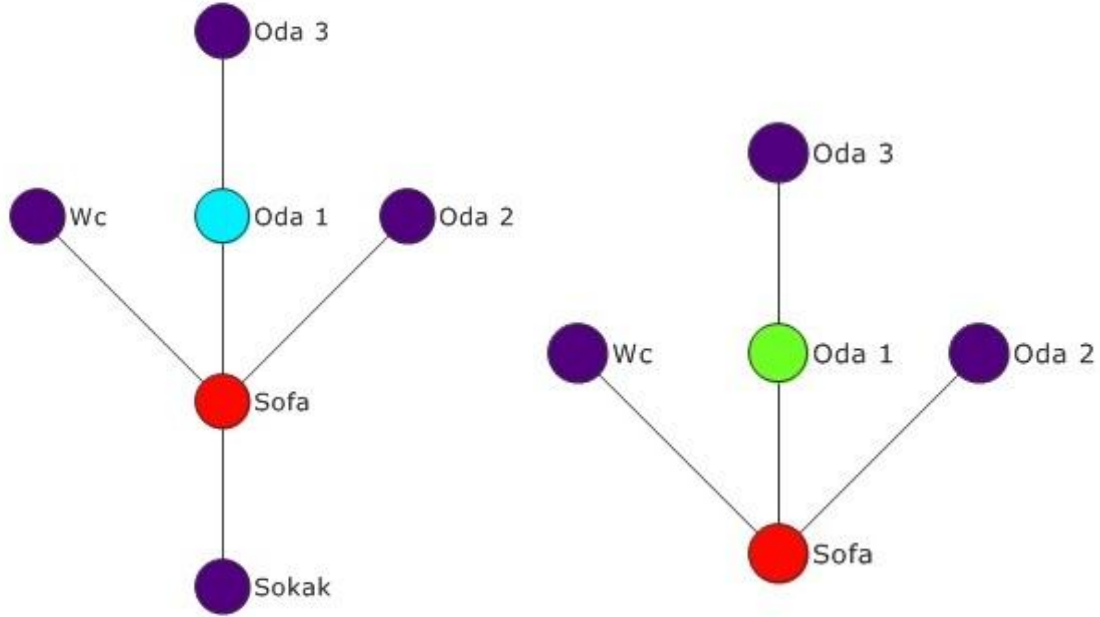
Şekil 4.57. Konut 13 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

Konut iki katlıdır. Her iki kattan da girişi olan yapının alt katı günümüzde odunluk olarak kullanılmaktadır. Yaşama mekânları üst kattadır. Yapıya ait üst kat planı Şekil 4.58'de verilmektedir.

Şekil 4.58. Konut 13 Üst Kat Planı

Konut 13'e ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.59'da verilmiştir.

Şekil 4.59. Konut 13'e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, bütünleşme ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.54'de verilmiştir.

Çizelge 4.54. Konut 13'e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sokak	Sofa	Wc	Oda 2	Oda 1	Oda 3	TDn	MDn	RA	i
0	Sokak	0	1	2	2	2	3	10	2,00	0,50	2,00
1	Sofa	1	0	1	1	1	2	6	1,20	0,10	10,00
2	Wc	2	1	0	2	2	3	10	2,00	0,50	2,00
3	Oda 2	2	1	2	0	2	3	10	2,00	0,50	2,00
4	Oda 1	2	1	2	2	0	1	8	1,60	0,30	3,33
5	Oda 3	3	2	3	3	1	0	12	2,40	0,70	1,42
Mean								9,33	1,86	0,43	3,46

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,69$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,00$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.55’de verilmiştir.

Çizelge 4.55. Konut 13’e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Sokak	Sofa	Wc	Oda 2	Oda 1	Oda 3	NCn	CVe	CV
0	Sokak	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
1	Sofa	1	0	1	1	1	0	4,00	0,25	3,50
2	Wc	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
3	Oda 2	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
4	Oda 1	0	1	0	0	0	1	2,00	0,50	1,25
5	Oda 3	0	0	0	0	1	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.56’da verilmiştir.

Çizelge 4.56. Konut 13’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sofa	Wc	Oda 2	Oda 1	Oda 3	TDn	MDn	RA	i
0	Sofa	0	1	1	1	2	5	1,25	0,16	6,00
1	Wc	1	0	2	2	3	8	2,00	0,66	1,50
2	Oda 2	1	2	0	2	3	8	2,00	0,66	1,50
3	Oda 1	1	2	2	0	1	6	1,50	0,33	3,00
4	Oda 3	2	3	3	1	0	9	2,25	0,83	1,20
Mean							7,20	1,80	0,53	2,64

H (Difference factor) = 0,75

H* (Relative difference factor) = 0,15

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.57’de verilmiştir.

Çizelge 4.57. Konut 13’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Sofa	Wc	Oda 2	Oda 1	Oda 3	NCn	CVe	CV
0	Sofa	0	1	1	1	0	3,00	0,33	2,50
1	Wc	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
2	Oda 2	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
3	Oda 1	1	0	0	0	1	2,00	0,50	1,33
4	Oda 3	0	0	0	1	0	1,00	1,00	0,50

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

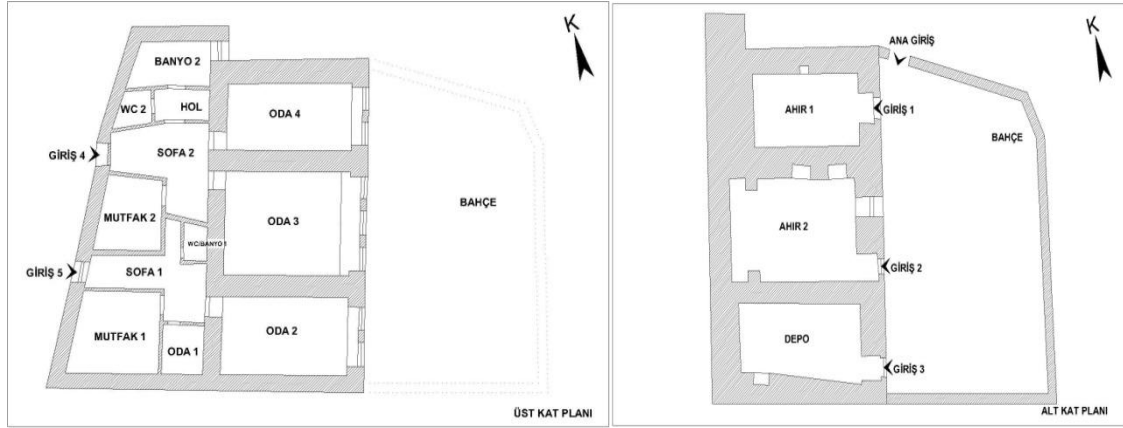
Konut 14a ve Konut 14b

Zeydan Mahallesi, Kureyşi Sokak, no:64’te bulunmaktadır (Şekil 4.60). Envanter numarası 164’tür.

Şekil 4.60. Konut 14 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

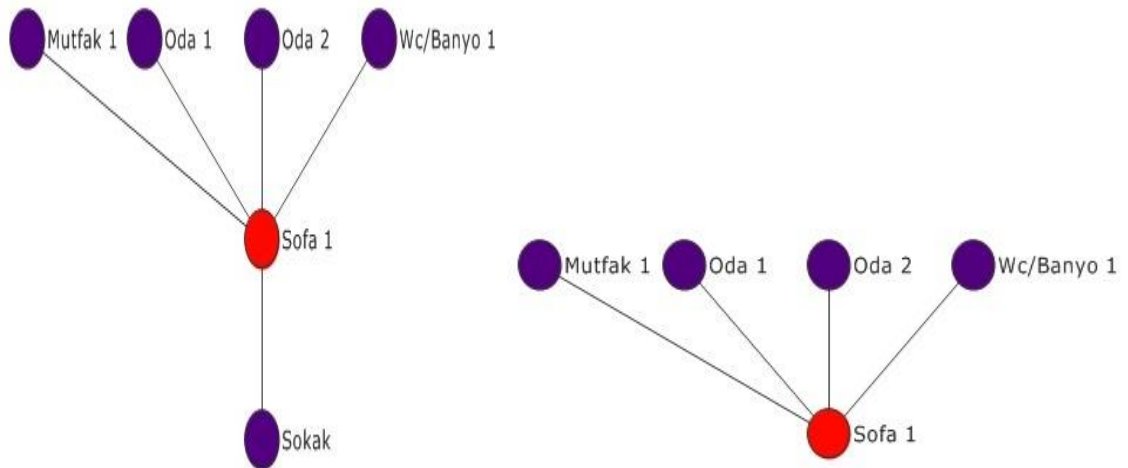
İki katlı olan konutun ahır olarak kullanılan alt katına bahçeden girilir. Yaşama mekânları üst kattadır. İki aile tarafından kullanılan konutta iki farklı mekânsal düzenleyim söz konusudur. Bu sebeple konutlara ait analizler Konut 14a ve Konut 14b şeklinde ayrı ayrı yapılmıştır. Konut planları Şekil 4.61’de verilmiştir.

Şekil 4.61. Konut 14 kat planları

Konut 14a

Konut 14a’ya ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.62’de verilmiştir.

Şekil 4.62. Konut 14a’ya Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, bütünleşme ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.58’de verilmiştir.

Çizelge 4.58. Konut 14a’ya Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Sokak	Sofa 1	Mutfak 1	Oda 1	Oda 2	Wc/Banyo 1	TDn	MDn	RA	i
0 Sokak	0	1	2	2	2	2	9	1,80	0,40	2,50
1 Sofa 1	1	0	1	1	1	1	5	1,00	0,00	0,00
2 Mutfak 1	2	1	0	2	2	2	9	1,80	0,40	2,50
3 Oda 1	2	1	2	0	2	2	9	1,80	0,40	2,50
4 Oda 2	2	1	2	2	0	2	9	1,80	0,40	2,50
5 Wc/Banyo 1	2	1	2	2	2	0	9	1,80	0,40	2,50
Mean							8,33	1,66	0,33	2,08

H (Difference factor) = NaN,00

H* (Relative difference factor) = NaN,00

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.59’da verilmiştir.

Çizelge 4.59. Konut 14a’ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

	Sokak	Sofa 1	Mutfak 1	Oda 1	Oda 2	Wc/Banyo 1	NCn	CVe	CV
0 Sokak	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
1 Sofa 1	1	0	1	1	1	1	5,00	0,20	5,00
2 Mutfak 1	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
3 Oda 1	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
4 Oda 2	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
5 Wc/Banyo 1	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.60'da verilmiştir.

Çizelge 4.60. Konut 14a'ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Sofa 1	Mutfak 1	Oda 1	Oda 2	Wc/Banyo 1	TDn	MDn	RA	i
0 Sofa 1	0	1	1	1	1	4	1,00	0,00	0,00
1 Mutfak 1	1	0	2	2	2	7	1,75	0,50	2,00
2 Oda 1	1	2	0	2	2	7	1,75	0,50	2,00
3 Oda 2	1	2	2	0	2	7	1,75	0,50	2,00
4 Wc/Banyo 1	1	2	2	2	0	7	1,75	0,50	2,00
Mean						6,40	1,60	0,40	1,60

$$H \text{ (Difference factor)} = \text{NaN},00$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = \text{NaN},00$$

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.61'de verilmiştir.

Çizelge 4.61. Konut 14a'ya Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

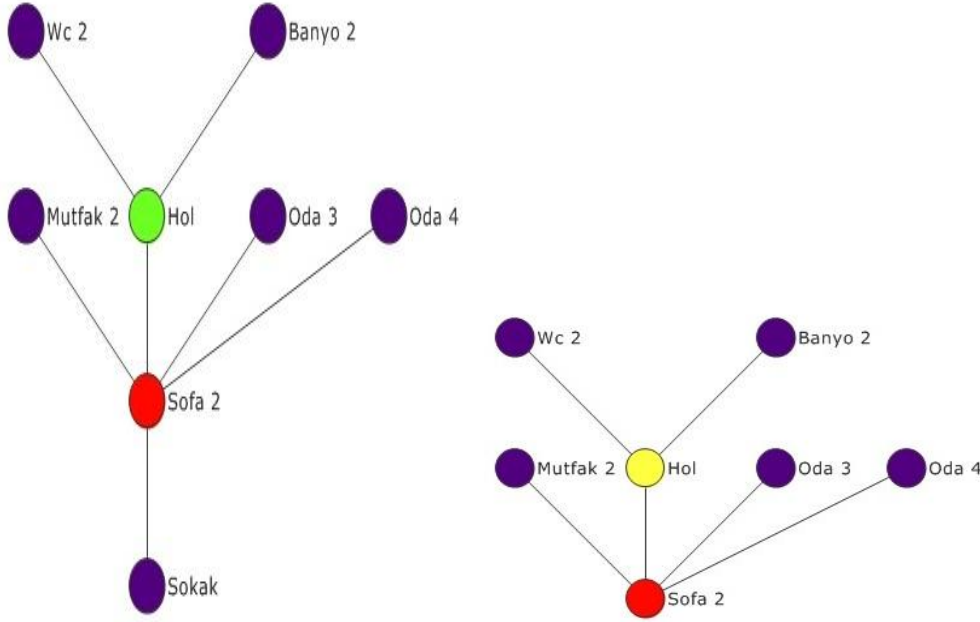
	Sofa 1	Mutfak 1	Oda 1	Oda 2	Wc/Banyo 1	NCn	CVe	CV
0 Sofa 1	0	1	1	1	1	4,00	0,25	4,00
1 Mutfak 1	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
2 Oda 1	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
3 Oda 2	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
4 Wc/Banyo 1	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Konut 14b

Konut 14b'ye ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.63'de verilmiştir.

Şekil 4.63. Konut 14b'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, bütünleşme ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.62'de verilmiştir.

Çizelge 4.62. Konut 14b'ye Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Sokak	Sofa 2	Mutfak 2	Hol	Oda 3	Oda 4	Wc 2	Banyo 2	TDn	MDn	RA	i
0 Sokak	0	1	2	2	2	2	3	3	15	2,14	0,38	2,62
1 Sofa 2	1	0	1	1	1	1	2	2	9	1,28	0,09	10,50
2 Mutfak 2	2	1	0	2	2	2	3	3	15	2,14	0,38	2,62
3 Hol	2	1	2	0	2	2	1	1	11	1,57	0,19	5,25
4 Oda 3	2	1	2	2	0	2	3	3	15	2,14	0,38	2,62
5 Oda 4	2	1	2	2	2	0	3	3	15	2,14	0,38	2,62
6 Wc 2	3	2	3	1	3	3	0	2	17	2,42	0,47	2,10
7 Banyo 2	3	2	3	1	3	3	2	0	17	2,42	0,47	2,10
Mean									14,25	2,03	0,34	3,80

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,61$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,19$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.63’de verilmiştir.

Çizelge 4.63. Konut 14b’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

	Sokak	Sofa 2	Mutfak 2	Hol	Oda 3	Oda 4	Wc 2	Banyo 2	NCn	CVe	CV
0 Sokak	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
1 Sofa 2	1	0	1	1	1	1	0	0	5,00	0,20	4,33
2 Mutfak 2	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
3 Hol	0	1	0	0	0	0	1	1	3,00	0,33	2,20
4 Oda 3	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
5 Oda 4	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
6 Wc 2	0	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
7 Banyo 2	0	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.64’de verilmiştir.

Çizelge 4.64. Konut 14b’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

	Sofa 2	Mutfak 2	Hol	Oda 3	Oda 4	Wc 2	Banyo 2	TDn	MDn	RA	i
0 Sofa 2	0	1	1	1	1	2	2	8	1,33	0,13	7,50
1 Mutfak 2	1	0	2	2	2	3	3	13	2,16	0,46	2,14
2 Hol	1	2	0	2	2	1	1	9	1,50	0,20	5,00
3 Oda 3	1	2	2	0	2	3	3	13	2,16	0,46	2,14
4 Oda 4	1	2	2	2	0	3	3	13	2,16	0,46	2,14
5 Wc 2	2	3	1	3	3	0	2	14	2,33	0,53	1,87
6 Banyo 2	2	3	1	3	3	2	0	14	2,33	0,53	1,87
Mean								12,00	2,00	0,40	3,23

H (Difference factor) = 0,66

H* (Relative difference factor) = -0,07

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.65’de verilmiştir.

Çizelge 4.65. Konut 14b’ye Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Sofa 2	Mutfak 2	Hol	Oda 3	Oda 4	Wc 2	Banyo 2	NCn	CVe	CV
0	Sofa 2	0	1	1	1	1	0	0	4,00	0,25	3,33
1	Mutfak 2	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
2	Hol	1	0	0	0	0	1	1	3,00	0,33	2,25
3	Oda 3	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
4	Oda 4	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
5	Wc 2	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
6	Banyo 2	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

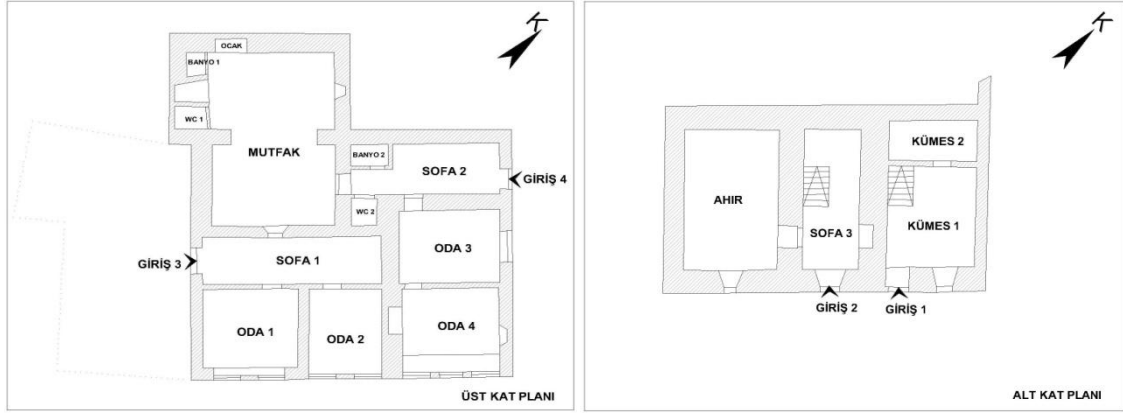
Konut 15

Envanter numarası 153 olan konut, Zeydan Mahallesi, no:69’da bulunmaktadır (Şekil 4.64).

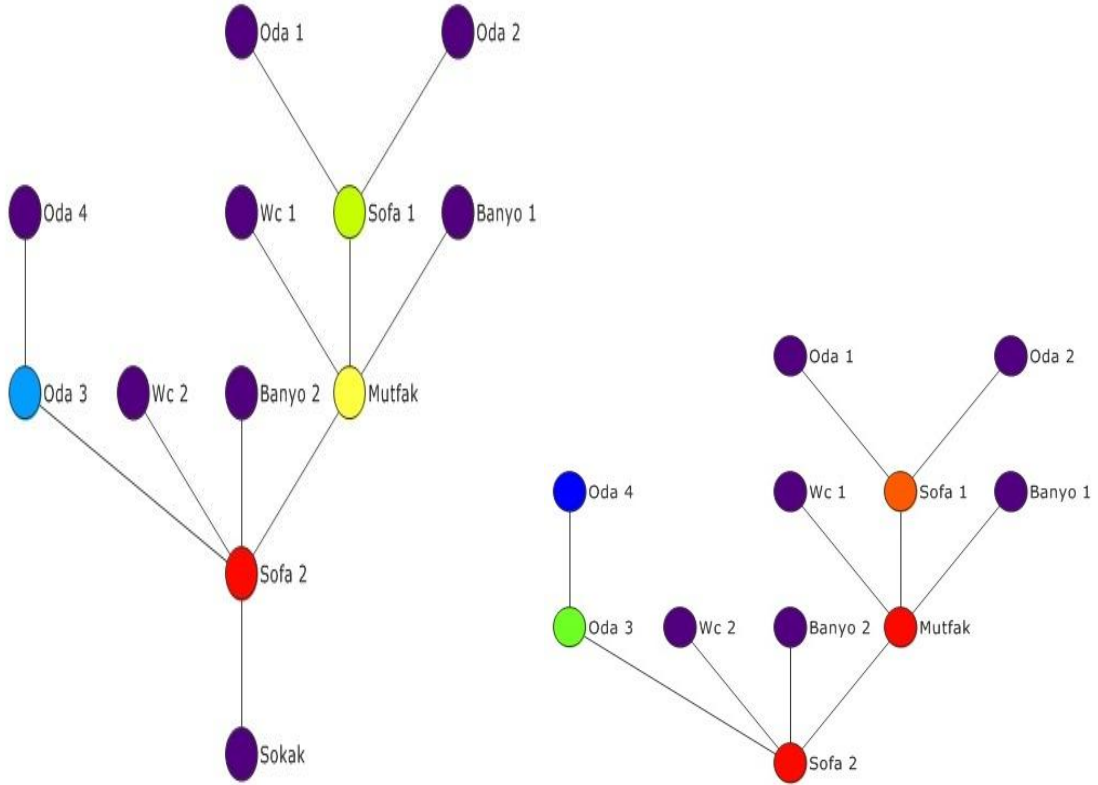
Şekil 4.64. Konut 15 Vaziyet Planı (Oğuz 2012)

İki katlı olan konutun ahır olarak kullanılan alt katının dışında ara kat seviyesinde birde kümes bulunmaktadır. Yaşama mekânları üst katta olan konuta günümüzde çağdaş malzemelerle eklenti yapılmıştır. Analiz konutun özgün bölümünde yapılmıştır. Konuta ait planlar Şekil 4.65’de verilmiştir.

Şekil 4.65. Konut 15 Kat Planları

Konut 15’e ait dış mekân dâhil edilerek ve dış mekân hariç tutularak oluşturulan geçiş grafikleri Şekil 4.66’da verilmiştir.

Şekil 4.66. Konut 15’e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Geçiş Grafikleri

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, bütünleşme ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.66'da verilmiştir.

Çizelge 4.66. Konut 15'e Ait Dış Mekân Dâhil Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sofa 2	Oda 3	Wc 2	Banyo 2	Mutfak	Oda 4	Wc 1	Sofa 1	Banyo 1	Oda 1	Oda 2	Sokak	TDn	MDn	RA	i
0	Sofa 2	0	1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	1	19	1,72	0,14	6,87
1	Oda 3	1	0	2	2	2	1	3	3	3	4	4	2	27	2,45	0,29	3,43
2	Wc 2	1	2	0	2	2	3	3	3	3	4	4	2	29	2,63	0,32	3,05
3	Banyo 2	1	2	2	0	2	3	3	3	3	4	4	2	29	2,63	0,32	3,05
4	Mutfak	1	2	2	2	0	3	1	1	1	2	2	2	19	1,72	0,14	6,87
5	Oda 4	2	1	3	3	3	0	4	4	4	5	5	3	37	3,36	0,47	2,11
6	Wc 1	2	3	3	3	1	4	0	2	2	3	3	3	29	2,63	0,32	3,05
7	Sofa 1	2	3	3	3	1	4	2	0	2	1	1	3	25	2,27	0,25	3,92
8	Banyo 1	2	3	3	3	1	4	2	2	0	3	3	3	29	2,63	0,32	3,05
9	Oda 1	3	4	4	4	2	5	3	1	3	0	2	4	35	3,18	0,43	2,29
10	Oda 2	3	4	4	4	2	5	3	1	3	2	0	4	35	3,18	0,43	2,29
11	Sokak	1	2	2	2	2	3	3	3	3	4	4	0	29	2,63	0,32	3,05
Mean														28,50	2,59	0,31	3,59

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,53$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,37$$

Dış mekân dâhil edildiğinde hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.67'de verilmiştir.

Çizelge 4.67. Konut 15'e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

	Sofa 2	Oda 3	Wc 2	Banyo 2	Mutfak	Oda 4	Wc 1	Sofa 1	Banyo 1	Oda 1	Oda 2	Sokak	NCn	CVe	CV
0	Sofa 2	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	5,00	0,20	3,75
1	Oda 3	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2,00	0,50	1,20
2	Wc 2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
3	Banyo 2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20
4	Mutfak	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	4,00	0,25	2,53
5	Oda 4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
6	Wc 1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
7	Sofa 1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	3,00	0,33	2,25
8	Banyo 1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
9	Oda 1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
10	Oda 2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1,00	1,00	0,33
11	Sokak	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,20

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan toplam derinlik, ortalama derinlik, rölatif asimetri, entegrasyon ve temel farklılık faktörü değerleri Çizelge 4.68’de verilmiştir.

Çizelge 4.68. Konut 15’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânsal Dizim Analiz Değerleri

		Sofa 2	Oda 3	Wc 2	Banyo 2	Mutfak	Oda 4	Wc 1	Sofa 1	Banyo 1	Oda 1	Oda 2	TDn	MDn	RA	i
0	Sofa 2	0	1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	18	1,80	0,17	5,62
1	Oda 3	1	0	2	2	2	1	3	3	3	4	4	25	2,50	0,33	3,00
2	Wc 2	1	2	0	2	2	3	3	3	3	4	4	27	2,70	0,37	2,64
3	Banyo 2	1	2	2	0	2	3	3	3	3	4	4	27	2,70	0,37	2,64
4	Mutfak	1	2	2	2	0	3	1	1	1	2	2	17	1,70	0,15	6,42
5	Oda 4	2	1	3	3	3	0	4	4	4	5	5	34	3,40	0,53	1,87
6	Wc 1	2	3	3	3	1	4	0	2	2	3	3	26	2,60	0,35	2,81
7	Sofa 1	2	3	3	3	1	4	2	0	2	1	1	22	2,20	0,26	3,75
8	Banyo 1	2	3	3	3	1	4	2	2	0	3	3	26	2,60	0,35	2,81
9	Oda 1	3	4	4	4	2	5	3	1	3	0	2	31	3,10	0,46	2,14
10	Oda 2	3	4	4	4	2	5	3	1	3	2	0	31	3,10	0,46	2,14
Mean													25,81	2,58	0,35	3,26

$$H \text{ (Difference factor)} = 0,56$$

$$H^* \text{ (Relative difference factor)} = -0,31$$

Dış mekân hariç tutulduğunda hesaplanan mekânlar arası bağlantı sayıları ve kontrol değerleri Çizelge 4.69’da verilmiştir.

Çizelge 4.69. Konut 15’e Ait Dış Mekân Hariç Mekânlar Arası Bağlantı Sayıları ve Kontrol Değerleri

		Sofa 2	Oda 3	Wc 2	Banyo 2	Mutfak	Oda 4	Wc 1	Sofa 1	Banyo 1	Oda 1	Oda 2	NCn	CVe	CV
0	Sofa 2	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	4,00	0,25	2,75
1	Oda 3	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2,00	0,50	1,25
2	Wc 2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
3	Banyo 2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
4	Mutfak	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	4,00	0,25	2,58
5	Oda 4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,50
6	Wc 1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
7	Sofa 1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	3,00	0,33	2,25
8	Banyo 1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1,00	1,00	0,25
9	Oda 1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1,00	1,00	0,33
10	Oda 2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1,00	1,00	0,33

NCn : Number of connections from actual node

CV : Control Value

4.9.5. Bitlis Geleneksel Konutlarının Mekânsal Dizim Analiz Bulguları

Bu bölümde, geleneksel konutlar için Agraph programı ile geçiş grafikleri hazırlanmıştır. Her bir konut için elde edilen sayısal ve grafiksel sonuçlar yorumlanmıştır.

Konut 1

Dışlı mekân analizinde konutun maksimum derinliği 3'tür (Sokaktan oda 2'ye geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 15.00, minimum entegrasyon değeri 1.66, ortalama entegrasyon değeri ise 4.34 olarak ölçülmüştür. Tüm mekânların entegrasyon değerlerine bakıldığında, en entegre mekân sofa 1 (15.00), en entegre ikinci mekân ise mutfak (3.75) olarak bulunmuştur. En ayrışık mekân ise oda 2'dir. Kontrol değeri en yüksek mekân 4.50 değeriyle sofa 1 bulunmuştur. Bu durum, sofa 1'in konut içinde en etkin mekân olduğunu ifade eder.

Dış mekân dikkate alınmadığında farklılık faktörü değeri 0.69 iken, dış mekân dikkate alındığında 0.64 ölçülmüştür. Bu durum konutun kendi içinde daha bütünleşik olduğu anlamına gelmektedir. Dış mekân ihmal edildiğinde konut mekânları az da olsa ayrışsa da, bütünleşme etkinlikleri değişmemektedir.

Konut 2

Dış mekân dâhil edildiğinde konutun maksimum derinliği 4.00'tür (Sokaktan banyo, oda 3, oda 4 ve oda 5'e geçişler). Maksimum entegrasyon değeri 9.00, minimum entegrasyon değeri 2.14 ve ortalama entegrasyon değeri 3.70 bulunmuştur. Farklılık faktörü değeri 0.54 olarak ölçülmüştür. Analiz sonuçlarına göre en entegre mekân sofa 1 (9.00), en entegre ikinci mekân sofa 2 (5.62), en entegre üçüncü mekânlar ise avlu (3.75) ve mutfak (3.75) olarak bulunmuştur. En ayrışık mekân ise 2.14 entegrasyon değeri ile banyo olmuştur.

Dış mekân ihmal edildiğinde farklılık faktörü 0.57 olarak ölçülmüştür. Dış mekân konutun bütünleşme durumunu az derecede etkilemiştir.

Konut 3a

Dış mekân dâhil edildiğinde konutun maksimum derinliği 4'tür (Sokaktan tandır evine geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 7.20, minimum entegrasyon değeri 1.89, ortalama entegrasyon değeri ise 3.61 ölçülmüştür. Farklılık faktörü değeri 0.59

bulunmuştur. Analizde elde edilen verilere göre en entegre mekân sofa 2 (7.2) ve sofa 4 (7.2), en entegre ikinci mekân ise mutfak olarak bulunmuştur (3.27). En ayrışik mekân ise 1.89 entegrasyon değeriyle tandır evi olmuştur.

Dış mekân ihmal edildiğinde farklılık faktörü değeri 0.61 bulunmuştur. Bu değer dış mekân dâhil konutun daha bütünleşik olduğunu ifade eder. Kontrol değeri en yüksek olan dolayısıyla mekân düzenleyiminde en etkili olan mekân 3.25 ile sofa 2 olmuştur.

Konut 3b

Dış mekân dâhil edildiğinde konutun maksimum derinliği 5'dir (Sokak'tan oda 7'ye geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 7.85, minimum entegrasyon değeri 2.20 ve ortalama entegrasyon değeri 3.90 bulunmuştur. Farklılık faktörü değeri 0.53 olarak ölçülmüştür. En entegre mekân 7.85 değeriyle sofa 1 ve sofa 3, en ayrışik mekân ise 2.20 değeriyle oda 7 olmuştur.

Dışsız analiz verileri ile yapının, kendi içerisinde daha fazla bütünleştiği söylenebilir. Farklılık faktörü değeri 0.55 ölçülmüştür. Kontrol değeri en yüksek mekân sofa 1 olarak bulunmuştur.

Konut 4

Dış mekân dâhil edildiğinde konutun maksimum derinliği 4'tür (Sokak'tan oda 8'e geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 15.60, minimum entegrasyon değeri 2.88 ve ortalama entegrasyon değeri 5.11 olarak ölçülmüştür. Farklılık faktörü 0.46, temel farklılık faktörü ise -0.55 ölçülmüştür. Tüm mekânların entegrasyon değerlerine bakıldığında en entegre mekân sofa 1'dir (15.60). Sofa 1'i, sofa 4 (6.00) ve oda 3 (5.57) ve avlu (5.20) takip etmektedir. En ayrışik mekân ise 2.88 değeriyle oda 4 olarak bulunmuştur. Kontrol değeri en yüksek mekân 5.16 değeri ile sofa 1'dir.

Dış mekân hariç tutulduğunda ölçümler genel anlamda çok büyük değişiklikler göstermemiştir. Farklılık faktörü değeri 0.48, temel farklılık faktörü değeri ise -0.50 ölçülmüştür. Farklılık değeri az da olsa azaldığından, konut için içe dönük bir yapı olduğu söylenebilir.

Konut 5

Dış mekân edildiğinde konutun maksimum derinliği 3'tür (Sokak'tan odaya geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 6.00, minimum entegrasyon değeri 1.50 ve

ortalama entegrasyon değeri ise 2.64 olarak bulunmuştur. Farklılık faktörü değeri 0.75, temel farklılık faktörü değeri ise 0.15'dir. En entegre mekân sofadır (6.00). Konutun en ayrışik mekânı ise 1.50 entegrasyon değeri ile odadır.

Dış mekân ihmal edildiğinde kontrol değeri en yüksek olan sofa, mekân düzenleyimi açısından en etkin mekân olmuştur.

Konut 6

Dış mekân dâhil edildiğinde konutun maksimum derinliği 5 olarak bulunmuştur (Sokaktan mutfığa geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 7.80, minimum entegrasyon değeri 3.00, ortalama entegrasyon değeri ise 3.89 olmuştur. Entegrasyon değerlerine bakıldığında en entegre mekânlar sofa 2 (7.80), sofa 1 (6.50) ve sofa 3 (5.57) olarak bulunmuştur. En ayrışik mekânlar ise 3.00 değeriyle mutfak, oda 5, banyo ve wc olarak bulunmuştur. Farklılık faktörü 0.49, temel farklılık faktörü ise -0.48 ölçülmüştür.

Dış mekân ihmal edildiğinde farklılık faktörü 0.48, temel farklılık faktörü ise -0.50 olarak bulunmuştur. Temel farklılık faktörü neredeyse değişmediğinden yapı, kendi içinde bütünleşmiştir. Kontrol değerlerine bakıldığında 4.25 değeriyle sofa, en etkin mekândır. Bu durum, konutun sofayı merkez alan bir düzenleyimi olduğu söylenebilir.

Konut 7

Dış mekân dâhil edildiğinde konutun toplam derinliği 4'tür (Sokaktan oda 3, oda 4 ve banyoya geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 11.25, minimum entegrasyon değeri 2.25 ve ortalama entegrasyon değeri 4.02'dir. Entegrasyon değerlerine göre en entegre mekânlar sofa 1 (11.25) ve sofa 2 (5.00) olarak bulunmuştur. En ayrışik mekân ise 2.25 değeri ile banyodur. Farklılık faktörü 0.53, temel farklılık faktörü ise -0.39 bulunmuştur.

Dış mekân hariç tutulduğunda farklılık faktörü değeri 0.56, temel farklılık faktörü değeri ise -0.32 olarak bulunmuştur. Kontrol değerlerine bakıldığında mekânsal düzenleyimi oluşturan en etkin mekân sofa 1 ve sofa 2 mekânlarıdır.

Konut 8

Konutun dış mekân dâhil toplam derinlik değeri 6'dır (Sokaktan banyoya geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 3.75, minimum entegrasyon değeri 1.55, ortalama

entegrasyon değeri ise 2.43 olarak bulunmuştur. Bu değerlere göre en entegre mekân 3.75 değeri ile oda 2, en entegre ikinci mekân ise 3.46 değeri ile oda 1'dir. En ayrışik mekân 1.55 değeriyle banyodur. Farklılık faktörü değeri 0.58, temel farklılık faktörü değeri ise -0.27 olarak ölçülmüştür.

Dış mekân ihmal edildiğinde farklılık faktörü değeri 0.60, temel farklılık faktörü değeri ise -0.21 olarak bulunmuştur. Kontrol değeri en yüksek mekânlar 3.00 değeriyle sofa 2 ve 2.50 değeriyle sofa 1'dir.

Konut 9

Dış mekân dâhil edildiğinde toplam derinlik değeri 5'dir (Sokaktan tandır evi ve hamama geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 8.75, minimum entegrasyon değeri 2.76 ve ortalama entegrasyon değeri ise 4.16'dır. En entegre mekân 8.75 değeri ile sofa 1, en entegre ikinci mekân ise sofa 3'dür. En ayrışik mekânlar ise 2.76 değeri ile hamam ve tandır evidir. Farklılık faktörü değeri 0.44 ve temel farklılık faktörü -0,60 olarak ölçülmüştür.

Dış mekân hariç tutulduğunda farklılık faktörü değeri 0.46, temel farklılık değeri ise -0.55 bulunmuştur. Kontrol değeri en yüksek mekân 3.53 değeri ile sofa 3'dür.

Konut 10

Dış mekân dâhil edildiğinde toplam derinlik değeri 6'dır (Sokaktan banyoya geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 5.62, minimum entegrasyon değeri 1.50, ortalama entegrasyon değeri ise 2.98 olarak bulunmuştur. En entegre mekânlar sırasıyla sofa 1 (5.62), sofa 3 (5.00) ve sofa 2 (3.21) olarak bulunmuştur. En ayrışik mekân ise 1.50 değeriyle banyodur. Farklılık faktörü değeri 0.57, temel farklılık faktörü değeri ise -0.27 olarak ölçülmüştür.

Dış mekân hariç tutulduğunda farklılık faktörü değeri 0.61, temel farklılık faktörü değeri ise -0.19 bulunmuştur. Kontrol değerlerine bakıldığında mekân düzenleyim açısından en önemli mekân 4.33 değeriyle sofa 1 olarak ortaya konmuştur.

Konut 11

Dış mekân dâhil edildiğinde toplam derinlik değeri 4'tür (Sokaktan oda 3, oda 4, wc 2 ve hamam 2 mekânlarında geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 13.20, minimum entegrasyon değeri 2.64, ortalama entegrasyon değeri ise 4.64 olarak bulunmuştur. Tüm

değerlere bakıldığında en entegre mekânlar 13.20 değeriyle sofa 1 ve 6.60 değeriyle sofa 2 olarak bulunmuştur. En ayrışik mekân ise 2.64 değeriyle hamam 2'dir. Farklılık faktörü değeri 0.49, temel farklılık faktörü değeri ise -0.49 olarak ölçülmüştür.

Dış mekân hariç tutulduğunda farklılık faktörü değeri 0.51, temel farklılık değeri ise -0.43 olarak bulunmuştur. Konutta kontrol değeri en yüksek mekân 5.75 değeri ile sofa 1 olarak analiz edilmiştir.

Konut 12

Dış mekân dâhil edildiğinde toplam derinlik değeri 3'tür (Sokaktan wc ve banyoya geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 10.50, minimum entegrasyon değeri 2.10 ve ortalama entegrasyon değeri 3.80 olarak bulunmuştur. En entegre mekân 10.50 değeri ile sofa, en entegre ikinci mekân ise 5.25 değeri ile mutfaktır. En ayrışik mekânlar ise 2.10 değeri ile wc ve banyodur. Farklılık faktörü değeri 0.61, temel farklılık faktörü değeri ise -0.19 olarak bulunmuştur.

Dış mekân hariç tutulduğunda farklılık faktörü değeri 0.66, temel farklılık faktörü değeri ise -0.07 olarak bulunmuştur. Kontrol değerleri incelendiğinde en yüksek değere sahip mekânlar, 3.33 değeri ile sofa ve 2.25 değeri ile mutfak olmuştur.

Konut 13

Dış mekân dâhil edildiğinde toplam derinlik değeri 1'dir (Sokaktan sofaya, sofadan da odalara geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 10.00, minimum entegrasyon değeri 1.42, ortalama entegrasyon değeri ise 3.46 olarak bulunmuştur. En entegre mekân 10.00 değeri ile sofa, en ayrışik mekân ise 1.42 değeri ile oda 3 bulunmuştur. Farklılık faktörü değeri ise 0.69'dur.

Dış mekân hariç farklılık değeri 0.75, temel farklılık faktörü değeri ise 0.15 olarak bulunmuştur. Kontrol değeri en yüksek mekân ise 2.50 değeri ile sofadır.

Konut 14a

Dış mekân dâhil konutun toplam derinlik değeri 2'dir (Sokaktan sofa dışındaki mekânlara geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 2.50, ortalama entegrasyon değeri ise 2.08 olarak ölçülmüştür. En entegre mekân sofadır.

Dış mekân ihmal edildiğinde kontrol değeri en yüksek mekân, 4.00 değeri ile sofadır. Konut sofa merkezli tasarlanmıştır.

Konut 14b

Dış mekân dâhil toplam derinlik değeri 3'tür (Sokaktan wc 2 ve banyo 2'ye geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 10.50, minimum entegrasyon değeri 2.10, ortalama entegrasyon değeri ise 3.80 olarak ölçülmüştür. En entegre mekânlar 10.50 değeri ile sofa 2 ve 5.25 değeri ile hol olarak bulunmuştur. En ayrışik mekânlar ise 2.10 değeri ile wc 2 ve banyo 2 mekânlarıdır. Farklılık faktörü değeri 0.61, temel farklılık faktörü değeri ise -0.19 olarak bulunmuştur.

Dış mekân ihmal edildiğinde farklılık faktörü değeri 0.66, temel farklılık faktörü değeri ise -0.07 olarak bulunmuştur. Kontrol değerlerine bakıldığında 3.33 ile en yüksek değere sahip mekân sofa 2'dir. Konut sofa merkezli tasarlanmıştır.

Konut 15

Dış mekân dâhil edildiğinde toplam derinlik değeri 4'tür (Sokaktan oda 1 ve oda 2 mekânlarına geçiş). Maksimum entegrasyon değeri 6.87, minimum entegrasyon değeri 2.11 ve ortalama entegrasyon değeri ise 3.59'dur. Konut içerisinde en entegre mekânlar 6.87 değeri ile mutfak ve sofa 2'dir. En ayrışik mekân ise 2.11 değerine sahip oda 4'tür. Farklılık faktörü değeri 0.53, temel farklılık faktörü değeri ise -0.37 olarak ölçülmüştür.

Dış mekân hariç tutulduğunda farklılık faktörü değeri 0.56, temel farklılık faktörü değeri ise -0.31 olarak bulunmuştur. Kontrol değerleri incelendiğinde mekân düzenleyiminde en etkili mekânlar 2.75 değeri ile sofa 2, 2.58 değeri ile de mutfaktır.

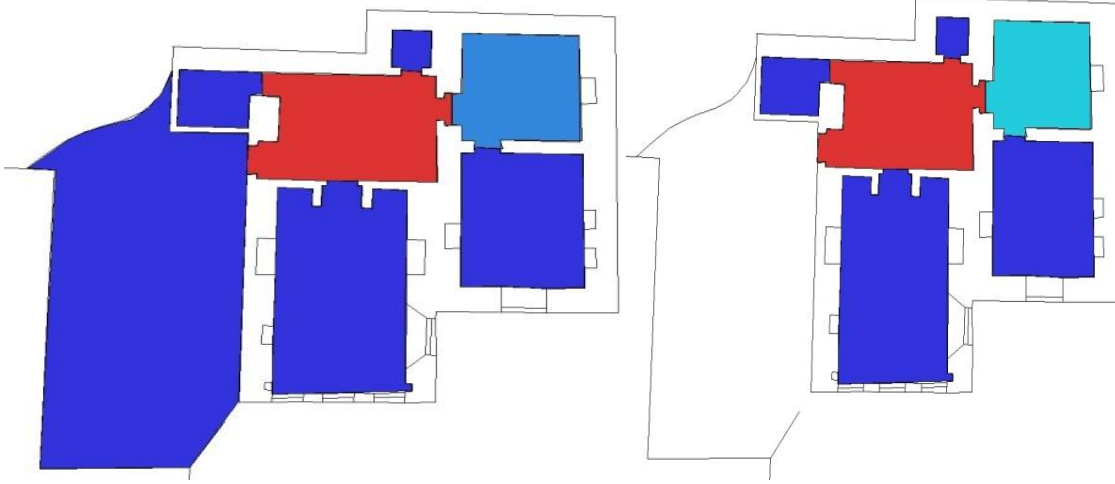
4.9.6. Bitlis Geleneksel Konutlarının Görünür Alan Analizleri

Bu bölümde, konutlar Depthmap programı kullanılarak analiz edilmiş, görünür alan bütünleşme haritaları hazırlanmış ve dış mekân dâhil edilerek ve hariç tutularak dışbükey mekân bütünleşme haritaları oluşturulmuştur.

Oluşturulan haritalarda mekânlar, bütünleşme derecelerine göre kırmızıdan maviye doğru ayrıışan bir renk aralığı içinde değerlendirilmiştir. Haritalardaki kırmızı erişilebilirlik açısından en entegre mekânı temsil ederken, koyu mavi renk, en ayrışik mekânı temsil eder.

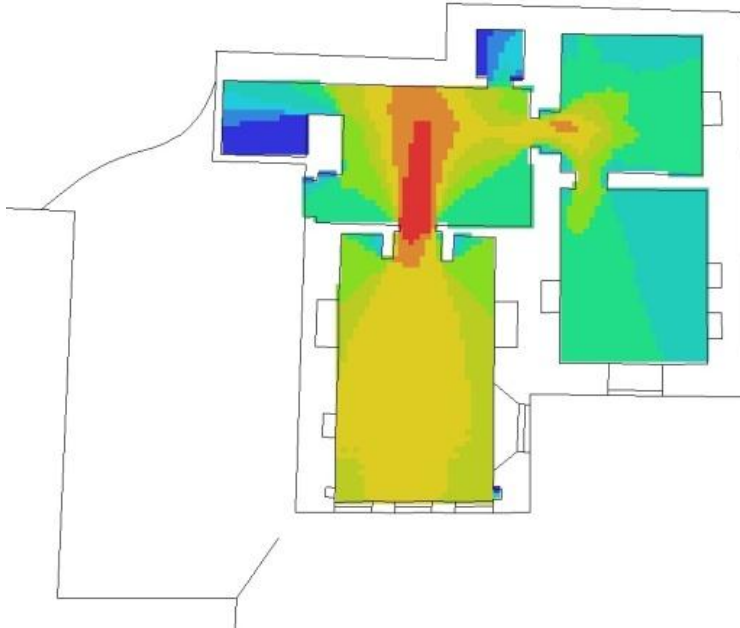
Konut 1

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları şekil 4.67’de verilmiştir.

şekil 4.67. Konut 1’e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

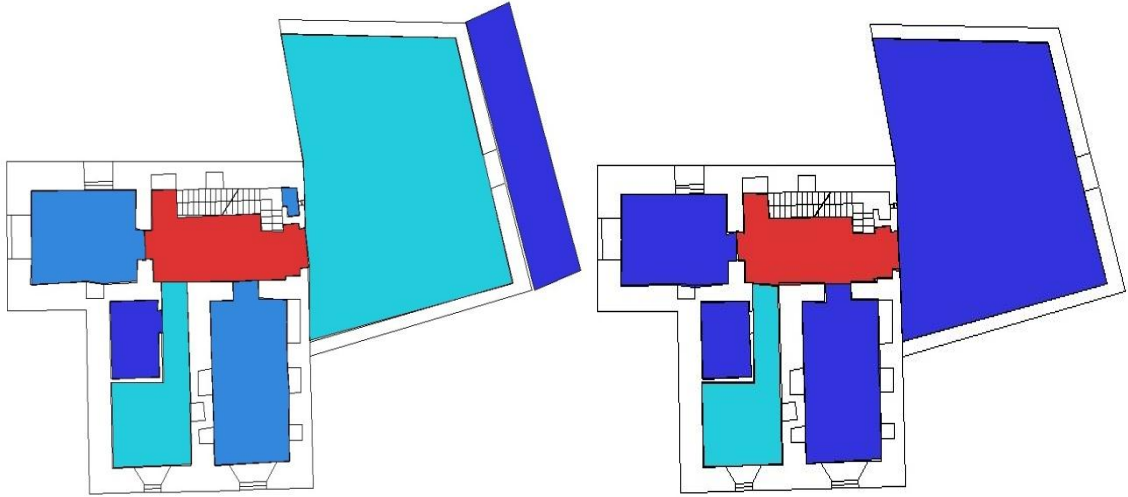
Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritası şekil 4.68’de verilmiştir.

şekil 4.68. Konut 1’e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritası

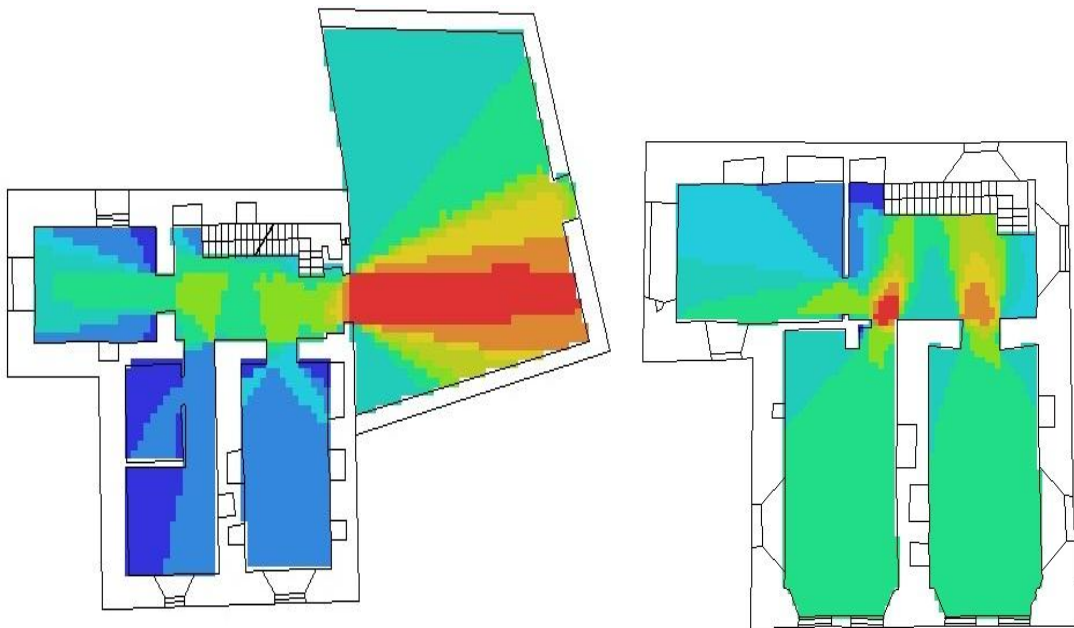
Konut 2

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları şekil 4.69’da verilmiştir.

şekil 4.69. Konut 2’ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

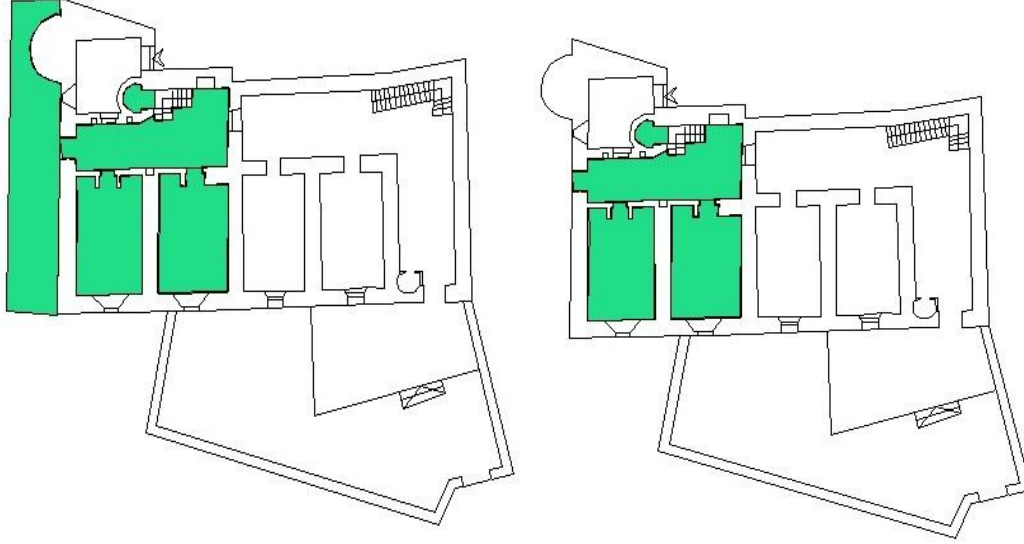
Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritaları şekil 4.70’de verilmiştir.

şekil 4.70. Konut 2’ye Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları

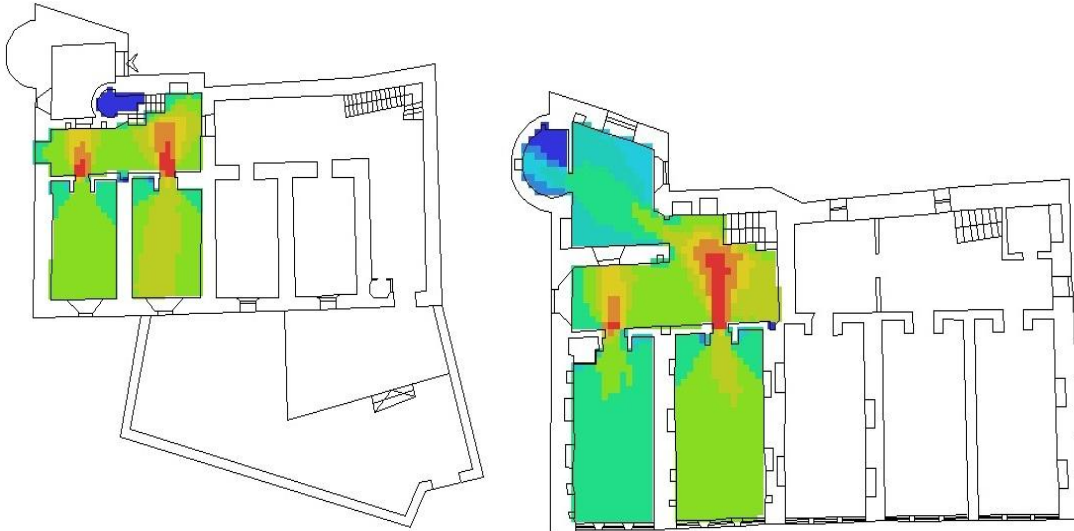
Konut 3a

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları Şekil 4.71’de verilmiştir.

Şekil 4.71. Konut 3a’ya Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritaları Şekil 4.72’de verilmiştir.

Şekil 4.72. Konut 3a’ya Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları

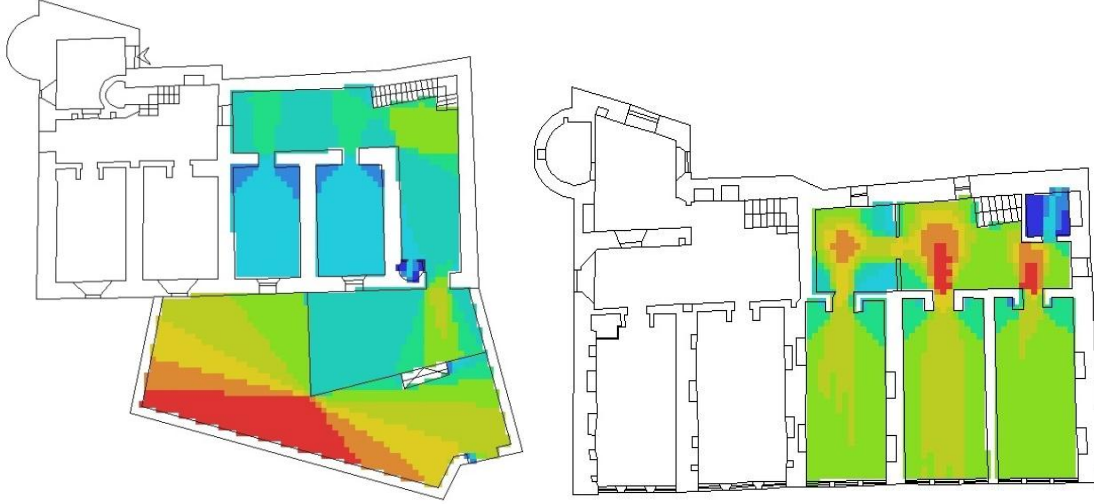
Konut 3b

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları Şekil 4.73’de verilmiştir.

Şekil 4.73. Konut 3b’ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritaları Şekil 4.74’de verilmiştir.

Şekil 4.74. Konut 3a’ya Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları

Konut 4

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları Şekil 4.75’de verilmiştir.

Şekil 4.75. Konut 4’e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

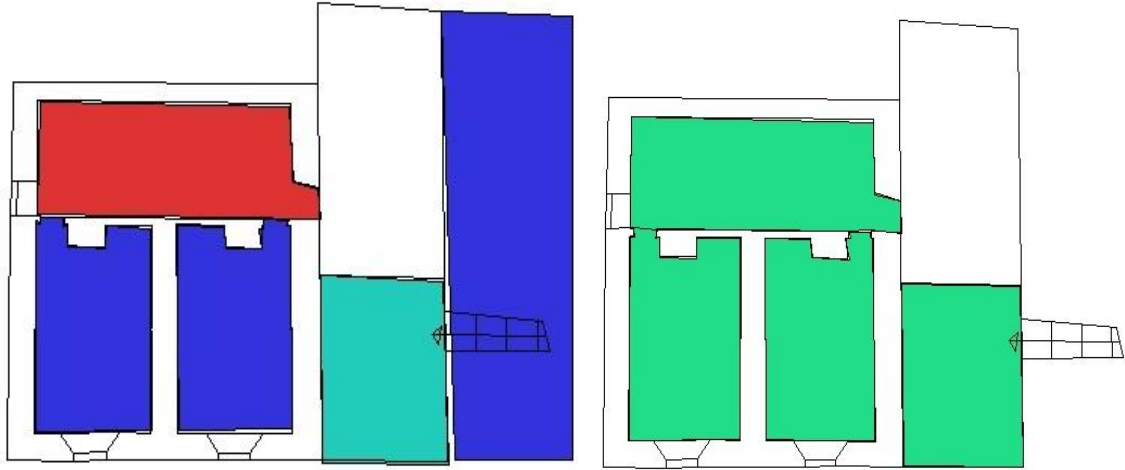
Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritaları Şekil 4.76’da verilmiştir.

Şekil 4.76. Konut 4’e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları

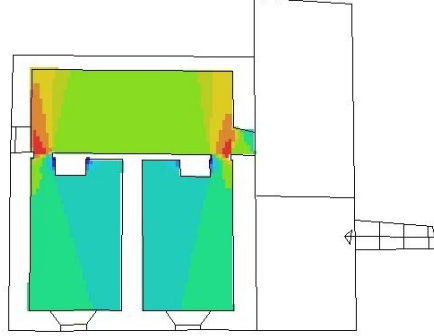
Konut 5

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları Şekil 4.77’de verilmiştir.

Şekil 4.77. Konut 5’e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritası Şekil 4.78’de verilmiştir.

Şekil 4.78. Konut 5’e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritası

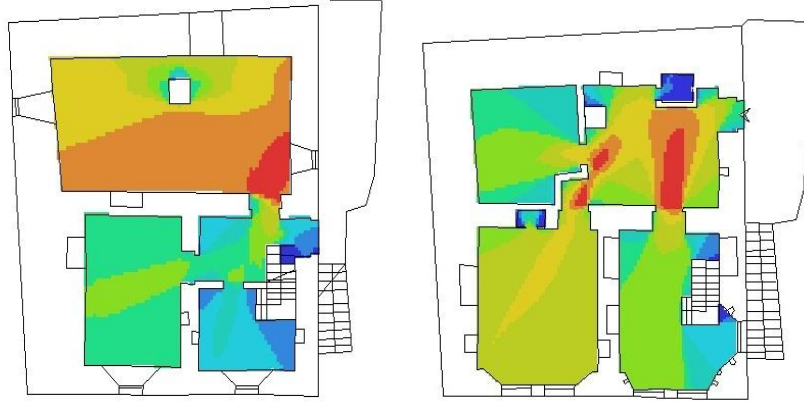
Konut 6

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları Şekil 4.79’da verilmiştir.

Şekil 4.79. Konut 6’ya Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

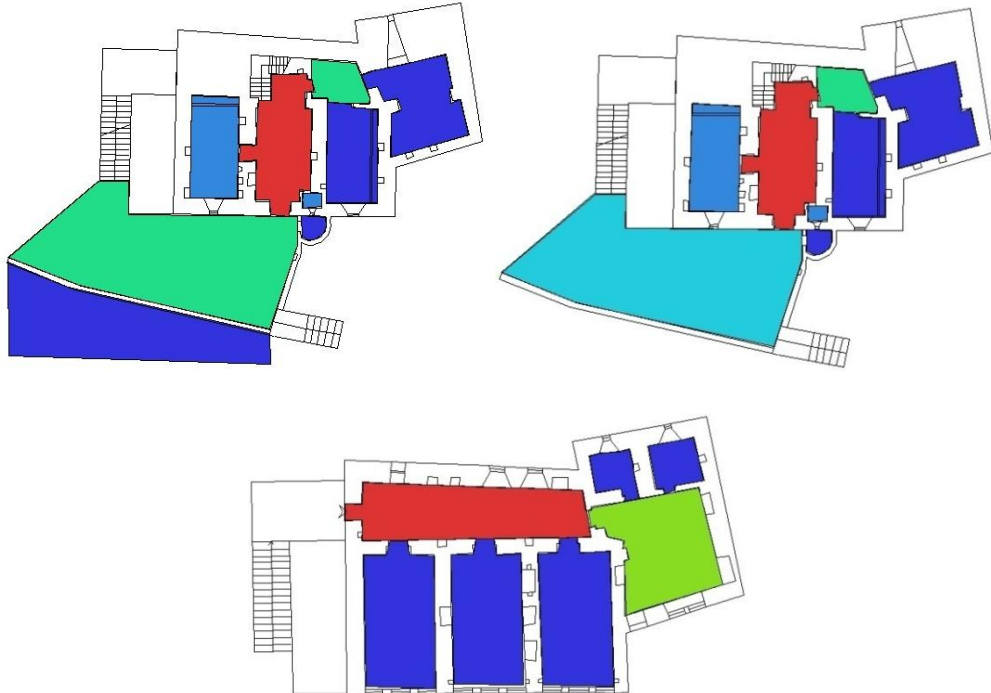
Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritaları Şekil 4.84’de verilmiştir.

Şekil 4.84. Konut 8’e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları

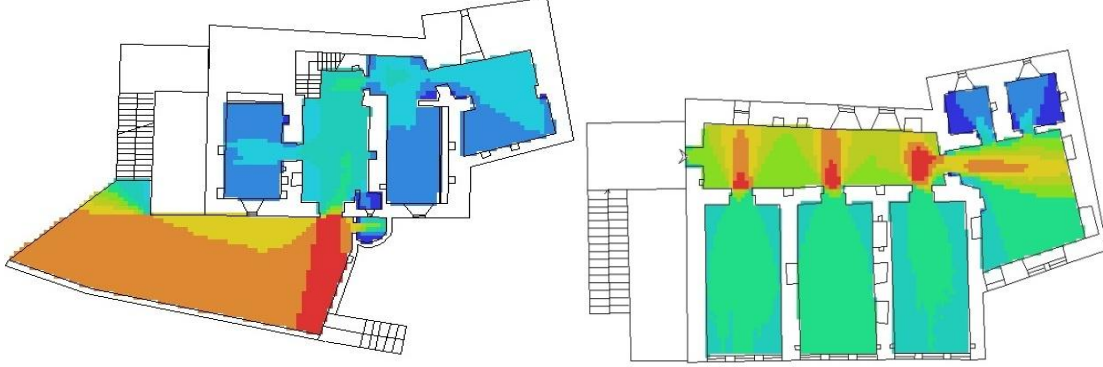
Konut 9

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları Şekil 4.85’de verilmiştir.

Şekil 4.85. Konut 9’a Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

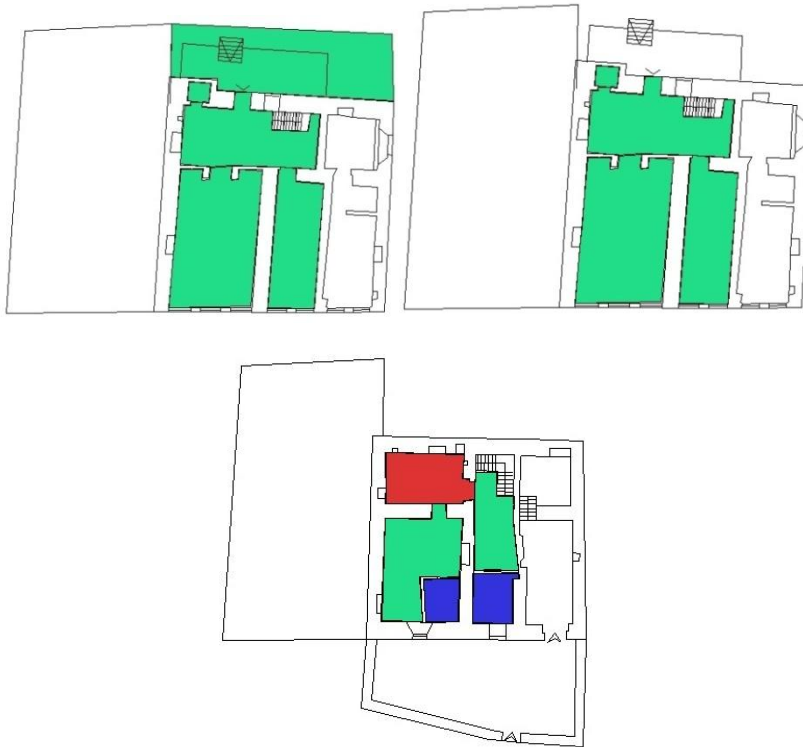
Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritaları Şekil 4.86’da verilmiştir.

Şekil 4.86. Konut 9’a Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları

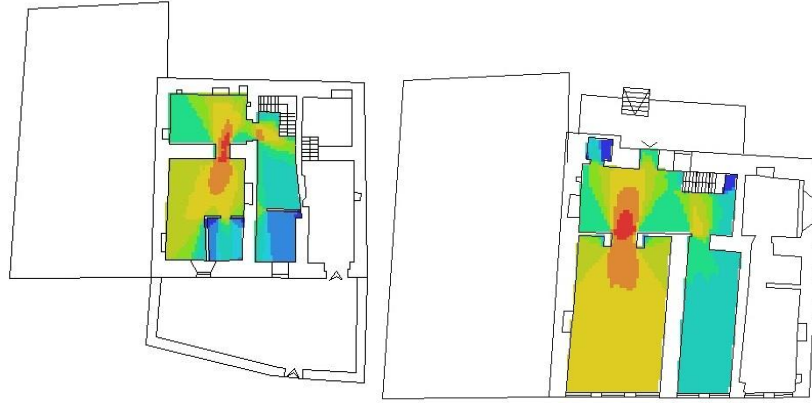
Konut 10

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları Şekil 4.87’de verilmiştir.

Şekil 4.87. Konut 10’a Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritaları Şekil 4.88’de verilmiştir.

Şekil 4.88. Konut 10’a Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları

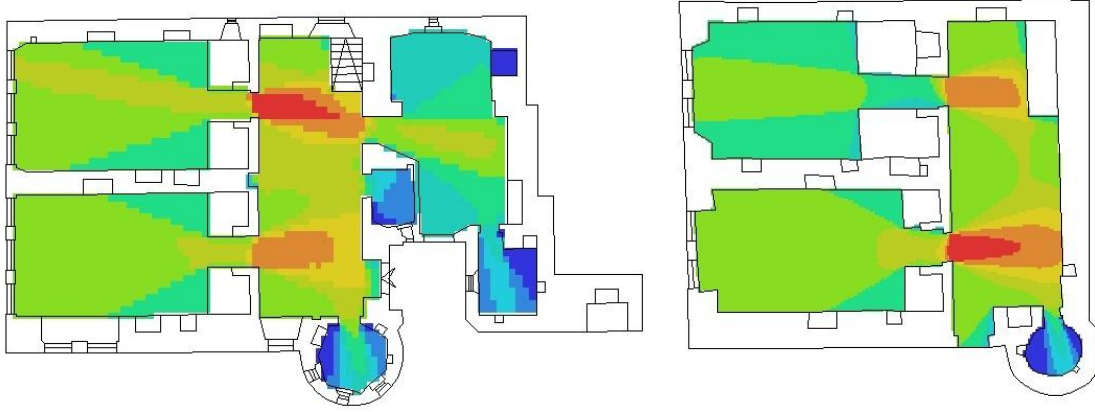
Konut 11

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları Şekil 4.89’da verilmiştir.

Şekil 4.89. Konut 11’e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

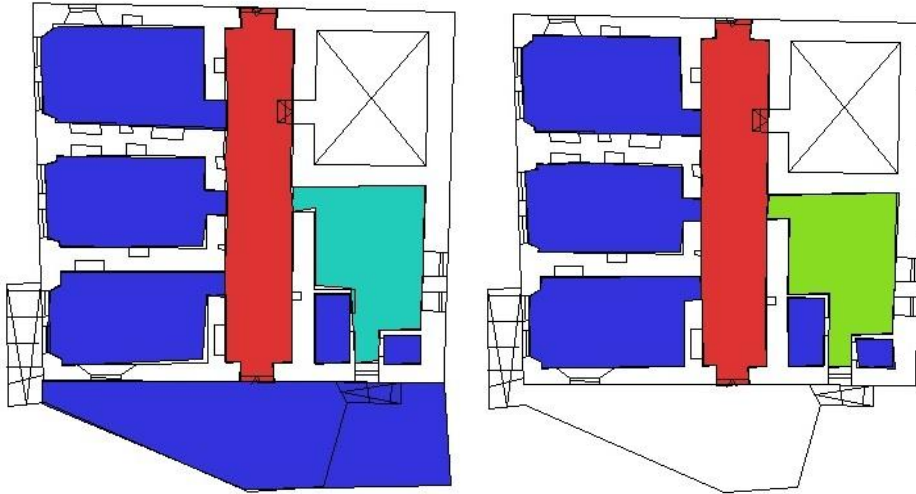
Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritaları Şekil 4.90'da verilmiştir.

Şekil 4.90. Konut 11'e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları

Konut 11

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları Şekil 4.91'de verilmiştir.

Şekil 4.91. Konut 12'ye Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

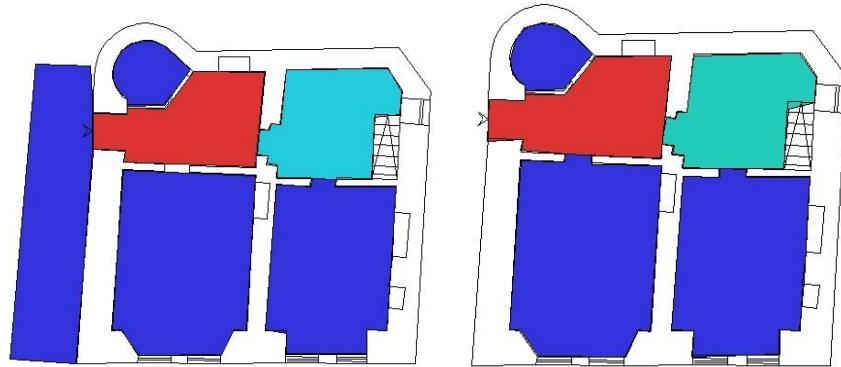
Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritası Şekil 4.92’de verilmiştir.

Şekil 4.92. Konut 12’ye Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritası

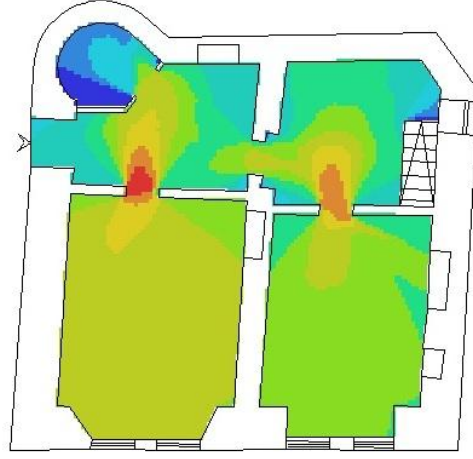
Konut 13

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları Şekil 4.93’de verilmiştir.

Şekil 4.93. Konut 13’e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

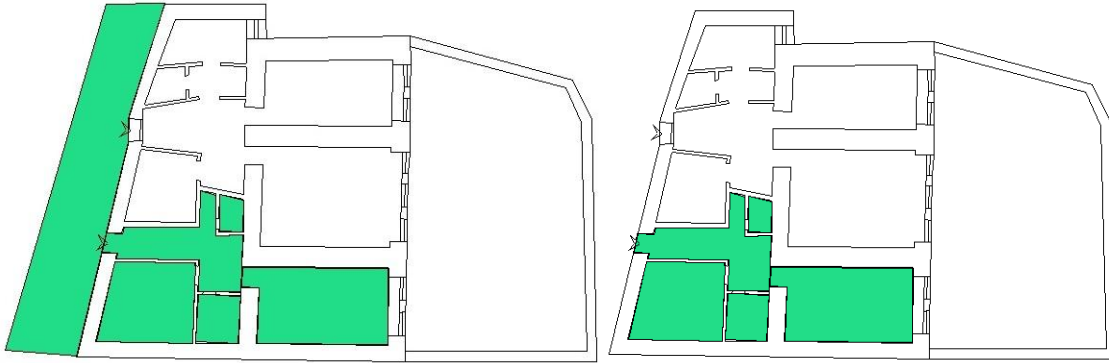
Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritası Şekil 4.94’de verilmiştir.

Şekil 4.94. Konut 13’e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritası

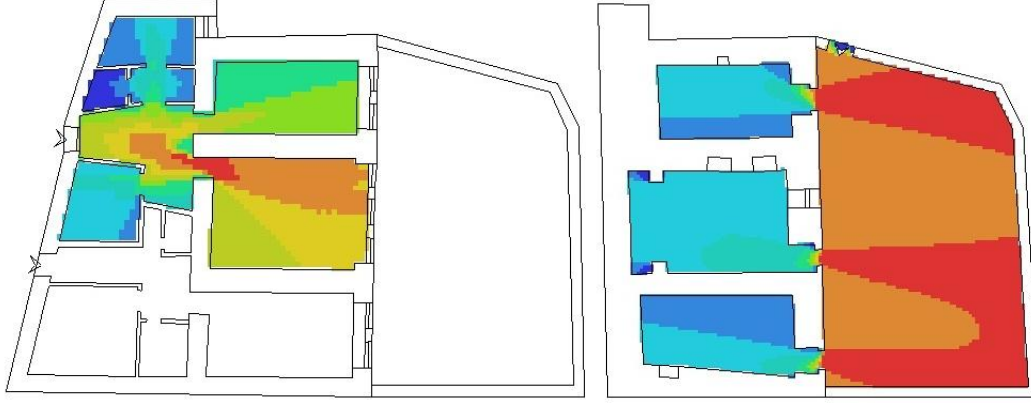
Konut 14a

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları Şekil 4.95’de verilmiştir.

Şekil 4.95. Konut 14a’ya Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

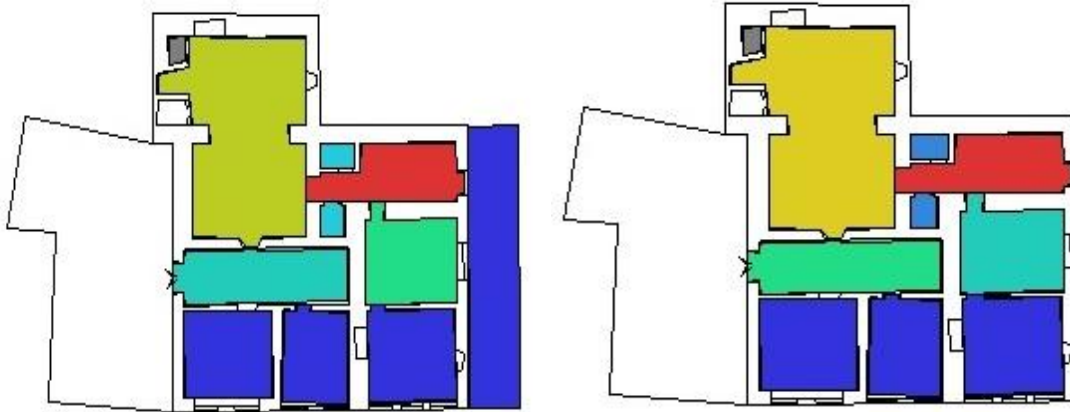
Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritaları Şekil 4.98’de verilmiştir.

Şekil 4.98 Konut 14b’ye Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları

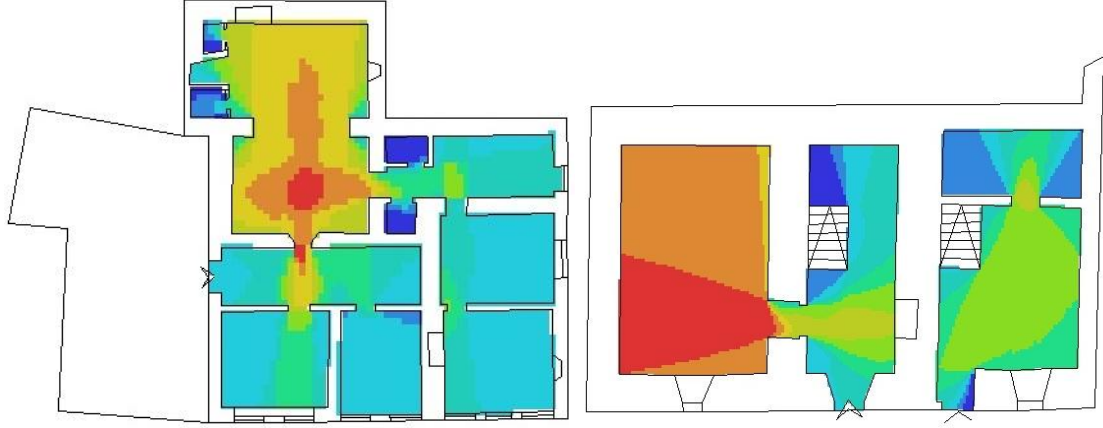
Konut 15

Konuta ait entegrasyon, ortalama derinlik ve gerçek rölatif asimetri değerlerinin analiz edildiği, dış mekân dâhil ve hariç elde edilen dışbükey mekân bütünleşme haritaları Şekil 4.99’da verilmiştir.

Şekil 4.99. Konut 15’e Ait Dış Mekân Dâhil ve Hariç Dışbükey Mekân Bütünleşme Haritaları

Konuta ait görsel alan bütünleşme, ortalama derinlik ve görsel kontrol edilebilirlik değerlerinin analiz edildiği görünür alan bütünleşme haritaları Şekil 4.100’de verilmiştir.

Şekil 4.100. Konut 15’e Ait Görünür Alan Bütünleşme Haritaları

4.9.7. Bitlis Geleneksel Konutlarının Görünür Alan Analizi Bulguları

Bu bölümde, Depthmap programıyla elde edilen sayısal ve grafiksel harita verileri, her bir konut için ayrı ayrı yorumlanmıştır.

Konut 1

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 9.56 ölçülmüştür. En görünür nokta 16.65 değeri ile sofa 1’in merkezidir. En ayrışık nokta ise 4.84 değeri ile oda 2 içerisinde bulunmaktadır. Konutun ortalama görsel derinliği 1.95, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.40 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.47’dir. Tüm değerlere bakıldığında konut içinde en entegre mekân 5.09 değeriyle haritada kırmızı ile gösterilen sofa 1 olmuştur. En ayrışık mekân ise 0.56 değerine sahip oda 2 olup, haritada koyu mavi olarak belirtilmiştir. Konutun ortalama derinlik değeri 1.90, kontrol edilebilirlik değeri 0.35 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.06’dır.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.21’dir. En entegre mekân 3.49 değeri ile sofa 1 bulunmuştur. En ayrışık mekân ise oda 2’dir.

Konut 2

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 11.64 bulunmuştur. En görünür nokta 21.79 değeri ile avludan bina girişine olan alandır. En ayrışık nokta ise 3.92 değeri ile banyo içerisinde bulunmaktadır. Konutun ortalama görsel derinliği 1.90, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.50 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.01'dir. Tüm değerlere bakıldığında konut içinde en entegre mekân 2.54 değeriyle haritada kırmızı ile gösterilen sofa 1 olmuştur. En ayrışık mekânlar ise 0.50 değerine sahip banyo ve sokak olup haritada koyu mavi olarak belirtilmişlerdir. Konutun ortalama derinlik değeri 2.09, kontrol edilebilirlik değeri 0.42 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.28'dir.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.20'dir. En entegre mekân 3.48 değeri ile sofa 1'dir. En ayrışık mekân 0.49 değeri ile banyodur.

Konut 3a

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 8.63 ölçülmüştür. En görünür nokta, 16.78 değeri ile sofa 2'de bulunmaktadır. En ayrışık noktalar ise 3.52 değeri ile oda köşeleridir. Konutun ortalama görsel derinliği 1.90, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.47 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.70'dir. Mekânlar düzenleyim içerisinde ayrışma eğilimdedir. Konutun ortalama derinlik değeri 1.60, kontrol edilebilirlik değeri 0.40 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.42'dir.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.50'dir. Mekânlar arası bağlantı sayısının az olması mekânların bütünleşme eğilimini azaltmıştır. Ortalama derinlik değeri 1.5, kontrol edilebilirlik değeri 0.4 ve gerçek rölatif asimetri değeri ise 2 olmuştur.

Konut 3b

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 31.65 bulunmuştur. En görünür nokta avlu merkezinde bulunan alandır. En ayrışık nokta, 2.78 değeri ile oda 2

içerisinde bulunmaktadır. Konutun ortalama görsel derinliği 1.84, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.57 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.20'dir. Konut içinde en entegre mekân 3.49 değeriyle haritada kırmızı ile gösterilen sofa 1 olmuştur. En ayrışık mekân ise 0.49 değerine sahip sokak mekânıdır. Konutun ortalama derinlik değeri 1.86, kontrol edilebilirlik değeri 0.40 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.24'dür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.34'dür. En entegre mekân 3.49 değeri ile sofa 1'dir. En ayrışık mekân 0.49 değeri ile wc'dir.

Konut 4

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 5.79 bulunmuştur. En görünür nokta 4.42 değeri ile sofa 1 içinde bulunur. En ayrışık nokta ise 2.51 değeri ile banyo içerisinde bulunmaktadır. Konutun ortalama görsel derinliği 2.53, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.40 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.39'dur. Tüm değerlere bakıldığında konut içinde en entegre mekân 4.42 değeriyle sofa 1'dir. En ayrışık mekân ise 0.69 değerine sahip sokaktır. Konutun ortalama derinlik değeri 2.21, kontrol edilebilirlik değeri 0.32 ve gerçek rölatif asimetri değeri 0.91'dir.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.56'dır. En entegre mekân 5.50 değeri ile sofa 1'dir. En ayrışık mekân 0.68 değeri ile oda 4'tür.

Konut 5

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 9.73 bulunmuştur. En görünür nokta 19.18 değeri ile oda ve sofanın oluşturduğu köşe noktasıdır. En ayrışık nokta ise 4.46 değeri ile oda köşeleridir. Konutun ortalama görsel derinliği 1.94, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.48 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.92'dir. Tüm değerlere bakıldığında konut içinde en

entegre mekân 2.11 değeriyle sofa, en ayrışık mekân 0.42 değerine sahip sokaktır. Konutun ortalama derinlik değeri 1.80, kontrol edilebilirlik değeri 0.48 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.51'dir.

Konut 6

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 7.67'dir. En görünür nokta 14.41 değeriyle avlu merkezinde bulunan alandır. En ayrışık nokta, 3.04 değeri ile ahır 2 içerisinde bulunmaktadır. Konutun ortalama görsel derinliği 2.31, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.44 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.04'dür. Konut içinde en entegre mekân 2.21 değeriyle avludur. En ayrışık mekân ise 0.55 değerine sahip ahır 2'dir. Konutun ortalama derinlik değeri 2.27, kontrol edilebilirlik değeri 0.35 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.15'dir.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.94'dür. En entegre mekân 1.72 değeri ile avlu ve sofa 1'dir. En ayrışık mekân 0.49 değeri ile ahır 2'dir.

Konut 7

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 9.03'dür. En görünür nokta 20.35 değeriyle bahçeden yapıya girilen alandır. En ayrışık nokta, 3.68 değeri ile banyo içerisinde bulunmaktadır. Konutun ortalama görsel derinliği 2.04, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.45 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.18'dir. Konut içinde en entegre mekân 3.44 değeriyle sofa 1'dir. En ayrışık mekân ise 0.56 değerine sahip banyodur. Konutun ortalama derinlik değeri 2.10, kontrol edilebilirlik değeri 0.37 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.12'dir.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.47'dir. En entegre mekân 5.09 değeri ile sofa 1'dir. En ayrışık mekân 0.56 değeri ile banyo olmuştur.

Konut 8

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 8.89'dur. En görünür nokta 17.08 değeriyle yapı girişinde bulunur. En ayrışık nokta, 3.94 değeri ile oda 1 içerisinde bulunmaktadır. Konutun ortalama görsel derinliği 1.95, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.51 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.70'dir. Konutun ortalama derinlik değeri 1.60, kontrol edilebilirlik değeri 0.40 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.42'dir.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.50'dir. Ortalama derinlik değeri 1.5, kontrol edilebilirlik değeri 0.5 ve gerçek rölatif asimetri değeri ise 2 olmuştur.

Konut 9

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 6.61'dir. En görünür nokta 12.72 değeriyle avludan konutun girişine kadar olan alandır. En ayrışık nokta, 3.11 değeri ile konut içinde bulunan wc içerisindeydir. Konutun ortalama görsel derinliği 2.32, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.54 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.98'dir. Konut içinde en entegre mekân 2.21 değeriyle sofa 1'dir. En ayrışık mekân ise 0.63 değeriyle avludaki wc'dir. Konutun ortalama derinlik değeri 2.33, kontrol edilebilirlik değeri 0.37 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.20'dir.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.99'dur. En entegre mekân 2.29 değeri ile sofa 1'dir. En ayrışık mekân 0.53 değerine sahiptir.

Konut 10

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 10.45'dir. En görünür nokta 22.73 değeriyle sofa 1 ile oda 2 arasındaki alandır. En ayrışık nokta, 4.64 değeri ile wc içerisindeydir. Konutun ortalama görsel derinliği 1.82, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.53 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.70'dir. Konutun ortalama derinlik değeri 1.60, kontrol edilebilirlik değeri 0.40 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.42'dir.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.50'dir. Ortalama derinlik değeri 1.5, kontrol edilebilirlik değeri 0.5 ve gerçek rölatif asimetri değeri ise 2 olmuştur.

Konut 11

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 8.07'dir. En görünür nokta 15.66 değeriyle sofanın merkezinde yer alır. En ayrışık nokta, 3.13 değeri ile hamam 2 içinde bulunur. Konutun ortalama görsel derinliği 2.19, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.40 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.72'dir. Konut içinde en entegre mekân 6.89 değeriyle sofa 1'dir. En ayrışık mekân ise 0.62 değeriyle hamam 2'dir. Konutun ortalama derinlik değeri 1.92, kontrol edilebilirlik değeri 0.30 ve gerçek rölatif asimetri değeri 0.94'dür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.47'dir. En entegre mekân 5.09 değeri ile sofa 1'dir. En ayrışık mekân 0.56 değerine sahip hamam 2'dir.

Konut 12

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 8.48'dir. En görünür nokta 16.10 değeriyle sofanın merkezinde yer alır. En ayrışık nokta, 3.60 değeri ile wc içinde bulunur. Konutun ortalama görsel derinliği 2.19, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.35 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.24'dür. Konut içinde en entegre mekân 3.44 değeriyle sofadır. En ayrışık mekân ise 0.68 değeriyle wc'dir. Konutun ortalama derinlik değeri 2.03, kontrol edilebilirlik değeri 0.32 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.05'dir.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.10'dur. En entegre mekân 2.54 değeri ile sofa, en ayrışık mekân ise 0.63 değerine sahip wc'dir.

Konut 13

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 9.71'dir. En görünür nokta 18.53 değeriyle sofa ile oda 2 arasında yer alır. En ayrışık nokta, 5.66 değeri ile wc içinde bulunur. Konutun ortalama görsel derinliği 1.92, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.44'dür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.20'dir. Konut içinde en entegre mekân 3.49 değeriyle sofadır. En ayrışık mekân ise 0.49 değeriyle oda 3'tür. Konutun ortalama derinlik değeri 1.86, kontrol edilebilirlik değeri 0.40 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.24'dür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.92'dir. En entegre mekân 2.11 değeri ile sofa, en ayrışık mekân ise 0.42 değerine sahip oda 3 olmuştur.

Konut 14a

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 11.38'dir. En görünür nokta 21.86 değeriyle sofa 1'de yer alır. En ayrışık nokta, 4.17 değeri ile oda 1 içinde bulunur. Konutun ortalama görsel derinliği 1.72, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.38 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.87'dir. Konutun ortalama derinlik değeri 1.66, kontrol edilebilirlik değeri 0.33 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.14'dür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.70'dir.

Konut 14b

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 9.16'dır. En görünür nokta 14.67 değeriyle sofa 2 ve oda 3 arasındadır. En ayrışık nokta, 4.39 değeri ile wc içinde bulunur. Konutun ortalama görsel derinliği 1.97, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.36'dır.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.24'dür. Konut içinde en entegre mekân 3.44 değeriyle

sofa 2'dir. En ayırışık mekân ise 0.68 değeriyle wc 2'dir. Konutun ortalama derinlik değeri 2.03, kontrol edilebilirlik değeri 0.32 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.05 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 1.10'dur. En entegre mekân 2.54 değeri ile sofa 2, en ayırışık mekân ise 0.63 değerine sahip wc olmuştur.

Konut 15

Konuta ait ortalama görünür alan bütünleşme değeri 6.43'dür. En görünür nokta 11.38 değeriyle mutfak içindedir. En ayırışık nokta, 3.54 değeri ile wc 2 içinde bulunur. Konutun ortalama görsel derinliği 2.49, görsel kontrol edilebilirlik değeri ise 0.35'dir.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân dâhil edilerek elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.94'dür. Konut içinde en entegre mekân 1.74 değeriyle sofa 2'dir. En ayırışık mekânın değeri ise 0.68 'dir. Konutun ortalama derinlik değeri 2.69, kontrol edilebilirlik değeri 0.35 ve gerçek rölatif asimetri değeri 1.19 olarak ölçülmüştür.

Konutun, dışbükey mekân analizi ile dış mekân hariç tutularak elde edilen ortalama bütünleşme değeri 0.96'dır. En entegre mekânlar 1.89 değeri ile mutfak ve sofa 2 olarak bulunmuştur.

4.9.8. Bitlis Geleneksel Konutlarının Mekânsal Dizim ve Görünür Alan

Analiz Bulgularının Karşılaştırılması

Bu bölümde, Agraph ve Depthmap programlarıyla elde edilen sayısal ve grafiksel harita verileri, her bir konut için karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Konut 1

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç harekete dayalı erişimi temel alan mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.70'de verilmiştir.

Çizelge 4.70. Konut 1'e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)
KONUT 1	4.34	3.46	1.47	1.21

Mekânsal dizim entegrasyon değerlerine bakıldığında en entegre mekân sofa, en ayrışan mekân ise oda 2'dir. Dış mekân hariç tutulduğunda elde edilen entegrasyon değeri dış mekân dâhil edildiğinde elde edilen değerden daha düşüktür.

Konutun görsel analizleri sonucu en entegre mekân sofa en ayrışan mekân ise oda 2 olarak bulunmuştur. Dışlı görsel entegrasyon değeri dışsız görsel entegrasyon değerinden daha büyük bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre konutun görsel ve fiziksel erişim durumları birbirine paraleldir. Konut dışa dönük bir yapı sergilemektedir.

Konut 2

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.71'de verilmiştir.

Çizelge 4.71. Konut 2'ye Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİSLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİSSİZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİSLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİSSİZ)
KONUT 2	3.70	3.73	1.01	1.20

Mekânsal dizim entegrasyon değerlerine göre en entegre mekânlar sofalardır. Konutun en ayrışık mekânı ise banyo olarak bulunmuştur. Dış mekân dâhil edildiğinde konutun entegrasyon değeri düşmektedir.

Görünür alan analizi sonuçlarına göre en entegre mekân sofa 1 en ayrışık mekânlar ise dış mekân ve banyodur. Dış mekân konutun entegrasyon değerini az da olsa olumsuz etkilemiştir.

Sonuçlar karşılaştırıldığında konutun fiziksel ve görsel erişilebilirlik durumunun benzer olduğu söylenebilir. Konut içe dönük bir yapı sergilemektedir.

Konut 3a

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.72'de verilmiştir.

Çizelge 4.72. Konut 3a'ya Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)
KONUT 3a	3.61	3.28	0.70	0.50

Mekânsal dizim analiz sonuçlarına bakıldığında en entegre mekân, konut içi mekânlar arası bağlantıları sağlayan sofalar, en ayrışık mekân ise tandır evi olarak bulunmuştur.

Görünür alan analizi sonuçları mekânsal dizim analizi sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Görsel anlamda en entegre mekânlar sofalar, en ayrışık mekânlar ise yaşam odaları içerisinde bulunan köşe mekânlar olarak bulunmuştur.

Her iki analiz sonucunda da dış mekân dâhil edildiğinde ortalama entegrasyon değerinin artması konutun dışa dönük bir yapı sergilediğini göstermektedir.

Konut 3b

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.73'de verilmiştir.

Çizelge 4.73. Konut 3b'ye Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)
KONUT 3b	3.90	4.00	1.20	1.34

Fiziksel harekete dayalı mekânsal dizim analizi sonucu en entegre mekânlar sofalar, en ayrışık mekân ise oda 7 olmuştur.

Görünür alan analizi sonuçlarına göre en entegre mekân sofa 1 en ayrışık mekân ise dış mekân olarak bulunmuştur.

Her iki analiz sonucu da dış mekânın, konutun entegrasyon değerini azalttığını ortaya çıkırmıştır. Konut içe dönük bir yapıdadır.

Konut 4

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.74’de verilmiştir.

Çizelge 4.74. Konut 4’e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)
KONUT 4	5.11	5.18	1.39	1.56

Mekânsal dizim analizi sonuçlarına göre en entegre mekân sofa 1, en ayrışik mekân ise oda 7 olarak bulunmuştur. Dış mekân dâhil edildiğinde konutun entegrasyon değeri az da olsa azalmıştır.

Görsel bağlamda en entegre mekân sofa 1, en ayrışik mekân ise dış mekân olarak analiz edilmiştir. Dış mekân dâhil edildiğinde entegrasyon değeri mekânsal dizim analizi sonucunda olduğu gibi azalmıştır. Bu durum konutun içe dönük bir yapıda olduğunu ortaya koymaktadır.

Konut 5

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.75’de verilmiştir.

Çizelge 4.75. Konut 5’e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)
KONUT 5	2.64	1.12	0.92	0.50

Elde edilen mekânsal dizim analiz verilerine göre en entegre mekân sofa, en ayrışik mekân ise yaşam odası olarak bulunmuştur. Dış mekân dâhil edildiğinde konutun ortalama entegrasyon değeri oldukça artmıştır.

Görünür alan sonuçlarını incelemek amacıyla hazırlanan dışbükey mekân ve görünür alan haritalarına göre en entegre mekân sofa, en ayrışik mekânlar ise oda içlerinde bulunan köşe mekânlarıdır.

Her iki analiz sonucuna göre dış mekân dâhil edildiğinde konutun entegrasyon değeri artmıştır. Bu durum konutun dışa dönük bir yapısının olduğunu ortaya koymaktadır.

Konut 6

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.76’da verilmiştir.

Çizelge 4.76. Konut 6’ya Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)
KONUT 6	3.89	3.93	1.04	0.94

Mekânsal dizim analizi sonucuna göre en entegre mekânlar sofalar, en ayrışık mekânlar ise mutfak, oda, wc ve banyo olmuştur. Konuta dış mekân dâhil edildiğinde ortalama entegrasyon değerinin azaldığı görülmüştür.

Görünür alan analizi sonuçlarına bakıldığında en entegre mekân avlu en ayrışık mekân ise ahır 2 olarak bulunmuştur. Görsel bağlamda dış mekân dâhil edildiğinde konutun ortalama entegrasyon değeri mekânsal dizim analizinin aksine artmıştır. Konut fiziksel olarak içe dönük, fakat görsel olarak dışa dönük bir yapı sergilemektedir. Bu durumun sebebi, avlunun konuta görsel anlamda hâkim bir şekilde tasarlanmış olması ve konutun dışa açılan elemanlarının (görünürlüğü arttıran kapı ve pencerelerin) fazla sayıda olmasıdır.

Konut 7

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.77’de verilmiştir.

Çizelge 4.77. Konut 7’ye Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)
KONUT 7	4.02	4.11	1.18	1.47

Mekânsal dizim analizi sonucu elde edilen verilere göre en entegre mekânlar sofalar, en ayrışık mekân ise banyodur. Konutun ortalama entegrasyon değeri dış mekân dâhil edildiğinde azalmıştır.

Görünür alan analizi sonucu elde edilen veriler mekânsal dizim analizi verileri ile paralellik sergilemektedir. En entegre mekân sofa 1, en ayrışık mekân ise banyo olarak bulunmuştur.

Her iki analiz sonucunda da dış mekânın konutun entegrasyonunu azalttığı gözlemlenmiştir. Konut içe dönük bir yapı sergilemektedir.

Konut 8

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.78’de verilmiştir.

Çizelge 4.78. Konut 8’e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)
KONUT 8	2.43	2.32	0.70	0.50

Mekânsal dizim analizi sonuçlarına göre en entegre mekân oda 2, en ayrışık mekân ise banyo olarak bulunmuştur. Dış mekân konutun entegrasyon değerini arttırmıştır.

Görünür alan analizi sonuçları mekânsal dizim analizi sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Dış mekân dâhil edildiğinde konutun ortalama entegrasyon değeri artmıştır. Dolayısıyla konut dışa dönük bir yapı sergilemektedir.

Konut 9

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.79’de verilmiştir.

Çizelge 4.79. Konut 9'a Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİSLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DISSIZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİSLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DISSIZ)
KONUT 9	4.16	4.05	0.98	0.99

Mekânsal dizim analizi ile elde edilen verilere göre en entegre mekân sofa 1, en ayrışık mekânlar ise hamam ve tandır evi mekânları olmuştur. Dış mekân dâhil edildiğinde konutun ortalama entegrasyon değeri azalmıştır.

Görünür alan analizi sonuçlarına göre en entegre mekân sofa 1, en ayrışık mekân ise avlu içerisinde bulunan wc olarak bulunmuştur. Dış mekân dâhil edildiğinde konutun ortalama entegrasyon değeri mekânsal dizim analizinin aksine çok az değer kaybetmiştir.

Konut mekânsal dizim bağlamında dışa dönük, görsel bağlamda ise içe dönük bir yapı sergilemektedir.

Konut 10

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.80'de verilmiştir.

Çizelge 4.80. Konut 10'a Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİSLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DISSIZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİSLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DISSIZ)
KONUT 10	2.98	2.91	0.70	0.50

Mekânsal dizim analizi sonuçlarına bakıldığında en entegre mekânlar sofalar, en ayrışık mekân ise banyo olarak bulunmuştur. Dış mekân konutun ortalama entegrasyon değerini arttırmıştır.

Görünür alan analizi sonuçları mekânsal dizim analizi sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Her iki analiz sonucunda da ortalama entegrasyon değeri dış mekân ile birlikte artmıştır. Bu durum, konutun dışa dönük bir yapıda olduğunu göstermektedir.

Konut 11

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.81’de verilmiştir.

Çizelge 4.81. Konut 11’e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞSİZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞSİZ)
KONUT 11	4.64	4.70	1.72	1.47

Mekânsal dizim analizi sonucunda elde edilen verilere göre en entegre mekânlar sofalar, en ayrışık mekân ise hamam 2 olarak bulunmuştur. Dış mekân dâhil edildiğinde konutun ortalama entegrasyon değeri düşmüştür.

Görünür alan analizi sonuçlarına göre en entegre mekân sofa 1, en ayrışık mekân ise hamam 2 olarak bulunmuştur. Dış mekân dâhil edildiğinde konutun görsel ortalama entegrasyon değeri düşmüştür.

Analiz sonuçlarına göre konut mekânsal dizim bağlamında içe dönük, görünür alan bağlamında dışa dönük bir yapı sergilemektedir.

Konut 12

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.82’de verilmiştir.

Çizelge 4.82. Konut 12’ye Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞSİZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞSİZ)
KONUT 12	3.80	3.23	1.24	1.10

Mekânsal dizim analizi sonuçlarına bakıldığında en entegre mekânlar sofa ve mutfak, en ayrışık mekânlar ise wc ve banyo olarak bulunmuştur. Dış mekân konutun ortalama entegrasyon değerini arttırmıştır.

Görünür alan analizi sonuçlarına göre en entegre mekân sofa en ayrışık mekân ise wc’dir. Dış mekân, konutun ortalama entegrasyon değerini arttırmıştır.

Analiz sonuçları, konutun dışa dönük bir yapı sergilediğini ortaya koymuştur.

Konut 13

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.83’de verilmiştir.

Çizelge 4.83. Konut 13’e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)
KONUT 13	3.46	2.54	1.20	0.92

Mekânsal dizim analizi sonuçlarına göre en entegre mekân sofa, en ayrışık mekân ise oda 3 olarak bulunmuştur. Dış mekân, konutun ortalama entegrasyon değerini arttırmıştır.

Görünür alan analizi sonuçları, mekânsal dizim analizi sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Görsel bağlamda en entegre mekân sofa, en ayrışık mekân ise oda 3 olarak bulunmuştur.

Her iki analiz sonucu elde edilen verilere göre konut dışa dönük bir yapı sergilemektedir.

Konut 14a

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.84’de verilmiştir.

Çizelge 4.84. Konut 14a’ya Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DIŞSIZ)
KONUT 14a	2.08	1.60	0.87	0.70

Mekânsal dizim analizi sonucu elde edilen verilere göre en entegre mekân sofa, en ayrışık mekân ise oda mekânları olarak bulunmuştur. Dış mekân dâhil edildiğinde konutu ortalama entegrasyon değeri artmıştır.

Görünür alan analiz sonuçları mekânsal dizim analizi sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Analiz sonuçlarına göre konut, dışa dönük bir yapı sergilemektedir.

Konut 14b

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.85’de verilmiştir.

Çizelge 4.85. Konut 14b’ye Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞSİZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞSİZ)
KONUT 14b	3.80	3.23	1.24	1.10

Mekânsal dizim analizi sonuçlarına göre en entegre mekânlar sofa ve hol, en ayrıışık mekânlar ise wc ve banyo olarak bulunmuştur. Dış mekân, konutun ortalama entegrasyon değerini arttırmıştır.

Görünür alan analizi sonuçları elde edilen verilere göre en entegre mekân sofa, en ayrıışık mekân ise wc olarak bulunmuştur. Görsel bağlamda dış mekân, konutun ortalama entegrasyon değerini arttırmıştır.

Analiz sonuçlarına göre konut, dışa dönük bir yapı sergilemektedir.

Konut 15

Konuta ait dış mekân dâhil ve hariç mekânsal dizim analizi ile görünür alan analizi sonuçları Çizelge 4.86’da verilmiştir.

Çizelge 4.86. Konut 15’e Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞSİZ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞLİ)	ORTALAMA ENTEGRASYON (DİŞSİZ)
KONUT 15	3.59	3.28	0.94	0.96

Mekânsal dizim analizi sonuçlarına göre en entegre mekânlar mutfak ve sofa 2, en ayrıışık mekân ise oda 4 olarak bulunmuştur. Dış mekân, mekânsal dizim bağlamında konutun ortalama entegrasyon değerini arttırmıştır.

Görünür alan analizi sonucu elde edilen veriler, mekânsal dizim analizi verileri ile benzerlik göstermektedir. Ancak dış mekân, görsel bağlamda konutun entegrasyon değerini azalttığından, konut mekânsal dizim bağlamında dışa dönük, görsel bağlamda ise içe dönük bir yapı sergilemektedir.

5. SONUÇLAR

Bitlis geleneksel konutlarının mekânsal düzenleyimini ve bu düzenleyimin altında yatan sosyal ve kültürel bilgileri ortaya koymak amacıyla, tez kapsamında incelenen konutlar, erişim ve görsel bütünleşme grafikleri hazırlanarak hem geçirgenlik hem de görünürlük ilişkileri üzerinden incelenmiştir. Elde edilen analiz verileri ile konutların, mekânsal ve görünür alan yapılarının benzer ve farklı yönleri ortaya konulmuştur.

Çalışmada konutların sofa merkezli entegre olduğu kesin bir şekilde ortaya çıkmıştır. Konutların tamamında sofa, konut içinde tüm birimlerin birbirlerine bağlanmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda iç mekânı bahçe veya avluya bağlayan geçiş mekânı görevini üstlenmiştir. Birkaç örnekte avlun konutu dış mekâna bağlayan bir sirkülasyon mekânı görevini üstlenmiştir.

Ele alınan konutlar genel anlamda, mekânlarının bir araya geliş biçimi açısından ayrışma eğilimi göstermektedir. Konutların 10 tanesi dışa dönük bir yapıdayken, 7 tanesi içe dönük bir yapı sergilemektedir.

Mekânsal analizde baskın eğilim olarak, konutların bütünleşme ortalamalarının ayrışık tarafında alt kat odaları, üst kata sahip olan evlerde üst kat odaları, tuvalet, depo ve ahır gibi mekânlar yer alırken, bütünleşik tarafında sofa yer almaktadır.

Analiz sonuçlarında elde edilen veriler sofa, avlu ve bahçe gibi merkezi mekânların görsel açıdan daha bütünleşik mekânlar olduğunu ortaya koymuştur. Bu mekânları, yaşam odaları gibi evin genel kullanımına izin veren mekânlar izlerken, tuvalet, depo, üst kat odaları bazı konutlarda tandır evi, hamam, ahır gibi mekânlar ise görsel açıdan daha ayrışık mekânlardır. Alt kat odalarının büyük çoğu, erişilebilirlik açısından daha ayrışık bir yapı sergilerken, görsel bütünleşme açısından daha bütünleşik bir yapı sergilemektedir. Bu odalarda kapı ve pencerelerle görsel açıdan engellemeler yapılarak mahremiyet sağlanmaktadır.

Her iki analizde de en bütünleşik mekân, mekânlar arası, katlara, sokağa veya bahçeye geçiş alanı olarak kullanılan, sirkülasyonun en yoğun olduğu sofadır. Diğer bütünleşik mekânlar oturma veya yatma olarak kullanılan yaşam odalarıdır. Ayrışma eğilimi ise farklı işlevlerde kullanılan mekânlarda karşımıza çıkmaktadır. Mekân

analizinde ayrıışık olan mekânlar görsel bütünleşmede daha ayrıışık bir yapı sergilemektedir. En fazla ayrıışma eğilimi gösteren mekânlar, konut genelinde girişe yakın konumdaki odalar, mutfak, wc veya banyo ile wc işlevinin birlikte kullanıldığı mekânlardır.

Sıralamada, büyük avluya sahip olan, avlu ve diğer iç mekânlara bakan pencereleri ve iç mekânda alternatifli geçişleri olan konutların görsel açıdan daha bütünleşik olduğu, sofalı ve içerisinde birden fazla aile barındıran konutların ise daha ayrıışık olduğu görölmüştür.

Bitlis geleneksel konut mekânlarının mekânsal dizim ve görünür alan analizleri karşılaştırıldığında mekânların işlev ve rolleri birbirleri ile büyük ölçüde örtüşmüştür. Bu durum, konutların iç mekânlarının erişebilirlik ve görünürlük yapılarının beraber işlediğine işaret etmektedir.

Geleneksel konut mekânları, kullanıcılarının kültürel ve sosyal izlerini taşır. Mekânsal düzenleyim işte bu sosyal ve kültürel izlerin oluşturduğu bir bütündür. Mekânsal analize kavramsal yaklaşmak yerine, bilimsel olarak daha objektif sonuçlar sunan mekânsal dizim ve görünür alan yöntemleri, geleneksel konut mekânı düzenleyimlerinin altında yatan sosyal ve kültürel yapıları ortaya koymaktadırlar. Mekânsal dizim ve görünür alan yöntemleri, sadece mevcut yapıları analiz ederek yorumlamak yerine, tasarım aşamasında görsel ve mekânsal bağlamda daha işlevsel mekânların üretilmesi açısından önem arz etmektedir.

6. KAYNAKLAR

- Arınç, K., 1997. Bitlis'te Nüfus Hareketleri. Türk Araştırmaları Dergisi, Cilt:33, Sayı:12, 49-78.
- Atak, Ö., 2009. Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Bağlamında Geleneksel Kayseri Evleri, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Baş, G., 2010. Gelenek ve Gelecek Arasında Sıkışan Bir Tarihi Kent: Bitlis. History Studies, volume 2/2.
- Belli, O., Urartular Çağında Van Bölgesi Yol Şebekesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, 1977, 124-127.
- Benedikt, M. L., 1979. "To Take Hold Of Space: Isovists and Isovist Fields", Environment and Planning B: Planning and Design, 6, 47-65.
- Güney, G.Y., 2007. Analyzing Visibility Structures in Turkish Domestic Spaces, Proceedings 6th International Space Syntax Symposium, 1-12, İstanbul.
- Hanson, J., 1994. Deconstructing Architects' Houses, Environment and Planning B: Planning and Design, 21, 675-704.
- Hanson, J., 1998. Decoding Homes and Houses, Cambridge University Press.
- Hanson, J., 2001. Morphology and Design, Reconciling Intellect, Intuition, and Ethics in the Reflective Practice of Architecture, Proceeding of the Third Space Syntax Symposium, Georgia Institute of Technology, 6-18, Atlanta.
- Hasol, D., 1998. Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, Geliştirilmiş 7.Baskı, YEM Yayın, İstanbul.
- Hillier, B. and Leaman, A., 1974. How is design possible?, Journal of Architectural and Planning Research, 3, 4-11.
- Hillier, B. and Hanson, J., 1984. The Social Logic of Space, Cambridge University Press.
- Hillier, B., 1996. Space is the Machine; A Configurational Theory of Architecture, Cambridge University Press.

Kırşan, Ç. ve Çağdaş, G., 2004. Etnik Kimlik ve Evsel Mekân, Konut Değerlendirme Sempozyumu, İ.T.Ü., Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, İstanbul, 19-38.

Korkmaz, P.D., Aksoy, M., Kahvecioglu, N.P., 2004. Spatial Transformation in the City of Mardin, Proceedings of XXXII IAHS Congress, September 21-25, Trento, Italy.

Korkmaz S., 2011, Buca Konutlarının Mekan Dizimi ve Görünür Alan Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

Manum, B., 2006. Software for Drawing and Calculating Space Syntax Graphs, The Oslo School of Architecture and Design.

Oğuz, G.P., 2012. Mekansal ve Sosyal Yapısıyla Bitlis Geleneksel Sivil Mimarisi. Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı Yayını.

Öztürk, Ş. ve Sayan Y., 2001. Bitlis Evleri. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Özyılmaz, H., 2007. Diyarbakır Geleneksel Konut Mimarisinde Morfolojik Analiz: Geleneksel Konutların Güncel Kullanımda Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Serdar, M.T., Bitlis, Bitlis Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, No:15, Bitlis:2000.

Sönmez, M.R., 1996. Bitlis (Merkez) İmar Planı Araştırması. İller Bankası İmar Planlama Daire Başkanlığı. Ankara.

Sönmez, M.R., 2007. Bitlis (Merkez) Revizyon+İlave Uygulama İmar Planı İzah Raporu. Ankara.

Tahar, B., Frank, B., 2003. The Visibility Graph: An Approach for the Analysis of Traditional Domestic M'zabite Spaces, Proceedings Fourth International Space Syntax Symposium, London.

Turner, A., 2001, Depthmap: A Program to Perform Visibility Graph Analysis', J. Hanson (Ed.), Proceedings, 4th International Space Syntax Symposium, London.

Turner, A., 2003. Depthmap: A Program to Perform Visibility Graph Analysis. J.Hanson (Ed.), Proceedings, 4th International Space Syntax Symposium, London.

Turner, A., 2004, “Depthmap 4: A Researcher’s Handbook”, unpublished handbook for the software, June, UCL, London.

Watts, D. J. and Strogatz, S.H., 1998. Collective Dynamics of ‘small-world’ networks, Nature, 393, 440-442.

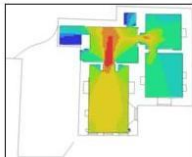
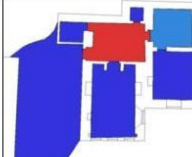
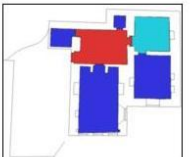
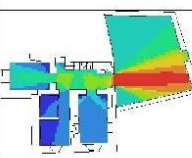
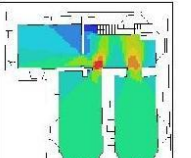
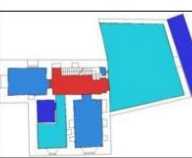
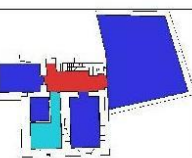
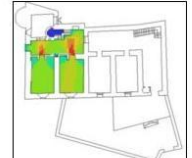
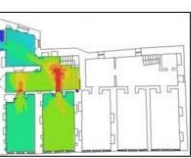
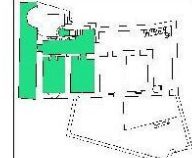
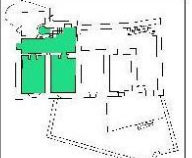
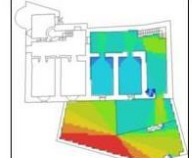
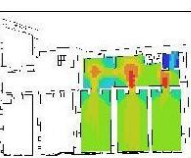
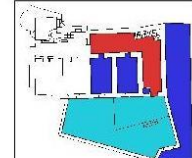
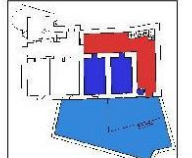
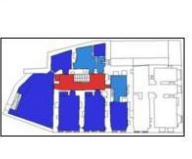
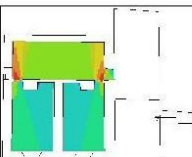
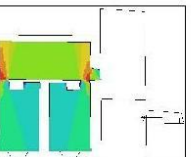
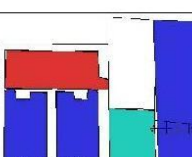
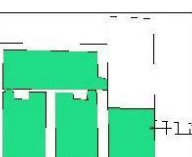
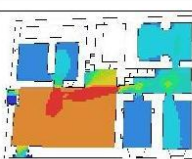
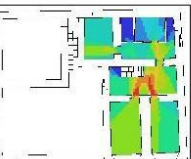
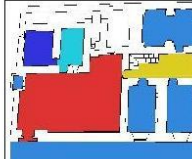
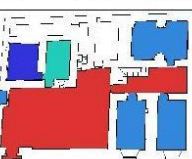
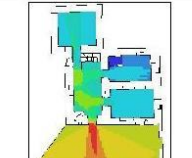
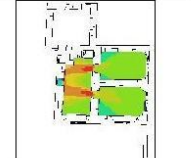
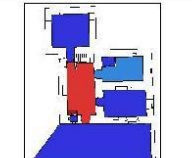
Wiener, J. M. and Franz, G., 2004, Isovist As a Means to Predict Spatial Experience and Behavior, Lectures Notes in Computer Science, Springer Berlin / Heidelberg, 42-57.

Url-1 <[http:// www.spacesyntax.org/](http://www.spacesyntax.org/) >

KONUTLAR	DIŞ MEKAN DAHİL		DIŞ MEKAN HARİÇ	
KONUT 1				
KONUT 2				
KONUT 3a				
KONUT 3b				
KONUT 4				
KONUT 5				
KONUT 6				
KONUT 7				

KONUTLAR	DIŞ MEKAN DAHİL	DIŞ MEKAN HARIÇ
KONUT 8		

EK-3: Depthmap Programı ile Hazırlanan Konut 1-7 Görünürlük Haritaları

KONUTLAR	GÖRÜNÜR ALAN		DIŞBÜKEY MEKAN	
	alt kat	üst kat	dışlı	dışsız
KONUT 1				
KONUT 2				
KONUT 3a				
KONUT 3b				
KONUT 4				
KONUT 5				
KONUT 6				
KONUT 7				

EK-4: Depthmap Programı ile Hazırlanan Konut 8-15 Görünürlük Haritaları

KONUTLAR	GÖRÜNÜR ALAN		DIŞBÜKEY MEKAN	
	alt kat	üst kat	dışlı	dışsız
KONUT 8				
KONUT 9				
KONUT 10				
KONUT 11				
KONUT 12				
KONUT 13				
KONUT 14a				
KONUT 14b				
KONUT 15				

EK-5: Konutlara Ait Dışlı ve Dışsız Mekânsal Dizim ve Görünür Alan Ortalama Entegrasyon Değerleri

	MEKANSAL DİZİM ANALİZİ		GÖRÜNÜR ALAN ANALİZİ	
	ORT. ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORT. ENTEGRASYON (DIŞSIZ)	ORT. ENTEGRASYON (DIŞLI)	ORT. ENTEGRASYON (DIŞSIZ)
KONUT 1	4.34	3.46	1.47	1.21
KONUT 2	3.70	3.73	1.01	1.20
KONUT 3A	3.61	3.28	0.70	0.50
KONUT 3B	3.90	4.00	1.20	1.34
KONUT 4	5.11	5.18	1.39	1.56
KONUT 5	2.64	1.12	0.92	0.50
KONUT 6	3.89	3.93	1.04	0.94
KONUT 7	4.02	4.11	1.18	1.47
KONUT 8	2.43	2.32	0.70	0.50
KONUT 9	4.16	4.05	0.98	0.99
KONUT 10	2.98	2.91	0.70	0.50
KONUT 11	4.64	4.70	1.72	1.47
KONUT 12	3.80	3.23	1.24	1.10
KONUT 13	3.46	2.64	1.20	0.92
KONUT 14A	2.08	1.60	0.87	0.70
KONUT 14B	3.80	3.23	1.24	1.10
KONUT 15	3.59	3.26	0.94	0.96

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Ender ŞEN
Doğum Yeri ve Tarihi : Van / 21.10.1987
e-posta : ender.sen@btu.edu.tr

ÖĞRENİM DURUMU

2011-2014 Yüksek Lisans Dicle Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı
2005-2009 Lisans Karadeniz Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi
Mimarlık Bölümü

İŞ TECRÜBESİ

2009-2010 : Bitlis Eren Üniversitesi, Yapı İşl. ve Tek. D. Bşk
Mimar
2010-2014 : Bitlis Eren Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi
Araştırma Görevlisi
2014- : Bursa Teknik Üniversitesi, DBMMF Mimarlık Bölümü
Araştırma Görevlisi